

CENTRUM PRO STUDIUM VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ, v. v. i.

Jankovcova 933/63, 170 00 Praha 7 – Holešovice

Helena Šebková, Vladimír Roskovec, Josef Beneš, Jan Beseda

Praha, červenec 2021

DÁNSKO	4
Dánský vysokoškolský systém	4
Zajišťování kvality.....	5
Závěr.....	9
Zdroje	9
GRUZIE – AUTORIZACE VYSOKÉ ŠKOLY, AKREDITACE STUDIJNÍHO PROGRAMU.	9
Vysoké školy v Gruzii	9
Autorizace vysoké školy	10
Autorizační standardy.	10
Výběr hodnotících kritérií a indikátorů pro naplňování autorizačních standardů, které se týkají profesně zaměřeného studia:	11
Výběr hodnotících kritérií a indikátorů ze standardů pro akreditaci studijních programů, které se týkají jejich profesního zaměření.....	13
Shrnutí.....	13
Zdroje	16
IRSKO – VALIDACE PROGRAMU, VNITŘNÍ HODNOCENÍ	16
Vysoké školy v Irsku.....	16
Zajišťování kvality.....	17
Shrnutí všech požadavků týkajících se odborně zaměřeného studia.....	26
Vybrané požadavky na vnitřní systémy zajišťování kvality, které se týkají odborného vzdělávání	27
Zdroje	28
NĚMECKO – AKREDITACE A STANDARDY	28
Akreditace	29
Shrnutí.....	33
Zdroje:	33
NIZOZEMSKO – INSTITUCIONÁLNÍ AUDIT, AKREDITACE STUDIJNÍCH PROGRAMŮ	34
Nizozemská a vlámská akreditační organizace.....	34
Audit.....	34
Shrnutí.....	38
Zdroje	39
POLSKO.....	39
Polský vysokoškolský systém	39
Hodnocení a zajišťování kvality	42
Zdroje	46
PORTUGALSKO, ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY A AKREDITACE	47
Systém vysokého školství.....	47

Zajišťování kvality.....	48
Příklad inspirativní praxe.....	52
Příklad dobré praxe.....	52
Potenciální problémy.....	52
Shrnutí.....	53
Zdroje.....	54
RAKOUSKO – AKREDITACE A STANDARDY.....	54
Systém vysokého školství.....	54
Kritéria pro akreditaci.....	56
Zdroj.....	60
SLOVENSKO – SYSTÉM VNITŘNÍHO ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY A AKREDITACE.....	60
Slovenské vysoké školy.....	60
Slovenská akreditační agentura.....	61
Vnitřní systém zajišťování kvality, hodnocení systému a akreditace studijního programu.....	61
Standardy pro zajišťování kvality, metodika.....	62
Příklad dobré praxe.....	65
Shrnutí.....	65
Zdroje.....	67
VELKÁ BRITÁNIE.....	68
Vysokoškolský systém.....	68
Zajišťování kvality.....	70
Závěry.....	72
Zdroje.....	72

DÁNSKÝ VYSOKOŠKOLSKÝ SYSTÉM

V Dánsku existuje pět skupin vysokoškolských institucí:

- **obchodní akademie** (*Business academies, Erhvervsakademi*), které nabízejí programy krátkého cyklu (ESG 5) a profesní programy 1. cyklu (bakalářské) v technických a obchodních oborech; v roce 2018 bylo těchto institucí 8;
- **univerzitní koleje** (*University Colleges, Professionshøjskole*), které nabízejí profesně orientované bakalářské programy v oborech jako ošetrovatelství, učitelství pro základní školy, sociální práce; v roce 2018 bylo těchto institucí 7;
- **námořní vzdělávací instituce**, které nabízejí profesní programy krátkého a 1. cyklu; celkem těchto institucí působí v Dánsku 13, z nichž 8 má charakter univerzitní koleje;
- **univerzity**, které nabízejí akademicky orientované programy 1., 2. a 3. cyklu; v Dánsku působí 8 univerzit;
- **univerzitní instituce** v oblasti architektury, designu a výtvarného umění; nabízejí programy 1., 2., a 3. cyklu; celkem 3 instituce.

Naprostá většina dánských vysokoškolských institucí je veřejných. Jen několik málo soukromých institucí nabízí programy v oblasti vzdělávání dospělých nebo programy MBA.

V roce 2019 studovalo v Dánsku cca 309 000 vysokoškolských studentů (Eurostat, 2019), z toho cca 42 % na univerzitách, 38 % na univerzitních kolejích a 18 % na akademiích.

Státní správu vykonává Ministerstvo vysokého školství a vědy, u institucí v oblasti umění Ministerstvo kultury.

Struktura studijních programů je koncipována v souladu s Boloňským procesem.

Krátké studijní programy trvají 1½ - 2½ roku (90, 120, 150 kreditů ECTS), přičemž nejméně 3 měsíce (15 kreditů ECTS) připadá na praxi. Nabízejí je obchodní akademie a některé námořní vzdělávací instituce.

Profesně orientované bakalářské programy trvají 3 až 4 roky (180 – 240 kreditů ECTS). Nabízejí je univerzitní koleje a některé obchodní akademie.

U profesních programů se (terminologicky) rozlišuje mezi studijním programem a jeho uskutečňováním (local provision), které může probíhat v různých kampusech téže instituce.

Magisterské programy na univerzitách a univerzitních institucích trvají 2 roky, většinou je u nich zdůrazňována návaznost na výzkum.

Doktorské programy (PhD.) zpravidla zahrnují 3 roky studia a výzkumné práce. Pro doktorské studium zřizují univerzity doktorské školy, na kterých se mohou podílet i další univerzity. Existuje i tradiční vyšší doktorský titul (doktorgrad), který mohou získat zralí výzkumní pracovníci obvykle po minimálně 5-8 letech samostatného a původního výzkumu a veřejné obhajobě disertační práce. Titul zní „dr. + studijní obor v latině“. Pro toto ocenění není žádný formální studijní program.

Dánsko v rámci boloňského procesu přijalo Evropské standardy a směrnice pro zajišťování kvality ve vysokém školství (ESG) a všechny veřejné vysokoškolské studijní programy musí tyto mezinárodní standardy kvality a relevance splňovat.

Vysokoškolské instituce jsou povinny zavést své vlastní **vnitřní systémy** zajišťování kvality. Zákon o univerzitách a zákon o akademiích a univerzitních kolejích vysokých školách určují úlohu akademických funkcionářů a orgánů při zajišťování a rozvíjení kvality vzdělávací činnosti. Nedílnou povinnou součástí každého hodnocení je vlastní hodnocení, kterého se účastní též studenti.

Hlavním nástrojem **vnějšího** zajišťování kvality je **akreditace studijních programů** a **akreditace institucí**. Právním podkladem je zákon o akreditaci vysokých škol z roku 2013, odpovědnost za jeho provádění nese Ministerstvo vysokého školství a vědy. Do kritérií kvality v akreditačním systému byl začleněn Dánský kvalifikační rámec.

Akreditace je povinná pro všechny vysokoškolské instituce a je podmínkou pro získání veřejného financování.

Podle zákona z roku 2013 přechází vysokoškolský systém postupně od akreditace jednotlivých studijních programů k akreditaci celých vzdělávacích institucí. Při akreditaci instituce se hodnotí její soustavná činnost při zajištění a rozvoji kvality a relevance jejích studijních programů. Instituce s institucionální akreditací jsou oprávněny zavádět nové studijní programy a provádět úpravy stávajících studijních programů. Instituce, které dosud nezískaly kladnou akreditaci instituce, musí mít akreditované jednotlivé studijní programy. Během přechodného období budou nadále probíhat akreditace stávajících a nových programů nabízených vzdělávacími institucemi, které dosud nezískaly institucionální akreditaci.

Akreditační instituce a Akreditační rada. Do akreditačního procesu jsou nyní zapojeny dva nezávislé orgány. Hodnocení programů nebo institucí provádí dánská **Akreditační instituce** (*Danmarks Akkrediteringsinstitution, AI Danmark*). Byla zřízena zákonem již v roce 2007, zákon z roku 2013 její postavení a kompetence upravil. AI je od roku 2016 členem ENQA.

AI má čtyři organizační jednotky: sekretariát, sekci pro profesní programy a instituce (akademie, univerzitní koleje a námořní vzdělávací instituce), sekci pro akademicky zaměřené programy a instituce (univerzity a univerzitní instituce v oblasti umění) a sekci pro podporu Akreditační rady a provádění analýz.

AI používá standardní metodiku vnějšího hodnocení, při které je možno rozlišit čtyři fáze:

1. Příprava: úvodní dialog s institucí, sestavení a školení panelu odborníků.
2. Dokumentace: příprava sebehodnotící zprávy, návštěva/návštěvy odborníků na místě, komunikace s institucí.
3. Vypracování akreditační zprávy, komunikace s institucí.
4. Předložení akreditační zprávy Akreditační radě k rozhodnutí.

O udělení akreditace rozhoduje **Akreditační rada** (*Akkrediteringsrådet*). Má 9 členů: předsedu, místopředsedu a další 5 členů jmenuje ministr na návrh organizací zastupujících vysoké školy, zaměstnavatele a další relevantní partnery, 2 studenty deleguje do rady studentská organizace. Akreditační rada zasedá průměrně čtyřikrát ročně, administrativní servis pro ni zajišťuje AI.

Podkladem pro rozhodnutí je hodnocení provedené AI (akreditační zpráva), případně i jinou zahraniční agenturou.

AKREDITACE STUDIJNÍCH PROGRAMŮ

Pro tyto akreditace vydala vláda nařízením 5 kritérií a jejich podrobnější rozvedení. AI pak ve svých návodech připojila doplňující otázky a směrnice, které mají žadatelům usnadnit vytvoření žádosti.

Kritérium I. Poptávka a relevance: Program je relevantní ve vztahu k poptávce na trhu práce.

Podrobné rozvedení:

- absolventi najdou odpovídající zaměstnání nebo další vzdělávání,
- instituce vede trvalý dialog s potenciálními zaměstnavateli a dalšími příslušnými zúčastněnými stranami s cílem zajistit relevanci programu pro trh práce.

Kritérium II. Znalostní základna: Program vychází ze znalostní základny požadované ministerskými předpisy pro daný typ programu.

Podrobné rozvedení:

- program je vázán na příslušné akademické/profesionální prostředí, kde učitelé obecně splňují kvalifikační a kompetenční požadavky pro daný program,
- program je založen na nejnovějších poznatcích a je organizován učiteli, kteří se podílejí na příslušném výzkumu nebo vývoji nebo jsou s nimi v aktivním kontaktu,
- studenti mají přístup k příslušné znalostní základně, např. prostřednictvím zapojení do aktivit, které s ní souvisejí.

Kritérium III. Cíle a výsledky učení: Existuje souvislost mezi obsahem programu a cíli a výsledky učení.

Podrobné rozvedení:

- cíle programu a výsledky učení odpovídají popisu příslušného typu v Dánském kvalifikačním rámci pro vysokoškolské programy,
- existuje souvislost mezi strukturou programu, cíli učení a kritérii pro přijetí ve vztahu k cílům a výsledkům učení.

Kritérium IV. Organizace a ukončení: Organizace a praktické ukončení programu podporuje dosažení cílů a výsledků učení.

Podrobné rozvedení:

- program je organizován tak, aby studenti mohli dosáhnout cílů programu výsledků učení během předepsané doby studia, přičemž souhrnná pracovní zátěž odpovídá rozsahu programu uvedenému v kreditech ECTS,
- výuka v programu je pedagogicky kompetentní,

- program je organizován tak, aby bylo možné v předepsané době studia absolvovat jednu nebo více součástí programu v zahraničí,
- součástí programu absolvované mimo instituci, včetně pracovní stáže, klinických kurzů a částí programu absolvovaných v zahraničí, jsou zahrnuty jako nedílné součásti programu tak, aby se výuka studentů v instituci a součástí absolvované mimo instituci vzájemně doplňovaly.

Kritérium V. Vnitřní zajišťování a rozvoj: Zajišťování kvality programu je v souladu s evropskými normami a směrnicemi pro vnitřní zajišťování kvality na vysokých školách a v praxi funguje dobře.

Podrobné rozvedení:

Instituce zajišťuje, že:

- zajišťování a rozvoj kvality organizace a realizace programu probíhá průběžně, včetně shromažďování, analýzy a využívání relevantních informací a hodnocení výuky studenty,
- se pravidelně provádí hodnocení programu za účasti potenciálních zaměstnavatelů a dalších příslušných zúčastněných stran,
- součástí programu, které jsou absolvovány mimo instituci, včetně pracovních stáží, klinických kurzů a programů absolvovaných v zahraničí, jsou zahrnuty do systematického zajišťování kvality,
- vybavení programu a materiální zdroje jsou relevantní pro realizaci cílů v oblasti výsledků učení.

Rozlišuje se akreditace nových programů a existujících programů. Pro hodnocení **existujících** programů platí všech pět kritérií. V žádost o akreditaci musí být uvedena též klíčová data, která se týkají nezaměstnanosti absolventů, úspěšnosti ve studiu, vědeckých a odborných publikací; je třeba uvést i poměr počtu akademických pracovníků, kteří pracují na plný a na částečný úvazek a počet studentů připadajících na jednoho pracovníka na plný úvazek.

Rozhodnutí Akreditační rady může být:

- pozitivní - program může být uskutečňován 6 let, pak je reakreditován (pokud instituce mezitím nezíská pozitivní nebo podmíněnou institucionální akreditaci);
- podmíněně pozitivní – některá kritéria nesplněna, do 6 měsíců až 2 let je třeba odstranit nedostatky; pak se doplní akreditační zpráva a učiní nové rozhodnutí;
- odmítnutí – nelze program uskutečňovat.

Akreditační instituce měla tzv. rotační plán: Do roku 2017 probíhala akreditace existujících programů podle plánu střídání stanoveného Akreditační radou. Od roku 2018 a dále je sestavován individuální plán pro vysokoškolské instituce, kterým dosud nebyla udělena kladná institucionální akreditace. Kromě toho se pravidelně sledují podmíněně kladné akreditace programů, aby se provedla jejich reakreditace.

Při akreditaci **nových** programů se neužívá kritérium I, mezi klíčová data patří pouze vědecké a odborné publikace za poslední 3 roky.

Rozhodnutí Akreditační rady může být:

- pozitivní – program může být uskutečňován 6 let, pak proběhne reakreditace (pokud instituce mezitím nezíská institucionální akreditaci).

- odmítnutí – program nelze uskutečňovat; škola může podat znovu upravenou žádost ve stanoveném termínu.

INSTITUCIONÁLNÍ AKREDITACE

I pro tyto akreditace vydala vláda nařízením z 12. 8. 2019 kritéria a jejich podrobnější rozvedení. Pro **první cyklus** institucionálních akreditací to bylo těchto 5 kritérií:

Kritérium I: Politika a strategie zajišťování kvality

Instituce má formálně přijatou politiku a strategii zajišťování kvality pro posilování a rozvoj kvality a relevance programů a jejich průběžného poskytování na místní úrovni.

Kritérium II: Řízení a organizace kvality

Zajišťování kvality je zakotveno na úrovni vedení a je organizováno a prováděno tak, aby podporovalo rozvoj a udržování inkluzivní kultury kvality, která podporuje a prohlubuje kvalitu a relevanci programů.

Kritérium III: Znalostní základna programů

Instituce uplatňuje praxi, která zajišťuje, že programy a výuka jsou vždy založeny na znalostní základně, která odpovídá znalostem programů daného typu na dané úrovni a poskytuje pevný základ pro dosažení cílů programu.

Kritérium IV: Úroveň a obsah programu

Instituce uplatňuje praxi, která zajišťuje, že programy mají odpovídající úroveň, akademický obsah a kvalitu výuky, která podporuje učení studentů a dosažení cílů programu.

Kritérium V: Relevance programu

Instituce uplatňuje postupy, které zajišťují, aby nové a stávající programy odrážely potřeby společnosti a byly neustále přizpůsobovány společenskému vývoji a měnícím se potřebám dánského trhu práce.

Ke každému kritériu je, podobně jako v případě kritérií pro programovou akreditaci, připojeno několik upřesňujících bodů.

Rozhodnutí Akreditační rady může být:

- pozitivní – instituce může vytvářet nové studijní programy;
- podmíněně pozitivní – nové programy si musí instituce nechat akreditovat, Akreditační rada vytvoří plán pro „follow-up“ proces;
- negativní – nové programy nutno akreditovat, existující musí být akreditovány podle „rotačního plánu“.

Pro **druhý cyklus** institucionálních akreditací (označovaný jako Institucionální akreditace 2.0) byla stanovena 3 kritéria, opět doplněná několika upřesňujícími body, AI připojila „očekávání“ a směrnice.

Kritérium I. Systematické a inkluzivní zajišťování kvality: Instituce zajišťuje kvalitu, která průběžně podporuje rozvoj kvality a relevance poskytovaných programů, včetně přizpůsobení se společenskému vývoji a potřebám trhu práce.

Kritérium II. Znalostní báze: Instituce má praxi, která zajišťuje, že vzdělávací programy a výuka jsou vždy založeny na znalostní bázi odpovídající programům daného typu a na dané akademické úrovni a poskytují pevný základ pro dosažení cílů programů.

(Očekávání a směrnice jsou formulovány zvláště pro profesní a univerzitní programy.)

Kritérium III. Úroveň, obsah a organizace: Instituce uplatňuje postupy, které zajišťují, že programy mají správnou úroveň, včetně akademického obsahu, kvality výuky, organizace a testů, aby podporovaly učení studentů a dosažení celkových zamýšlených výsledků učení.

ZÁVĚR

Metody vnějšího zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání jsou v Dánsku podobné těm užívaným v České republice, tj. programová a institucionální akreditace. Je patrná snaha snižovat administrativní zatížení jak vysokých škol, tak akreditační agentury a využívat předností metody „peer review“ při prováděných hodnoceních.

Pro hodnocení byl stanoven poměrně malý počet kritérií, doplněných ovšem podrobnějším vysvětlením, co vše dané kritérium má zahrnovat. Většina dánských vysokoškolských institucí je jasně profesně nebo akademicky orientována a tato orientace se promítá i do zaměření uskutečňovaných studijních programů. Počítá se s tím, že hodnotící týmy dovedou tuto orientaci brát náležitě v potaz, takže není nutno podrobně popisovat specifické rysy profesních a akademických programů. Lze to chápat i tak, že u programů (i institucí) obou zaměření se kladou stejné nároky na jejich kvalitu a její rozvíjení.

ZDROJE

Ministry of Higher Education and Sciences - <https://ufm.dk/en/education/higher-education>

Danish Accreditation Institution (*Danmarks Akkrediteringsinstitution*) - <https://akkr.dk/en/>

Accreditation Council - <https://akkrediteringsraadet.dk/home/accreditation-council/>

GRUZIE – AUTORIZACE VYSOKÉ ŠKOLY, AKREDITACE STUDIJNÍHO PROGRAMU.

VYSOKÉ ŠKOLY V GRUZII

University (*Universities*) – poskytují vysokoškolské studijní programy ve všech třech stupních (bakalářské, magisterské a doktorské) a zabývají se vědeckým výzkumem (celkem 30 univerzit). **Vzdělávací univerzity** (*Teaching universities*) poskytují studijní programy prvního a druhého stupně (bakalářské a magisterské, celkem 22 vzdělávacích univerzit).

Koleje (*Colleges*) – poskytují pouze studijní programy prvního stupně (bakalářské, celkem 4 koleje).

Všechny typy vysokých škol mohou být veřejné nebo soukromé.

V zemi existují rovněž církevní, ortodoxní vysoké školy (teologické akademie, semináře, celkem 8) Celkový počet vysokoškolských studentů (květen 2020): cca 140 000.

Strukturované studium využívá kreditní systém, počet kreditů charakterizuje jednotlivé stupně studia: bakalářské nejméně 240 kreditů, magisterské nejméně 120 kreditů). V systému existují kromě toho „dlouhé“ magisterské studijní programy lékařství, zubního lékařství, veterinární medicíny a učitelství pro středoškolské vzdělávání (300-360 kreditů). Kreditní systém se používá i u doktorských programů, pro které se vyžaduje nejméně 180 kreditů.

Národní centrum pro zajišťování kvality vzdělávání (National Center For Educational Quality Enhancement, NCEQE)

NCEQE je právnická osoba zřízená v rámci gruzínského ministerstva školství a vědy v roce 2010.

Centrum provádí autorizaci vzdělávacích institucí a akreditaci vzdělávacích programů a sleduje naplňování autorizačních a akreditačních standardů na vysokých školách i odborných školách. Jeho úkolem je podporovat zdokonalování vnějších i vnitřních mechanismů zajišťování kvality a jejich užívání, poskytovat školám potřebná doporučení a podporovat tvorbu a rozvoj vzdělávacích programů. Spravuje registr vzdělávacích institucí, odpovídá za procesy mobility studentů, provádí uznávání vzdělávacích dokumentů. Dále pracuje na zdokonalení národního rámce kvalifikací a podporuje soulad činností vysokých škol s Evropským prostorem vysokoškolského vzdělávání (EHEA), spolupracuje s mezinárodními organizacemi a podílí se na mezinárodních projektech.

Součástí NCEQE je Koordináční výbor - kolegiální orgán, který je zřízený s cílem zajistit zapojení různých zúčastněných stran do řízení a rozvoje NCEQE; jeho úkoly jsou stanoveny statutem NCEQE.

NCEQE sleduje kvalitu svých činností a služeb prostřednictvím anonymního dotazníku a možnosti vkládat návrhy do boxu otevřeného jednou za čtvrtletí v recepci NCEQE. Výsledky z dotazníků i z návrhů se analyzují, NCEQE tak zjišťuje míru spokojenosti se svojí činností a snaží se kvalitu služeb zlepšovat. NCEQE zpracovává popis a analýzu celkových výsledků z externích hodnocení kvality a tematické analýzy z těchto hodnocení a naplňuje tak významný požadavek ENQA. Analýzy a další publikace jsou dostupné na [www stránce NCEQE](http://www.nceqe.gov.ge).

AUTORIZACE VYSOKÉ ŠKOLY

Autorizace je povinnost pro všechny vysoké školy, která jim umožní vykonávat vzdělávací činnost a vydávat státem uznávané diplomy. Autorizace vysokých škol je vnější hodnocení kvality vysokoškolského vzdělávání, které provádí NCEQE. Jedná se o institucionální hodnocení založené na zásadách odvozených z mezinárodních osvědčených postupů. Cílem hodnotícího procesu je posouzení úrovně souladu s autorizačními standardy.

Metodika hodnocení je „peer-review“: Hodnocení provádí tým/panel odborníků a využívá přitom analýzu informací z vlastní hodnotící zprávy vysoké školy, dalších předložených dokumentů a informací, které si doplní během návštěvy na hodnocené vysoké škole.

O autorizaci vysoké školy rozhodne Autorizační výbor pro vysoké školy. Členy autorizačního výboru jmenuje na jeden rok (a odvolává) předseda gruzínské vlády na základě návrhu předloženého gruzínským ministerstvem školství a vědy. Mandát a pravomoci Autorizačního výboru určuje autorizační listina (charter), která zaručuje jeho funkční nezávislost na vysokých školách a na vládních orgánech.

AUTORIZAČNÍ STANDARDY.

Cílem autorizačních standardů pro vysoké školy je podpora rozvoje kvality vzdělávání a zajištění studijního prostředí zaměřeného na studenty.

Standardy pro autorizaci jsou koncipovány tak, aby vyhověly národním cílům i cílům/požadavkům EHEA a mají umožnit zhodnocení instituce prostřednictvím plnění všech sedmi níže uvedených standardů. Pro hodnocení, jak jsou standardy naplněny, se užívá čtyřstupňová škála: plnění standardu je v souladu, v podstatném souladu, v částečném souladu a v nesouladu s příslušnými požadavky.

Standardy

- 1) Mise a strategický rozvoj vysoké školy.
- 2) Organizační struktura a management vysoké školy.
- 3) Vzdělávací programy.
- 4) Pracovníci vysoké školy.

- 5) Studenti a podpůrné služby pro studenty.
- 6) Výzkum, vývoj a/nebo další tvůrčí aktivity.
- 7) Materiální, informační, knihovní a finanční zdroje.

Každý standard se skládá z několika částí (užívá se termín „component“) a každá z těchto částí (2-4 části u jednotlivých standardů) obsahuje výstižný popis, hodnotící kritéria a indikátory/důkazy.

Autorizace je: a) udělena, jsou-li všechny standardy v plném souladu s požadavky, b) udělena s podmínkou předložit zprávu o pokroku (progress report), je-li jeden ze standardů pouze v podstatném souladu, c) udělena s podmínkou povinného monitorování, které provádí NCEQE v průběhu 2-3 let, v případě, že jeden standard je pouze v částečném souladu s požadavky (s výjimkou 3. a 4. standardu) a žádná součást standardů není v nesouladu s požadavky, d) udělena s podmínkou, že vysoká škola nesmí přijímat nové studenty až do doby, kdy jsou doporučení expertů uspokojivě splněna, v případě, že 3. nebo 4. standard jsou pouze v částečném souladu nebo více než jedna složka jiných standardů je v nesouladu s požadavky. Autorizace není udělena v případě, kdy jedna složka 3. nebo 4. standardu nebo více než jedna složka jiných standardů je v nesouladu s požadavky. Z uvedeného je vidět, že nejdůležitější pro získání autorizace je plnění třetího a čtvrtého standardu, které se týkají studijních programů a akademických pracovníků.

Jednotlivé typy vysokých škol (univerzita, vzdělávací univerzita, kolej), ani stupně studijních programů nejsou nijak specifikovány z pohledu akademicky nebo profesně zaměřeného studia. Autorizační standardy, ani jejich popis a následná hodnotící kritéria rovněž nejsou podle zaměření vysoké školy nijak rozdělena. Většina hodnotících kritérií a indikátorů je formulována natolik obecně, že mohou platit pro vysoké školy s větším či menším důrazem na akademické nebo odborné zaměření. Lze však vybrat některá kritéria a indikátory, které potvrzují, že vysoká škola poskytuje/může poskytovat odborně zaměřené studijní programy. Pro jakékoliv zaměření studia však obdobně jako i v jiných sledovaných zemích platí, že **„Výstupy ze vzdělávání jsou jasně definovány a jsou v souladu s Národním kvalifikačním rámcem“**.

VÝBĚR HODNOTÍCÍCH KRITÉRIÍ A INDIKÁTORŮ PRO NAPLŇOVÁNÍ AUTORIZAČNÍCH STANDARDŮ, KTERÉ SE TÝKAJÍ PROFESNĚ ZAMĚŘENÉHO STUDIA:

- Mise vysoké školy definuje její charakteristiku založenou na jejím typu a uvádí hlavní zaměření její práce (profil).
- Je zpracovaná analýza pracovního trhu a požadavků zaměstnavatelů, která musí, kromě jiného, zajistit rozvoj na trh orientovaných studijních programů.
- Je zpracován průzkum spokojenosti absolventů a zaměstnavatelů se studijním programem a analýza tohoto průzkumu.
- Při plánování, vytváření, uskutečňování a úpravách programu vysoká škola zohledňuje požadavky pracovního trhu, zpětnou vazbu od absolventů a zaměstnavatelů a využívá konzultace s profesními asociacemi.
- Vysoká škola musí zajistit, že její pracovníci jsou vysoce kvalifikovaní, kromě jiného též v tvůrčí činnosti. Mezi různými zaměstnanci vysoké školy jsou uváděni rovněž pozvaní pracovníci (invited persons), mezi které pravděpodobně patří i odborníci z praxe.
- Existuje metodika určující počty akademických, vědeckých a pozvaných pracovníků ve vztahu ke studijnímu programu.
- Je zpracován průzkum spokojenosti studentů, akademických, vědeckých a pozvaných pracovníků.
- Vysoká škola musí kromě jiného zajistit kariérní podpůrný mechanismus pro studenty s odbornou orientací.

- Vysoká škola rozvíjí svoji práci v souladu se svým typem a specifikou oborů vzdělávání.
- Poslání koleje a vzdělávací univerzity musí obsahovat spolupráci s ekonomickými subjekty a výzkumné projekty jsou plánovány a řešeny v této spolupráci. (Pro srovnání poslání univerzity: Zásadní strategie je rozvoj základního a aplikovaného výzkumu a rovněž tak jsou zaměřeny její projekty).
- V mechanismu zajišťování kvality v oblasti výzkumu jsou explicitně uvedeny tvůrčí a umělecké aktivity.
- V oblasti financování je explicitně uvedeno, že vybavení vzdělávacího prostoru obsahuje rovněž inventář potřebný pro praktickou část vzdělávání.

Akreditace studijního programu

Akreditace vysokoškolských programů je výsledek vnějšího mechanismu zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání, který provádí NCEQE. Základem je prostřednictvím hodnocení zjistit, zda (do jaké míry) naplňuje studijní program stanovené akreditační standardy. Podobně jako v případě autorizace provádí hodnocení panel odborníků, kteří využívají vlastní hodnotící zprávu a analýzu jejich informací, další dokumenty a zkušenosti, které získávají během návštěvy na místě.

Akreditace je povinná pouze pro programy spadající pod regulované profese (lékařství, právo, vzdělávání učitelů, námořní vzdělávání, veterinární lékařství) a pro doktorské programy. Ostatní studijní programy akreditaci mít nemusí. Přesto je však většina nabízených programů akreditována, protože je to podmínkou pro získání státního finančního příspěvku.

Akreditační procedura je zpoplatněna.

Akreditační výbor rozhodne o udělení akreditace, udělení podmíněné akreditace, neudělení nebo odnětí akreditace. Akreditace se v případě poprvé akreditovaného programu uděluje na 4 roky, další akreditace je většinou udělena na 7 let, u podmíněného udělení akreditace jenom na dva roky. Nezávislost procedury je podobně jako v případě autorizace zajištěna akreditační listinou.

Podmínky pro udělení, neudělení nebo odejmutí akreditace jsou podrobně popsány v samostatné publikaci Higher Education Program Accreditation Standards Guide, která je ale v současné době celkově revidována a tudíž by jakékoliv podrobnosti mohly být zavádějící. Podobně to je s plánováním kvóty studentů, která je na výsledku akreditace závislá.

Akreditační standardy

- 1) Cíle vzdělávacího programu, výstupy z učení a jejich shoda s programem.
- 2) Vzdělávací metody a organizace vzdělávání, hodnocení programu.
- 3) Výsledky dosažené studenty a individuální práce se studenty.
- 4) Poskytování zdrojů na výuku.
- 5) Příležitosti ke zvyšování kvality výuky.

Podobně jako v případě autorizace nejsou studijní programy nijak formálně specifikovány z pohledu akademicky nebo profesně zaměřeného studia. Akreditační standardy, ani procedura hodnocení nijak formálně zaměření studia nerozlišuje. Většina hodnotících kritérií a indikátorů je dostatečně obecná a může tudíž platit pro různá (více či méně orientovaná na odbornou složku) zaměření studijních programů. Některá hodnotící kritéria a indikátory se však odborného vzdělávání konkrétně týkají.

VÝBĚR HODNOTÍCÍCH KRITÉRIÍ A INDIKÁTORŮ ZE STANDARDŮ PRO AKREDITACI STUDIJNÍCH PROGRAMŮ, KTERÉ SE TÝKAJÍ JEJÍCH PROFESNÍHO ZAMĚŘENÍ.

- **Program je v souladu s příslušnou úrovní Národního kvalifikačního rámce a definuje mechanismus hodnocení výstupů z učení.**
- Program ilustruje příspěvek k rozvoji oboru a společnosti, přihlíží k požadavkům a zvláštnostem místního pracovního trhu.
- Všechny zájmové skupiny včetně zaměstnavatelů se podílejí na vytváření studijního programu.
- Smlouva se zaměstnavateli (poskytujícími studentům praktickou výuku) zohledňuje počet studentů, cíle a trvání praxe.
- Studenti mají vhodnou konzultační a další podporu v oblasti zaměstnání a profesního rozvoje.
- Kvalifikace pracovníků se prokazuje mimo jiné také tvůrčí činností a účastí na praktických projektech.
- Program zahrnuje výuku, vědecko-výzkumnou a další pracovní zátěž podle funkcí a povinností pracovníků, včetně pozvaných zaměstnanců.
- Finanční prostředky pro akademické/vědecké a pozvané pracovníky zajišťuje udržitelnost programu.
- Profesní rozvoj, který vysoká škola zajišťuje/podporuje, se týká všech pracovníků, včetně pozvaných.
- Technická zařízení jsou přiměřená počtu studentů.

SHRNUTÍ

- **Podstatné je zmínit požadavek „Výstupy ze vzdělávání jsou jasně definovány a jsou v souladu s Národním kvalifikačním rámcem“,** který je potřeba naplnit jak pro účely autorizace, tak pro akreditaci studijního programu.
- Autorizační standardy ani akreditační standardy (ani hodnotící kritéria ani indikátory) nejsou formálně rozděleny pro akademicky nebo odborně zaměřené studium.
- V obou případech (autorizace, akreditace) jsou hodnotící kritéria kvalitativní a dostatečně obecná a tudíž využitelná pro různou kombinaci více či méně odborného zaměření.
- Metodika hodnocení, jak jsou standardy naplňovány, je v obou případech založená na peer-review, které provádí skupina odborníků jmenovaných NCEQE. Odborníci mají dostatek podkladů (vlastní hodnotící zpráva, další (i vyžádané) dokumenty a návštěva na místě) pro zjištění, jaké je zaměření vysoké školy nebo programu a z toho vyplývající důraz na standardy (jejich součásti), které jsou pro danou situaci důležité.
- Důraz je kladen na zpracování mise vysoké školy, která definuje charakteristiku školy založenou na jejím typu a uvádí hlavní zaměření její práce (profil). Naplnění tohoto standardu je důležité pro tým hodnotitelů, kteří podle toho mohou upravit svojí práci.
- Smlouva s poskytovatelem odborného výcviku obsahuje cíle a trvání výcviku a zabývá se počtem praktikujících studentů.
- Standardy ani jejich součásti neřeší konkrétní vzdělání učitelů ani jimi dosažené tituly (kromě velmi obecného požadavku, že jsou pracovníci vysoce kvalifikovaní), soustřeďují se spíše na systematické zdokonalování jejich činností/jejich vzdělání. Je ale požadována metodika, určující počty/poměr akademických, vědeckých a pozvaných pracovníků ve vztahu ke studijnímu programu.

- Explicitně je požadováno, aby se kvalifikace pracovníků prokazovala mimo jiné také tvůrčí činností a účastí na praktických projektech.
- Důraz se klade na různé průzkumy spokojenosti (studentů, akademických, vědeckých a pozvaných pracovníků) a požadovaný indikátor jsou výsledky průzkumů, případně výsledky organizovaných interview.

ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

nebylo požadovanou součástí studie. Uvedeno je pouze pro inspiraci, kterou je možné z této části gruzínského vzdělávacího systému získat.

V Gruzii existuje sektor odborného vzdělávání, program odborného vzdělávání odpovídá úrovni 3/4/5 Národní soustavy kvalifikací.

Vysoká škola může poskytovat odborné programy, které jsou hlavní vzdělávací náplní odborných škol, a v tom případě musí naplňovat standardy platné pro tyto školy. Odborné školy tvoří samostatný vzdělávací sektor.

Odborné vzdělávání se uskutečňuje v pěti úrovních, po absolvování každé z úrovní získává absolvent diplom, který příslušné úrovni odpovídá. Odborné vzdělávání zajišťují zejména

- Odborné koleje (Vocational College), které uskutečňují odborné programy (VET programmes) prvních třech stupňů;
- Komunitní koleje (Community College), které uskutečňují všechny úrovně odborného vzdělávání a kromě toho také obecné sekundární přípravné vzdělávání a vzdělávání v gruzínském jazyce.
- Vysoké školy, které podle gruzínského zákona o odborném vzdělávání mají právo uskutečňovat toto vzdělávání na všech úrovních, a školy všeobecného vzdělávání (na prvních třech úrovních).

Cíle odborného vzdělávání podle gruzínského zákona o odborném vzdělávání:

- a) Rozvíjet společný prostor odborného vzdělávání pro celoživotní učení s přihlédnutím ke schopnostem učení se, rozvíjet víceúrovňové a diverzifikované vzdělávání.
- b) Podporovat profesní rozvoj jednotlivce.
- c) Zajistit vzdělávání konkurenceschopných a kvalifikovaných zaměstnanců orientovaných na trh práce.
- d) Podpořit zaměstnávání jednotlivců, včetně samostatné výdělečné činnosti a podnikání.
- e) Rozvíjet partnerství veřejného a soukromého sektoru v odborném vzdělávání, podporovat zapojení zaměstnavatelů do plánování a rozvoje vzdělávacích programů.

Získání statutu instituce odborného vzdělávání vyžaduje autorizaci, jejímž účelem je zajistit soulad se standardy pro odborné vzdělávání. Autorizace umožní vydávání státem uznávaného dokladu o vzdělání. Autorizaci provádí NCEQE podle pravidel definovaných v ustanovení o autorizaci.

Předpokladem pro přijetí do programů odborného vzdělávání třetího stupně je osvědčení o základní úrovni (Atestate) všeobecného vzdělávání, odborné zkoušky podle specifik povolání a další podmínky definované standardy odborného vzdělávání. Předpokladem pro přijetí do čtvrtého a pátého stupně vzdělávacích programů je osvědčení o všeobecném vzdělání (Atestate).

Data z roku 2018 informují o tom, že bylo v Gruzii 23 veřejných a 45 soukromých odborných institucí.

V současné době je zatím k dispozici zákon o odborném vzdělávání, není však zveřejněn zákon o kvalitě odborného vzdělávání, nejsou dpracovány standardy pro autorizaci/akreditaci, ani potřebné manuály. Na www stránce NCEQE je uvedeno, že probíhající reformy jsou důležitou výzvou pro systém zabezpečování kvality odborného vzdělávání, ale že je nutné aktualizovat všechny stávající

mechanismy zajišťování kvality. Oddělení zajišťování kvality odborného vzdělávání pracuje na aktualizaci současných autorizačních standardů a na vytváření dalších mechanismů zajišťování kvality.

Připravená struktura www stránky je velmi přehledná a zároveň ukazuje, že poskytne i potřebné podrobnosti, ale v současné době tam ještě mnoho chybí a některé informace jsou dostupné jen v gruzínském jazyce.

Důvodem problémů je zásadní transformace odborného vzdělávání, která byla podrobně naplánována v dokumentu Vocational education and training Development strategy for 2013-2020 (autorem je ministerstvo školství a vědy) a z jejího názvu je vidět, že reforma už měla být dokončena. V roce 2020 ministerstvo zhodnotilo plnění výše uvedené reformy a zpracovalo dokument Vocational education reform - 2020 report, který popsal uskutečněnou práci na reformě, ale poukázal na problémy způsobené globální pandemií COVID-19, která téměř ve všech zemích světa vyvolala změny životního stylu, omezení sociálních aktivit, zpomalení mezinárodních vztahů a ekonomických aktivit a služby veřejného zdraví se staly prioritou před ostatními službami. Studie konstatuje, že "Pandemie COVID-19 způsobila největší narušení vzdělávání v historii", a stanovuje strategické úkoly, kterým je potřeba se věnovat, aby byla transformace odborného školství dokončena.

Strategie 2013-2020 formulovala 7 výzev spojených s plánovaným zavedením systému excelence v odborném vzdělávání v Gruzii a stanovila pro tyto výzvy úkoly a příslušné aktivity. Jde především o úkoly týkající se ministerstva (státu) a velká část úkolů je relativně obecná, takže je jako inspirace použitelná pro různé vzdělávací instituce. Řada navržených aktivit se jistě v nějaké formě promítne do standardů a indikátorů pro odborné vzdělávání a **lze je jako uvedenou inspiraci ze strategie vybrat:**

- Zavést efektivní systém spolupráce se sociálními partnery, zaměstnavateli a společností. Posílit toto partnerství v celém procesu odborného vzdělávání.
- Využívat nejnovější relevantní technologie jak v kurzech uskutečňovaných v instituci tak v praktických kurzech uskutečňovaných v podnicích.
- Zlepšovat efektivitu existující kapacity tak, aby vyhověla místním, regionálním i národním potřebám.
- Podporovat místní komunitu, aby se účastnila plánování potřeb pro odborné školy.
- Rozvíjet klíčové kompetence potřebné pro adaptaci na pracovní proces a rovněž na sociální a osobnostní rozvoj.
- Provádět pravidelný národní, regionální a místní průzkum trhu práce.
- Zajistit vhodná data o požadavcích trhu práce.
- Vypracovat kvalitní systém odborné přípravy učitelů včetně praktické výuky.
- Zavést vysoce kvalitní a stálý profesní rozvoj odborného vzdělávání a přípravy učitelů.
- Zvyšovat odborné znalosti učitelů prostřednictvím vazby na podniky, zejména s ohledem na zavádění nových technologií.
- Zlepšit mechanismy pro udělování odborných kvalifikací.
- Zajistit možnost relevantních, korektních a dostupných informací o požadavcích pracovního trhu, o kariérní příležitosti, perspektivě příjmu a možnosti zaměstnání.

- Poskytovat studentům prostor spojit se s podnikateli a dozvědět se tak o různých možnostech zaměstnání.
- Poskytovat podporu pro založení vlastního podniku, včetně odkazů na možnosti financování a s možným doplňkovým drobným podnikáním ve školení managementu.
- Vytvářet „znalostní partnerství“ s inovativními podniky, designovými centry, kulturním sektorem a vysokými školami.
- Podporovat start-up pro absolventy odborného vzdělávání.
- Zajistit studentům odborného vzdělávání takové kompetence, které jim umožní pokračovat v dalším odborném nebo vysokoškolském vzdělávání.

ZDROJE

Poznámka: V posledních letech se v gruzínském vzdělávacím systému uskutečňuje hodně změn, systém se rychle mění a je proto potřeba předpokládat, že se některé dokumenty a odkazy mohly od začátku práce na této studii změnit. U některých dokumentů není uvedeno datum, protože nebylo možné ho dohledat.

Gogichaishvili, A., Buchashvili, G. (translation and edition). Higher Education Program Accreditation Standards Guide. Dostupné z: https://eqe.ge/res/docs/guideline_Accreditation_standard_ENG.pdf.

Law of Georgia on education quality improvement. 2010. Dostupné z: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/93064/5/en/pdf>.

Law of Georgia on higher education. 2004. (často upravovaný, poslední změny 2015). Dostupné z: <https://matsne.gov.ge/ru/document/download/32830/53/en/pdf>.

Ministry of Education and Science of Georgia. 2021. Dostupné z: <https://www.mes.gov.ge/content.php?id=131&lang=eng>

Ministry of Education and Science of Georgia. Vocational education. 2021. Dostupné z: https://www.mes.gov.ge/prof_edu.php?id=3&lang=eng

National Center for Educational Quality Enhancement. 2021. Dostupné z: <https://eqe.ge/en>.

Policy Brief: Education during COVID-19 and beyond. 2020. Dostupné z: https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2020/08/sg_policy_brief_covid-19_and_education_august_2020.pdf.

National Erasmus+ Office (NEO) Georgia: <http://erasmusplus.org.ge/en/ug-in-georgia>

IRSKO – VALIDACE PROGRAMU, VNITŘNÍ HODNOCENÍ

VYSOKÉ ŠKOLY V IRSKU

Univerzity: celkem 9 (University College Dublin, Belfield, University College Cork, National University of Ireland, Galway, National University of Ireland, Maynooth, University of Limerick, Trinity College, Dublin, Dublin City University, **Technological University Dublin**).

Institutes of technology: celkem 13 (Athlone Institute of Technology, Dundalk Institute of Technology, Galway-Mayo Institute of Technology, Institute of Technology, Carlow, Institute of Technology, Sligo, Letterkenny Institute of Technology, Limerick Institute of Technology, Waterford Institute of Technology, Marino Institute of Education, Dublin, St. Angela's College, Sligo, Mary Immaculate College, Limerick, National College of Art and Design).

Další vzdělávací instituce: celkem 5 (National College of Ireland, Pontifical University of Maynooth, St Patrick's, Carlow College, Royal Irish Academy of Music, Royal College of Surgeons Ireland)

a další dvě instituce financované z veřejných prostředků, Royal Irish Academy, Dublin Institute for Advanced Studies.

Celkový počet studentů (2019, Eurostat): cca 233 000.

ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY

upravuje především Zákon o kvalifikacích a zajišťování kvality z roku 2012

(Qualifications and Quality Assurance (Education and Training) Act, (2012 Act), který zřídil Qualification and Quality Assurance Authority of Ireland (QQI), odpovědnou kromě jiného za kvalitu vysokoškolského vzdělávání. V současné době je v oblasti zajišťování kvality důležitý rovněž Zákon o technologických univerzitách (Technological Universities Act 2018), jehož ustanovení jsou podstatná pro transformaci technologického institutu na technologickou univerzitu.

ZÁKON O ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY (2012 ACT)

v úvodu poskytuje výklad některých termínů, pro tuto studii je důležitý termín “programme of education and training”(dále jenom program), který obsahuje proces, v jehož rámci získá student vědomosti, dovednosti a kompetence a zahrnuje rovněž průběh studia a průběh odborné (praktické) přípravy, pokud je to relevantní. „Poskytovatelem“ se rozumí osoba, která poskytuje, organizuje nebo obstarává program vzdělávání a odborné přípravy, především vysoká škola, což v Irsku zahrnuje univerzity, technologické univerzity, technologické instituty a koleje.

„Uznaná škola“ znamená škola uznaná ministrem školství v souladu se zákonem z roku 1998; tyto školy mají jednodušší požadavky pro „validaci“ programu.

Pro každého poskytovatele programu zákon stanovuje povinnost zpracovat písemné postupy pro zajištění kvality, jejího udržování a zlepšování kvality vzdělávání, odborné přípravy, výzkumu a souvisejících činností, které poskytuje (vnitřní systém zajišťování kvality).

Zákon určuje, že:

- QQI je povinna vydat návody na vytvoření procedur pro zajišťování kvality (vnitřní systém zajišťování kvality) a zpracovat procedury, jejichž prostřednictvím bude hodnotit efektivitu jednotlivých vnitřních systémů a jejich implementaci. Před vydáním musí návody široce konzultovat.
- QQI hodnotí efektivitu vnitřního systému a jeho implementace u jednotlivých poskytovatelů programů alespoň jednou po 7 letech, pokud to považuje za vhodné, může termín změnit. QQI může v případě nedostatků vnitřní systém nepotvrdit, což má důsledky podrobně pojednané zákonem. Tato služba může být ze strany QQI zpoplatněna.

Zákon stanoví, že program je validován, jestliže splňuje kritéria QQI. Jestliže QQI odmítne program validovat, musí formulovat důvody, které k tomu vedly.

Zásady a kritéria pro validaci programu QQI zpracovává, zveřejňuje a jednou za 5 let posoudí (přezkoumá). Může přitom stanovit odlišné zásady a kritéria pro validaci různých programů.

ZÁKON O TECHNOLOGICKÝCH UNIVERZITÁCH

Pro technologické univerzity platí zákon z roku 2018 (Technological Universities Act 2018), který zřizuje tyto univerzity a za určitých okolností zajišťuje rozpuštění bývalých technologických institutů a převod jejich funkcí na technologické univerzity. Zákon požaduje, aby mezi jejich činnosti kromě jiného patřilo

- poskytovat programy vzdělávání a odborné přípravy, které respektují potřeby jednotlivců, podniků, povolání, komunity, místních zájmů a dalších zúčastněných stran v regionu, ve kterém jsou jejich kampusy, a usnadňovat učení flexibilními prostředky,
- podporovat podnikání, rozvoj podnikání a inovace v podnikání prostřednictvím výuky i prováděného výzkumu a prostřednictvím efektivního přenosu znalostí,

- spolupracovat s podniky, profesemi, komunitou, místními zájmy a dalšími stranami v regionu, ve kterých jsou kampusy technologické univerzity umístěny prostřednictvím
- i) podpory zapojení těchto zúčastněných stran do navrhování a uskutečňování programů vzdělávání a odborné přípravy a
- ii) zajištěním, že inovační činnost a výzkum respektují potřeby těchto zúčastněných stran.

Zákon v tomto smyslu upravuje i požadavky na **strategický rozvojový plán** (na dobu delší než 3 roky) technologické univerzity, který by měl kromě výše uvedených požadavků **rozvíjet a podporovat silné sociální, kulturní a další tvůrčí vztahy mezi univerzitou a komunitou v regionu, ve kterém se kampus univerzity nachází.**

Technologická univerzita může stanovit a účtovat poplatky v částkách, které považuje za vhodné, za registraci studentů, kurzy, přednášky, zkoušky, výstavy nebo jakoukoli jinou událost, službu nebo publikaci, kterou poskytuje nebo pořádá.

Zákon podrobně stanovuje, co musí obsahovat žádost současného institutu, má-li v úmyslu stát se technologickou univerzitou. Kritéria pro způsobilost stát se technologickou univerzitou se týkají studentů i akademických pracovníků (full time, v závislosti na počtu studentů a oblastí studia). **Dále musí žadatel prokázat, že uskutečňované inovace a výzkum mají pozitivní sociální a ekonomické dopady na podnikání, profese, komunitu, místní zájmy a na další záležitosti regionu, ve kterém se nachází kampus žadatelského institutu.** Souvisí s tím požadavek na těsné vztahy s podniky, místní komunitou a dalšími zainteresovanými osobami. Spolupráce na základě uvedených vztahů bude rovněž podkladem pro rozvoj programů.

Zákon dále podrobně popisuje transformaci technologického institutu na technologickou univerzitu včetně majetku apod., a v dalších částech se pak zabývá uspořádáním prvního vedení technologické univerzity, pokračováním programů, zajišťováním kvality, mezinárodními záležitostmi, novelou týkající se Technologického institutu Dublin a dalšími různými novelami.

HIGHER EDUCATION AUTHORITY (HEA)

je statutární orgán pro financování univerzit, technologických institutů a řady dalších určených institucí. Zabývá se strategickým rozvojem irského systému vysokoškolského vzdělávání a vysokoškolského výzkumu a je poradním orgánem ministra školství a dovedností (Education and skills) ve vztahu k vysokoškolskému sektoru. Práva, povinnosti a činnost této instituce jsou dány zákonem. HEA podporuje ministerstvo ve strategickém rozvoji Irského vysokoškolského a vědeckého systému. Politické směřování systému je založeno na národní strategii vysokoškolského vzdělávání do roku 2030, na Výkonnostním rámci systému vysokoškolského vzdělávání, akčním plánu pro vzdělávání a dalších národních a mezinárodních strategiích.

QUALIFICATION AND QUALITY ASSURANCE AUTHORITY OF IRELAND (QQI)

QQI je ve svých činnostech nezávislá; činnosti jsou stanoveny zákonem.

V souvislosti s kvalitou programů jde zejména o následující činnosti:

- **podporovat, udržovat, dále rozvíjet a implementovat Národní kvalifikační rámec (NQF),**
- poskytovat ministrovi poradenství v oblasti zajišťování kvality,
- hodnotit a sledovat účinnost procesů zajišťování kvality poskytovatelů vzdělání,
- validovat programy vzdělávání a odborné přípravy, validované programy sledovat a hodnotit,
- udělovat certifikáty a tituly nebo tuto autoritu delegovat,
- stanovit standardy znalostí, dovedností nebo kompetencí, které mají studenti získat pro udělení příslušného titulu (nebo certifikátu nebo diplomu),

- určit zásady a kritéria pro přístup, přestup a pokrok studentů a sledovat tyto aktivity,
- zpracovat, udržovat a rozvíjet databázi poskytující informace o uznaných titulech v rámci NQF a o programech, které k titulům vedou,
- Další činnosti se týkají konzultací pro ministra školství a případně další ministry, spolupráce s mezinárodními partnery a ochrany i pomoci studentům při zrušení programu.

Zákon dále stanoví, že QQI musí

- **získávat informace o vzdělávacích, dovednostních a kvalifikačních požadavcích průmyslu, zemědělství, podnikání, cestovního ruchu, obchodu a veřejných služeb, včetně požadavků na to, co mají studenti získat,**
- **podporovat vzdělávání a odbornou přípravu, které splňují požadavky uvedené v předcházejícím textu a**
- shledá-li to vhodné, konzultovat (kromě jiného) s profesními institucemi pro uznávání. Profesní uznávací instituce, pokud to je proveditelné, spolupracují s QQI a konzultují s ní funkce, které vykonávají.

QQI poskytuje ministrovi informace o výkonu své funkce; ministr si je může čas od času vyžádat a může příležitostně výkon QQI posoudit. Po konzultaci s QQI může formulovat doporučení, která považuje za vhodná a zveřejní je formou, kterou považuje za vhodnou.

Zákon dále velmi podrobně stanoví jmenování, pravomoci a odpovědnosti generálního ředitele QQI a členů QQI.

VALIDACE PROGRAMU

Zajišťování kvality ve vysokoškolském vzdělávání je založeno na „validaci“ programu, která je upravena zákonem. Program je validován (schválen) v případě, kdy QQI v souladu se zákonem potvrdí svůj požadavek v tom, že zapsaný student, který program ukončí, získá, a kde to je možné, rovněž prokáže, nezbytné znalosti, dovednosti a kompetence, odůvodňující udělení příslušného titulu.

Validace programu je podstatná pro každého poskytovatele vysokoškolského vzdělávání a procedura, kterou je pro tento účel potřeba úspěšně projít, je náročná. QQI v souladu s požadavkem zákona (2012 Act) zpracovala a vydala publikaci ***Zásady a kritéria pro validaci programů vzdělávání a tréningu (Policies and criteria for the validation of programmes of education and training)***,

kteřá poskytuje podrobný návod k celé proceduře validace a formuluje kritéria, která musí příslušný program naplňovat.

Koncept programu: Program vzdělávání a výcviku (program) je proces, ve kterém student získá znalosti, dovednosti a kompetence, což obsahuje kurz vzdělávání a kurz v učebním oboru. Činnosti QQI v souladu se zákonem (2012 Act) zahrnují zpracování zásad a kritérií pro validaci programu, validaci programu, jeho hodnocení a monitorování.

Program je validován, jestliže QQI potvrdí, že poskytovatel programu zajistil, že zapsaný student tento program dokončí, získá a případně bude schopen prokázat nezbytné znalosti, dovednosti nebo kompetence, a zdůvodní tak udělení titulu příslušného tomuto programu.

Validovaný program znamená a) pro jeho poskytovatele ujištění, že studentovi bude po úspěšném dokončení programu udělen titul, b) pro studenty záruku, že jim bude poskytnuta náležitá pomoc k tomu, aby dosáhli splnění požadavků souvisejících s daným titulem, c) pro zúčastněné strany (např. finančníci a zaměstnavatelé) investující do programu jistotu, že program adekvátně připraví studenty pro odpovídající titul udělený QQI.

Žadatel o validaci programu musí mít

- a) ustavenou proceduru vnitřního hodnocení kvality (2012 Act), která musí odpovídat účelu daného programu (fit-for –purpose),
- b) ustavené procedury pro přijímání studentů, jejich přechodu a pokroku (2012 Act),
- c) opatření pro ochranu studentů a
- d) program prodiskutovaný s jinými poskytovateli tak, jak to požaduje zákon.

Validace programu souvisí s kontextem jednotlivých poskytovatelů programu (institucionální uspořádání), odlišnosti jsou mezi první a další/rozšířenou validací programu, mezi různými rozsahy validace, rozdílné jsou **validace programů poskytovaných online**, transnárodních programů, jazykových programů a souvisí s vnitřním systémem zajišťování kvality. Rozdíly jsou rovněž v přípravě žádosti o validaci (například pro celoživotní vzdělávání) a v požadavcích na tuto žádost.

Všechny žádosti o validaci programu jsou podrobeny nezávislému hodnocení, které sleduje soulad s validačními kritérii. Hodnotitelé (tým několika odborníků, jejichž kvalifikace jako celek odpovídá požadavkům na nezávislé hodnocení daného programu) mohou využít možnosti návštěvy na místě, mohou zorganizovat interview s různými osobami nebo požádat o nezávislou zpětnou vazbu. Hodnotící zpráva, kterou zpracují, musí uvést, zda program naplňuje obecná i detailní kritéria. Při hodnocení se využívá třístupňová škála – vyhovující, vyhovující s podmínkami (například je možné navrhnout před-validační podmínky, které musí program naplnit, než bude validován) a nevyhovující. Hodnotící zpráva může obsahovat doporučení ke zvážení poskytovatelem programu.

QQI rozhodne o validaci programu, případně o validaci s podmínkami, nebo může validaci odmítnout.

Validovaný program je možné do určité míry zlepšovat, upravovat a adaptovat potřebám. Při překročení limitů (tj. při uskutečnění podstatných změn, například učinit nepodstatným to, co bylo zásadní pro původní rozhodnutí o validaci, eliminování kteréhokoliv z původně zamýšlených výstupů ze vzdělávání apod.) je nutné program předložit k nové validaci. Limit pro úpravy souvisí s vnitřním systémem zajišťování kvality poskytovatele programu, který je schválen QQI. Při pochybnostech o možných změnách se doporučuje konzultace s QQI.

Validace je vždy stanovena za určitých podmínek (například podmínek plynoucích ze zákona – požadavek na stanovení procedur, které jsou spravedlivé a konzistentní pro hodnocení přijímaných studentů, respektování opatření pro ochranu přijatých studentů apod.) a obecných podmínek stanovených tímto dokumentem (například nedělat zásadní změny v programu bez předchozího schválení OOI apod.). Dodržování podmínek QQI monitoruje.

Poskytovatel programu získá certifikát o validaci, který obsahuje základní informace o poskytovateli, základní informace o programu a jeho hlavní charakteristiky, tituly, právní podmínky pro poskytování programu, cílovou skupinu studentů, schválený plán programu a definitivní podmínky, které pro validovaný program platí. **Nezávislá hodnotící zpráva, certifikát o validaci a podstatná část procesu validace je zveřejněna.**

Nová validace po skončení doby platnosti validace programu souvisí obvykle s dobou studia v programu, typická doba platnosti je 5 let; je příležitostí k podstatné inovaci a modifikaci původního programu. Prodloužení doby platnosti validace je výjimečné, a to v případě, že existují neobvyklé a přesvědčivé důvody.

V případě odmítnutí validace programu se QQI na základě požadavku setká s odmítnutým poskytovatelem, aby mu umožnila zpětnou vazbu k důvodům odmítnutí. Informace o tom, jak se proti odmítnutí odvolat, je součástí zákona (2012 Act) a je dostupná rovněž na www stránce QQI. Jednotlivé důvody vedoucí k odmítnutí jsou popsány v konkrétních odstavcích zákona.

QQI může také validaci programu odebrat v souladu s důvody, které jsou stanoveny zákonem (2012 Act).

Za validaci programu je požadován poplatek.

Základní kritéria pro validaci programu

Kritéria jsou psána jako věty/prohlášení, o nichž se očekává, že budou pravdivá, že podle nich bude program validován a že budou implementována příslušným poskytovatelem. Pojem program zde platí pro celý program předložený k validaci.

Předložená kritéria musí být vždy vzata v úvahu ve zprávě poskytovatele i ve zprávě nezávislých hodnotitelů.

Žadatel o validaci musí vědět, že může být odmítnuta v případě, že pro některé kritérium nebo sub-kritérium není jasně prokázáno, že bude naplněno.

Stanoveno je celkem 12 kritérií. Většina kritérií se dále dělí na konkrétní sub-kritéria (nejvíce 10), v případě kritérií 2,3,4, a7 jsou některá sub-kritéria ještě dále dělena do několika bodů. **Všechna kritéria a jejich podrobnější části jsou platná pro validaci všech různě zaměřených programů.**

Z konkrétních sub-kritérií a případně podrobnějších bodů jsou v následujícím textu vybrány a graficky vyznačeny ty z nich, které se (přímo) týkají odborného/profesionálního vzdělávání.

1. Poskytovatel musí být oprávněn žádat o validaci.
2. Cíle a výstupy programu musí být jasné a musí souviset s předpokládaným titulem QQI.
3. Koncept programu, strategie jeho uskutečňování a výklad titulů jsou informativní a na dobrém/moudrém základě (s ohledem na **cíle sociální, kulturní, vzdělávací, profesní** a zaměstnanostní).
 - a. Při vývoji programu a zamýšlených výsledků učení byly zjišťovány a zohledňovány názory zúčastněných stran, mezi nimi zaměstnavatelů, profesních organizací, zástupců společnosti a komunity.**
 - d. V případě udělování odborných a profesních titulů jsou do přípravy odborných a profesních programů systematicky zahrnováni zaměstnavatelé a praktici.**
4. Přístup, přestup a pokrok v programu jsou uspokojivé.
5. Písemně zpracovaný obsah programu je dobře strukturovaný a přizpůsobený účelu (fit-for-urpose).
 - i. Části programu, jako je praxe a pracovní fáze studia, jsou poskytovány se stejnou pečlivostí a pozorností jako ostatní části programu.**
6. Pro uskutečňování plánovaného obsahu programu jsou jeho zaměstnanci dostatečně kvalifikováni a způsobilí.
 - a., b., c. Pokud to je vhodné, jsou mezi zaměstnanci odborníci s profesní kvalifikací a licencemi pro praxi, kvalifikovaní a schopní poskytovat specifický program, který je v kontextu jejich ostatních pracovních činností, a osoby ze zaměstnavatelského prostředí.**
7. K uskutečňování programu jsou k dispozici vhodné fyzické zdroje.
 - b. I, VII Vhodné umístění pro stáže v podnicích, vhodné učební prostředí na pracovištích.**
8. Vzdělávací prostředí je v souladu s potřebami studentů daného programu.
 - b. Studenti mohou být v kontaktu a být podporováni profesními odborníky.**
 - c. Program je uspořádán tak, aby částem programu, které jsou vykonávány na pracovištích, byla dána stejná péče, jako ostatním částem programu, i když jsou uskutečňovány v odlišném prostředí pracoviště.**
9. Existují důkladné vzdělávací strategie.
10. Existují důkladné strategie pro hodnocení kvality.
11. Student přijatý do programu je dobře informován, dobře vedený (má možnost poradenství), je mu poskytována péče.

j. O studenty je dobře postaráno a na pracovištích nebo na místech pro praktický výcvik je zajištěno, že jsou v bezpečí.

12. Program je dobře řízen.

Ze seznamu kritérií a jejich součástí je vidět, že pro validaci programu se předem nijak nerozlišují ve smyslu odborného/profesionního zaměření. Pro profesně zaměřené programy jsou formulována sub-kritéria, která se týkají jak vhodných vzdělavatelů, tak příslušných prostor a zařízení, klade se důraz na to, aby byla praktickému vzdělávání věnována stejná péče a pozornost, jako ostatním částem programu a dbá se i na starost o studenty a na jejich bezpečí při odborném vzdělávání.

Z obecného hlediska je vhodné zmínit, že páté kritérium žádá, **aby byla struktura programu/modulu/fáze studia orientována na dosahované výstupy studentů v souladu se zamýšlenými výstupy z učení daného programu.**

Základní zákonné pokyny pro vnitřní zajišťování kvality (Core Statutory Quality Assurance Guidelines, developed by QQI for use by all providers), publikaci zpracovala QQI.

V souladu se zákonem (2012 Act) musí QQI tyto pokyny vydat a zákon dále požaduje, aby poskytovatelé při vytváření svých vlastních (vnitřních) postupů zajišťování kvality tyto pokyny zohledňovali.

Pokyny musí být používány

- Poskytovatelem programů při navrhování, zřizování, hodnocení, udržování, inovacích a posuzování svých vlastních zásad a postupů vnitřního zajišťování kvality;
- Jako základ pro QQI při schvalování (approval) vnitřních systémů zajišťování kvality poskytovatelů.

Dříve zákonem z roku 2008 uznané univerzity¹ jsou autonomní a musí brát pokyny QQI v úvahu při rozvoji svých vnitřních systémů zajišťování kvality, zatímco ostatní vysoké školy musí tyto pokyny využít před tím, než QQI jejich systémy schválí.

Vnitřní systém zajišťování kvality

V souladu se zákonem (2012 Act) musí mít každý poskytovatel programu zpracovaný vlastní vnitřní mechanismus zajišťování kvality, za který odpovídá. Vnitřní systém zajišťování kvality se vztahuje na všechny interní zásady a postupy v zajišťování kvality poskytovatele, které tvoří integrovaný celek. Úspěšný vnitřní systém zajišťování kvality je efektivní, dobře komunikovaný a integrovaný do běžných činností poskytovatele.

Externí zajišťování kvality sdílí stejné široké cíle jako vnitřní systém zajišťování kvality poskytovatele, což znamená udržování požadované úrovně kvality ve vzdělávání, v odborné přípravě, výzkumu a souvisejících službách. Za externí zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání je odpovědná QQI.

Hlavní oblasti, které musí poskytovatel v postupech vnitřního zajišťování kvality zohlednit, jsou následující:

- 1) Řízení a management kvality.
- 2) Dokumentovaný přístup k zajišťování kvality.
- 3) Programy vzdělávání a výcviku.
- 4) Nábor pracovníků, management a rozvoj.
- 5) Vzdělávání.
- 6) Hodnocení studentů.
- 7) Podpora studentů.

¹ škola uznaná ministrem školství v souladu se zákonem z roku 1998

- 8) Informace a management dat.
- 9) Veřejné informace a komunikace.
- 10) Ostatní partneři zahrnutí do vzdělávání.
- 11) Vlastní hodnocení, monitorování a posuzování.

Ke každé oblasti jsou formulovány kvalitativní požadavky, které by měly být ve vnitřním systému zajišťování kvality naplňovány. Cíleně opět nejsou rozlišeny požadavky na akademiky nebo profesně zaměřené programy.

Pro účely této studie důležité požadavky, které se týkají odborného/profesního vzdělávání, jsou především součástí oblasti 3, 4, 5 a 7 a v následujícím textu jsou z požadavků těchto oblastí vybrány.

Ad 3.

Zásady a postupy navrhování a schvalování programu musí kromě jiného zajistit, že

- jsou vytvářeny a schvalovány společně se studenty a dalšími zájmovými skupinami,
- využívají výhodu externí analýzy, která zajistí, že jsou naplněny odborné potřeby, pokud to je vhodné,
- jsou do nich zahrnuty dobře strukturované příležitosti k praktické výuce (kde to je relevantní), tj. různé stáže a obecně doba strávená studentem mimo prostory poskytovatele, jejichž cílem je nabídnout praktické zkušenosti v oblasti související s programem.

Ad 4.

Poskytovatel musí jmenovat vhodně kvalifikovaný personál do role učitele/instruktora/trenéra *praktického výcviku/tutora a do všech ostatních rolí odpovědných za související činnosti.*

Ad 5.

Prostředí poskytovatele je zaměřeno na zlepšování a využívá proto dostupné zdroje kromě jiného k podpoře a k posílení vazeb mezi vzděláváním, výzkumem a vývojem odborného vzdělávání.

Poskytovatel musí zajistit, aby vzdělávací prostředí každého programu bylo vhodné a (kromě jiného) podporovalo

- různé kontexty pro vzdělávací příležitosti, například spolupráci studentů na projektech ve vhodně vybavené laboratoři nebo školicím zařízení pod dohledem, s nezbytnou technickou podporou a přístupem k požadovaným zdrojům,
- praktické vzdělávání mimo kampus, které je integrováno do profesního výcviku v programech a podílí se tak na definování vzdělávacího prostředí.

Ad 7

Adekvátnost a účinnost všech akademických a dalších podpůrných služeb souvisejících s programem vzdělávání a odborné přípravy jsou pravidelně hodnoceny a zahrnují rovněž služby zaměřené na komunikaci o poslání a činnosti poskytovatele se studenty, potenciálními studenty, dalšími poskytovateli, zaměstnavateli, odbornými/profesními a školicími institucemi a širokou veřejností.

Ad 10

Tato oblast je věnována vztahům poskytovatele s různými skupinami externích partnerů a požadavkům, které jsou kladeny na vnitřní systém zajišťování kvality.

Vzájemné vztahy s širší komunitou ve vzdělávání a odborné přípravě jsou upraveny dohodou, která se zveřejňuje na www stránkách poskytovatele.

Spolupráce s externími partnery a jinými poskytovateli je upravena v rámci postupů vnitřního zajišťování kvality. Spolupráci pokrývají různé dohody, jako je sub-kontraktning, výzkumné nebo jiné

partnerství v rámci programů a souvisejících službách apod. Všechna tato ujednání s širší národní a mezinárodní komunitou vzdělávání a odborné přípravy jsou zveřejněna.

V případě výběru odborníků pro hodnotící panely, zkoušejících a ověřovatelů jsou v systému vnitřního zajišťování kvality uvedena explicitní kritéria a postupy pro nábor a zapojení těchto externích, nezávislých, národních a mezinárodních odborníků. Jména a pracoviště všech uvedených odborníků jsou poskytovatelem shromažďována a sledována.

SHRNUTÍ POŽADAVKŮ QQI

- Zákon i dokumenty QQI zdůrazňují souvislost vnitřního zajišťování kvality, validace programu a udělování certifikátů a titulů s Národním kvalifikačním rámcem a s výstupy ze vzdělávání.
- Pravidla pro validaci programu i pro vnitřní systém zajišťování kvality platí pro všechny poskytovatele obecně.
- Validace studijního programu znamená, že program musí splňovat kritéria, která stanoví QQI v souladu se zákonem o kvalitě. Hodnocení programu pro účely validace je založeno na vlastní hodnotící zprávě, využívá metody peer-review, panel odborníků je složen tak, aby jeho kvalifikace celkově odpovídala hodnocenému programu, využívá se návštěvy na místě, případně interview s vybranými osobami, výsledkem je nezávislá zpráva zpracovaná panelem odborníků, která musí uvést, zda a do jaké míry program naplňuje obecná i detailní kritéria.
- Poskytovatel programu získá certifikát o validaci obsahující základní informace o poskytovateli a o programu. Nezávislá hodnotící zpráva, certifikát o validaci a podstatná část procesu validace se zveřejňuje.
- Všechny typy spolupráce s externími partnery a případně s jinými poskytovateli programů jsou ošetřeny různými typy smlouvy, rozhodnutí o jejich typu a obsahu je ponecháno na poskytovateli programu. Všechny smlouvy a ujednání se zveřejňují.
- Přestože vysokoškolský systém je v podstatě binární (univerzity, technologické instituty, technologické univerzity), kritéria pro hodnocení nejsou předem nijak rozdělena ve smyslu akademického a profesního vzdělávání. Panel odborníků pro hodnocení za účelem validace programu je složen tak, aby byl schopen zaměření studijního programu vhodně posoudit.
- V požadavcích na validaci programu i na vnitřní systém zajišťování kvalitu je zdůrazněna kvalita prostředí pro výuku a praktické vzdělávání studentů. Pro praktické vzdělávání platí explicitní požadavek zajistit, aby mu byla věnována stejná péče jako teoretické výuce, aby o studenty na pracovištích mimo kampus bylo dobře postaráno a aby byli v bezpečí.
- Kvalifikace profesních odborníků není nijak podrobně určena. Požaduje se (pokud je to vhodné), aby mezi zaměstnanci (staff) byli odborníci s profesní kvalifikací a licencemi, kteří jsou schopni poskytovat odbornou přípravu v kontextu jejich ostatních pracovních činností.
- Relativně novou skutečností je možnost transformace technologického institutu na technologickou univerzitu, která je velmi podrobně upravena zákonem z roku 2018. Tento zákon kromě jiného ukládá nově vzniklé univerzitě povinnosti týkající se jejího profesního zaměření, které musí plnit. Požadavky se týkají **strategického rozvojového plánu**: rozvíjet a podporovat silné sociální, kulturní a další tvůrčí vztahy mezi univerzitou a komunitou v regionu, ve kterém se kampus univerzity nachází. Pro programy je požadováno respektovat v nich potřeby jednotlivců, podniků, povolání, komunity, místních zájmů a dalších zúčastněných stran v regionu, ve kterém jsou jejich kampusy, spolupracovat s uvedenými partnery na jejich zapojení do návrhů a uskutečňování programů a zajišťovat, že inovační činnost a výzkum respektuje potřeby těchto zúčastněných stran. Podobně, tj. s rozsáhlými požadavky, které se týkají spolupráce s externími, výše uvedenými partnery, jsou zákonem upravena kritéria pro způsobilost stát se technologickou univerzitou.

Velmi důležité jsou požadavky na spolupráci QQI s profesní sférou vyplývající ze zákona (2012 Act), který stanoví, že QQI musí

- získat informace o vzdělávacích, dovednostních a kvalifikačních požadavcích průmyslu, zemědělství, podnikání, cestovního ruchu, obchodu a veřejných služeb, včetně požadavků na to, co mají studenti dosáhnout,
- podporovat vzdělávání a odbornou přípravu, které splňují požadavky uvedené v předcházejícím textu a
- shledá-li to vhodné, konzultovat s profesními institucemi pro uznávání. Profesní uznávací instituce, pokud to je proveditelné, spolupracují s QQI a konzultují s ní funkce, které vykonávají.

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Profesně zaměřený studijní program

Výroční zpráva QQI 2020 Quality of Irish Higher Education obsahuje celkem 21 případových studií vysokých škol zaměřených na různou tematiku. Studie z IT Sligo (Institut of technology) informuje o tvorbě profesně orientovaného programu a jeho prvních výsledcích.

Spolupráce IT Sligo s průmyslem na programu Odborné vzdělávání ve vysokém školství.

Případová studie popisuje vznik a vývoj programu „pojišťovací odborník“, jehož vytvoření reaguje na strategický cíl IT Sligo týkající se partnerství a externí angažovanosti.

Na konci daného vykazovaného období byla úspěšně dokončena první iterace nového programu a zpráva o absolventech bude předložena na začátku příštího vykazovaného období.

Původní návrh nového programu byl předložen Radě pro učňovské vzdělávání pojišťovny Zurich Insurance v Curychu. Rada koncept tohoto vzdělávání podpořila a byla doporučena široká reprezentace pojišťovnictví v programu a dostupnost programu pro široké spektrum zaměstnavatelů.

Konkrétní návrh programu zpracoval Irský institut pojišťovnictví a ustavil počáteční skupinu pro řízení konsorcia (CSG). Poté požádal IT Sligo o spolupráci/asistenci při zpracování záměru programu, validace a jeho uskutečňování pro profil povolání, který specifikoval průmysl (CSG). Podniky CSG jmenovaly IT Sligo Koordinačním poskytovatelem s cílem vyvinout národní program využívající distanční vzdělávací technologie. Silná profesní reprezentace byla klíčová pro úspěšnou implementaci programu zaměřenou na akceptování potřeb pojišťovatelství a s důrazem na přípravu budoucích řídicích pracovníků v tomto odvětví. Klíčové bylo zahrnout do spolupráce také QQI, HEA, THEA (The Technological Higher Education Association), tj. instituce, které poskytovaly poradenství zejména v prvních fázích vývoje programu.

Zahájení národního programu se uskutečnilo v září 2016 otevřením tříletého bakalářského studijního programu „Pojišťovnictví“ se 67 studenty zaměstnanými téměř 40 zaměstnavateli v různých oblastech Irska. Studenti jsou zaměstnáni v pojišťovacích společnostech po celé zemi a získávají znalosti prostřednictvím online a kombinovaného výuky ze svých domovů, s mentorskou podporou vedoucích pracovníků v „jejich“ společnostech. S podporou IT Sligo studenti dosahují konzistentních výsledků a dobrého hodnocení; IT Sligo také dohlíží na celkové zajištění kvality programu.

V roce 2017 CSG navrhla rozšíření o společnosti, které poskytují životní pojištění. Asociace pro životní pojištění je nyní dodavatelským partnerem a hraje aktivní roli v CSG.

Silné stránky průmyslového partnerství a vedení CSG zajistily udržitelný model poskytování vzdělávání a odborné přípravy, který představuje též kapacitu pro rozvoj v regionech.

PROBLÉM (Y)

Složitý systém vysokého školství, příliš mnoho zásadních dokumentů

Přestože je Irsko malá země, je její systém vysokého školství hodně složitý: některé vysoké školy jsou uznané zákonem z roku 2008 a mají různé výhody oproti vysokým školám, které toto uznání nemají, existují specifické vysoké školy (například Národní Irská Univerzita, která má ze zákona odlišné povinnosti a pravomoci), Irské technologické instituty se od roku 2018 mohou ucházet o transformaci na technologické univerzity, což je náročný a patrně dlouhodobě probíhající proces, velmi složitý je systém udělování titulů (awards) v souladu s Národním kvalifikačním rámcem a jeho naplnění příslušným programem.

Odpovídá tomu řada dokumentů (zejména zákony a dokumenty vydané QQI), které jsou velmi podrobné a práce se proto může podle nich dobře řídit, ale znamená to věnovat jí pravděpodobně hodně času a úsilí.

Všechny požadavky a indikátory jsou kvalitativní, což odpovídá teoretickým studiím o kvalitě vysokoškolského vzdělávání, na druhé straně může být někdy obtížné naplnění kvalitativních indikátorů posoudit.

V Irsku je pro řadu zaměstnání potřeba získat profesní uznání. QQI má proto povinnost ze zákona s profesními institucemi konzultovat a spolupracovat, je-li to možné a uzná-li to QQI za vhodné

SHRNUTÍ VŠECH POŽADAVKŮ TÝKAJÍCÍCH SE ODBORNĚ ZAMĚŘENÉHO STUDIA

VYBRANÁ KRITÉRIA PRO VALIDACI PROGRAMU, KTERÁ SE TÝKAJÍ ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

- Při vývoji programu a zamýšlených výsledků učení byly zjišťovány a zohledňovány názory zúčastněných stran, mezi nimi zaměstnavatelů, profesních organizací, zástupců společnosti a komunity.
- V případě udělování odborných a profesních titulů jsou do přípravy příslušných programů systematicky zahrnováni zaměstnavatelé a praktici.
- Pokud to je vhodné, jsou mezi zaměstnanci odborníci s profesní kvalifikací a licencemi pro praxi, kvalifikovaní a schopní poskytovat specifický program, který je v kontextu jejich ostatních pracovních činností, a osoby ze zaměstnaneckého prostředí.
- Studenti mohou být v kontaktu a být podporováni profesními odborníky.
- Části programu, jako je praxe a pracovní fáze studia, jsou poskytovány se stejnou pečlivostí a pozorností jako ostatní části programu, i když jsou uskutečňovány v odlišném prostředí.
- Pro stáže v podnicích je zajištěno vhodné umístění a vhodné učební prostředí na pracovištích.
- O studenty je dobře postaráno a na pracovištích nebo na místech pro praktický výcvik je zajištěno, že jsou v bezpečí.

VYBRANÉ POŽADAVKY NA VNITŘNÍ SYSTÉMY ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY, KTERÉ SE TÝKAJÍ ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

- Zásady a postupy navrhování a schvalování programu musí kromě jiného zajistit, že
 - jsou vytvářeny a schvalovány společně se studenty a dalšími zájmovými skupinami,
 - využívají výhodu externí analýzy, která zajistí, že jsou naplněny odborné potřeby, pokud to je vhodné,
 - jsou zahrnuty dobře strukturované příležitosti k praktické výuce (kde to je relevantní), tj. různé stáže a obecně doba strávená studentem mimo prostory poskytovatele, jejichž cílem je nabídnout zkušenosti v oblasti související s programem.
- Poskytovatel musí jmenovat vhodně kvalifikovaný personál do role učitele / instruktora / trenéra praktického výcviku / tutora a do všech ostatních rolí odpovědných za související činnosti.
- Prostředí poskytovatele je zaměřeno na zlepšování a využívá proto dostupné zdroje kromě jiného k podpoře a k posílení vazeb mezi vzděláváním, výzkumem a vývojem odborného vzdělávání
- Poskytovatel musí zajistit, aby vzdělávací prostředí každého programu bylo vhodné a (kromě jiného) podporovalo
 - různé kontexty pro vzdělávací příležitosti, například spolupráci studentů na projektech ve vhodně vybavené laboratoři nebo školicím zařízení pod dohledem, s nezbytnou technickou podporou a přístupem k požadovaným zdrojům,
 - praktické vzdělávání mimo kampus, které je integrováno do profesního výcviku v programech a podílí se tak na definování vzdělávacího prostředí.
- Adekvátnost a účinnost všech akademických a dalších podpůrných služeb souvisejících s programem vzdělávání a odborné přípravy jsou pravidelně hodnoceny a zahrnují rovněž služby zaměřené na komunikaci o poslání a činnosti poskytovatele se studenty, potenciálními studenty, dalšími poskytovateli, zaměstnavateli, odbornými/profesionálními a školicími institucemi a širokou veřejností.
- Vzájemné vztahy mezi poskytovatelem a odborníky, kteří se podílejí v rámci programu na praktické přípravě, musí být zajištěny nějakým druhem smlouvy, která se zveřejňuje.

SPECIFICKÉ POŽADAVKY NA TECHNOLOGICKÉ UNIVERZITY

- Poskytovat programy, které v rámci odborné přípravy respektují potřeby podniků, povolání, komunity, místních zájmů a dalších zúčastněných stran v regionu, ve kterém jsou jejich kampusy.
- Spolupracovat s podniky, profesemi, komunitou, místními zájmy a dalšími stranami v regionu, kde jsou kampusy technologické univerzity umístěny prostřednictvím
 - i) podpory zapojení těchto zúčastněných stran do navrhování a uskutečňování programů vzdělávání a odborné přípravy a
 - ii) zajištěním, že inovační činnost a výzkum respektuje potřeby těchto zúčastněných stran.
- Zahrnout do strategického rozvojového plánu požadavky rozvíjet a podporovat silné sociální, kulturní a další tvůrčí vztahy mezi univerzitou a komunitou v regionu, ve kterém se kampus univerzity nachází.

Žadatel o transformaci technologického institutu na technologickou univerzitu musí prokázat, že uskutečňované inovace a výzkum mají pozitivní sociální a ekonomické dopady na region, v němž se kampus nachází.

ZÁKONNÉ POŽADAVKY NA QQI TÝKAJÍCÍ SE SPOLUPRÁCE S PROFESNÍ SFÉROU

- získat informace o vzdělávacích, dovednostních a kvalifikačních požadavcích průmyslu, zemědělství, podnikání, cestovního ruchu, obchodu a veřejných služeb, včetně požadavků na to, co mají studenti získat,
- podporovat vzdělávání a odbornou přípravu, které splňují požadavky uvedené v předcházejícím textu a

shledá-li to vhodné, konzultovat s profesními institucemi pro uznávání. Profesní uznávací instituce, pokud to je proveditelné, spolupracují s QQI a konzultují s ní funkce, které vykonávají

ZDROJE

Qualifications and quality assurance (Education and training Act 2012). 2012. Dostupné z: <https://www.qqi.ie/Publications/Publications/Qualifications%20and%20Quality%20Assurance%20Act%202012.pdf>. QQI.

Quality in Irish Higher Education 2020. Dostupné z: <https://www.qqi.ie/Publications/Publications/QI%20Insights%20Quality%20in%20Irish%20Higher%20Education%202020.pdf>.

QQI. Policies and criteria for the validation of programmes of education and training. 2017. Dostupné z: https://www.qqi.ie/Publications/Publications/Initial_Validation_policy_7_10_13.pdf

QQI. Statutory Quality Assurance Guidelines (developed by QQI for use by all providers). 2016. Dostupné z: <https://qaguidelines.qqi.ie/core.html>

file:///C:/Users/admin/Downloads/32604-QQI-CORE%20QA%20Guidelines_QG1_WEB%20(1).pdf.

NĚMECKO – AKREDITACE A STANDARDY

Ve Spolkové republice Německo (SRN), sestávající z 16 spolkových zemí, náleží školství převážně do kompetence jednotlivých spolkových zemí, které pro ně vydávají vlastní zákony. Přesto má vysoké školství v SRN do značné míry společné rysy. Zásahu na tom má Stálá konference ministrů školství a kultury spolkových zemí (*Kultusministerkonferenz*, KMK), která koordinuje aktivity v oblasti vzdělávání, výzkumu a kultury.

V SRN se rozlišují tři základní typy vysokoškolských institucí:

- **univerzity**, celkem 115; mají právo uskutečňovat doktorské studium, provádějí základní výzkum;
- **umělecké vysoké školy** (*colleges of art and music*), celkem 57;
- **odborné vysoké školy** (*Fachhochschulen, Universities of Applied Sciences*); uskutečňují profesně orientované bakalářské a magisterské studijní programy, v nichž jeden semestr je věnován praxi (*Praxissemester*), a aplikovaný výzkum; z celkového počtu 218 jich přes 50 % není státem podporováno. V SRN působí 29 *Verwaltungsfachhochschulen* pro přípravu státních úředníků. Existuje i několik málo vysokoškolských institucí, které nezapadají do výše uvedených kategorií.

V SRN je zavedeno třístupňové vysokoškolské studium: první cyklus bakalářský, druhý cyklus magisterský, třetí cyklus doktorský.

Bakalářský stupeň poskytuje první odbornou/profesionální kvalifikaci, „slouží k zprostředkování vědeckých základů, metodických kompetencí a kvalifikace související s profesionálním zaměřením; zajišťuje širokou vědeckou průpravu“.

Magisterské studijní programy se rozlišují na „navazující/následné“ (*konsekutive*) a „poskytující další vzdělání“ (*weiterbildene*). Navazující programy jsou koncipovány jako prohlubující, rozšiřující nebo mezioborové. Programy poskytující další vzdělání se vyznačují orientací na odbornou kvalifikaci. Vyžadují předchozí kvalifikovanou profesní zkušenost po dobu nejméně jednoho roku.

Jedinou výjimku z uvedené struktury představují v současné době studijní programy v oblasti teologie pro vzdělávání duchovních a dalších církevních pracovníků – tyto programy nejsou strukturované a trvají 5 let.

Z hlediska profesního vzdělávání je německý vysokoškolský systém obecně považován za binární. V určitých oborech, důležitých z hlediska veřejného zájmu (lékařství, zubní lékařství, veterinární lékařství, farmacie, potravinářská chemie a právo) je studijní program zakončen státní zkouškou před státní komisí.

AKREDITACE

studijních programů se začala ve SRN prosazovat postupně v rámci Boloňského procesu jako nástroj zajišťování kvality dynamicky se rozvíjejícího vysokého školství. Vznikaly agentury, které za poplatek prováděly hodnocení kvality nabízených bakalářských a magisterských studijních programů. Do poměrně živelného procesu vnesla určitý řád zmíněná KMK, když v roce 2004 iniciovala vznik **Akreditační rady** (*Akkreditierungsrat*) s celoněmeckou působností. Právní situaci v německém vysokém školství ilustruje skutečnost, že Akreditační rada (AR) byla zřízena ve formě nadace (*Stiftung*) se sídlem v Bonnu, a to zákonem spolkové země Severní Porýní-Vestfálsko v roce 2005. AR dostala za úkol

- vydávat souhlas (akreditaci) k působení jednotlivých akreditačních agentur,
- monitorovat jejich činnost a periodicky je reakreditovat,
- definovat standardy, postupy a kritéria akreditačního procesu.

Pokud jde o první úkol, vedení AR v roce 2018 rozhodlo, že nadále bude dávat akreditaci/souhlas jen agenturám zapsaným v registru EQAR. V současné době je v SRN akreditováno 10 agentur. Čtyři z nich jsou oborově specializované (např. na technické a přírodovědné obory nebo na zdravotnické a sociální obory), dvě jsou zahraniční: švýcarská AAQ (*Schweizerische Agentur für Akkreditierung und Qualitätssicherung*) a rakouská AQ-Austria.

Aby akreditační proces získal uspokojivý právní rámec, podepsali ministři sdružení v KMK v roce 2017 dokument „**Státní smlouva o organizaci společného akreditačního systému k zajištění kvality studia a výuky na německých vysokých školách**“ (*Studienakkereditierungsstaatsvertrag*, dále jen „státní smlouva“) a na jeho základě pak schválil „**vzorovou vyhlášku**“ (*Musterrechtsverordnung*), která stanoví podrobnosti akreditačního procesu a má sloužit jako vzor pro podobné vyhlášky v jednotlivých spolkových zemích. Součástí každého z těchto dokumentů je příloha, která obsahuje dosti podrobné zdůvodnění a vysvětlení jednotlivých ustanovení.

Podle těchto dokumentů jsou v **německém akreditačním systému** 3 typy postupů:

- programová akreditace,
- systémová akreditace,

- alternativní postup.

Předmětem programové akreditace jsou bakalářské a magisterské studijní programy na státních nebo státem uznávaných vysokých školách v Německu. Pokud studijní program úspěšně projde akreditačním procesem, získá od AR „pečeť kvality“. Ta se uděluje na dobu osmi let.

Při systémové akreditaci se hodnotí kvalita vnitřního systému zajišťování kvality (management kvality) na dané vysoké škole. Pokud škola projde úspěšně tímto hodnocením, získá od AR „pečeť kvality“ jako vysoká škola a zároveň právo akreditovat sama své studijní programy. Systémová akreditace se uděluje rovněž na osm let. Ke konci roku 2020 ji v SRN získalo 80 vysokých škol (z celkového počtu 397).

Alternativní postup umožňuje zapojení některé vědecké organizace a využití některých dalších metod hodnocení. Ty nejsou v dokumentech blíže specifikovány, vyžaduje se však, aby splňovaly v podstatě všechny požadavky kladené na programovou nebo systémovou akreditaci.

Ve srovnání se situací v ČR neznámá programová akreditace v SRN oprávnění k uskutečňování studijních programů, ale je nástrojem k zajišťování kvality jejich uskutečňování. Systémová akreditace se však do značné míry podobá naší institucionální akreditaci.

Akreditační řízení je zpoplatněno, sazebník vydává AR. Poplatky jsou rozděleny do několika kategorií a pohybují se v řádu stovek až desetitisíců € (např. u systémové akreditace jsou některé poplatky odstupňovány podle počtu studentů vysoké školy).

Státní smlouva rozděluje **kritéria** pro zajišťování a rozvíjení kvality vysokoškolského vzdělávání na formální a odborná a uvádí jejich seznam. Podrobně jsou tato kritéria rozvedena a vysvětlena ve vzorové smlouvě; budeme se jim více věnovat v samostatné části.

Akreditační řízení je vícestupňový proces založený na principu hodnocení peer-review. (Postup je podobný při programové i systémové akreditaci a je podrobně popsán v části 4 vzorové vyhlášky). Vysokoškolská instituce, která chce získat akreditaci, pověří agenturu schválenou Akreditační radou provedením hodnocení. Agentura jmenuje hodnotící komisi, jejíž složení v případě **programové akreditace** odráží jak obor, tak specifický profil studijního programu. V hodnotící komisi mají být zastoupeny všechny relevantní zájmové skupiny, a to:

- nejméně dva akademičtí pracovníci zabývající se daným oborem,
- jeden zástupce oboru s odbornou praxí,
- jeden student, který se zabývá daným oborem

Při jmenování hodnotící komise je agentura vázána postupem vypracovaným Německou konferencí rektorů. Akademičtí pracovníci mají mít v komisi většinu.

Splnění formálních kritérií posuzuje agentura na základě dokumentů předložených vysokou školou, výsledek uvede ve zprávě, která je k dispozici hodnotící komisi. Odborné (akademické) posouzení studijního programu hodnotící komisí vychází z kritérií stanovených ve vzorové vyhlášce. Kromě analýzy podkladů přiložených k žádosti komise obvykle vykoná i návštěvu na místě na vysoké škole, kde jedná s jejími pracovníky. Následně komise vypracuje zprávu s doporučením pro rozhodnutí o akreditaci studijního programu.

O akreditaci studijního programu rozhoduje AR na základě zprávy agentury o splnění formálních kritérií a zprávy hodnotící komise o splnění odborných kritérií. Pokud se AR hodlá výrazně odchýlit od doporučení hodnotící komise, je vysokoškolské instituci dána možnost vyjádřit se před rozhodnutím AR.

V případě kladného rozhodnutí o akreditaci je studijní program opatřen značkou kvality AR. Po ukončení řízení AR zveřejní své rozhodnutí a zprávu odborníků včetně jejich jmen v centrální databázi akreditovaných studijních programů a systémově akreditovaných vysokých škol.

V případě **systémové akreditace** jsou požadavky na složení hodnotící komise modifikovány. Členy jsou

- nejméně tři akademičtí pracovníci, kteří mají náležitou zkušenost v zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání,
- jeden odborník s odbornou praxí,
- jeden student.

Hodnocení obvykle zahrnuje dvě návštěvy na místě a jeho součástí je i zjištění, jak se fungování vnitřního systému zajišťování kvality projevuje na kvalitě náhodně vybraného studijního programu (tj. zda tento program splňuje příslušná kritéria uvedená ve vzorové vyhlášce). Při systémové reakreditaci (po osmi letech) se sleduje, zda všechny bakalářské a magisterské programy prošly alespoň jednou vnitřním systémem zajišťování kvality.

Kritéria pro akreditaci studijního programu (uvedená v části 2 vzorové vyhlášky).

a) Formální kritéria:

- **Struktura a doba vysokoškolského studia:** bakalářský stupeň je první standardní profesionální kvalifikací, má mít jasný profil, který umožňuje vykonávat určitou profesi; někdy to může umožňovat až magisterský program. Doba studia Bc: 3, 3,5 a 4 roky, Mgr 1, 1,5, 2 roky (při studiu full-time).
- Výjimky pro umělecké obory a pro teologické studium.
- **Profil studijního programu:** Mgr programy jsou buď „aplikačně orientovány“ nebo „výzkumně orientovány“ (výjimky pro umělecké a učitelské programy). Další dělení na „konsekutiv/consecutive“ a „weiterbildende/providing further education“ (bylo vysvětleno výše). Součástí studijních programů musí být závěrečná práce, která prokáže schopnosti samostatně řešit problém.
- **Požadavky na přijetí a na přechod mezi různými kurzy.** Podmínka pro přijetí do Mgr. programu: první profesionální kvalifikace. U uměleckých a „dalších“ programů, když to státní předpisy povolí, může být první profesionální kvalifikace nahrazena přijímací zkouškou. „Další“ Mgr. programy obvykle předpokládají kvalifikovanou profesionální zkušenost alespoň 1 rok.
- **Získané kvalifikace a jejich označení.** Po ukončení studijního programu je možno udělit jen jeden titul (výjimky „double-degree“). Následuje seznam titulů v jednotlivých oblastech. Povinnost vydávat Dodatek k diplomu.
- **Modularizace. S tudijní program** je tematicky a chronologicky strukturován do modulů (neměly by překračovat 2 semestry). Moduly mohou sestávat z různých jednotek (přednášky,

cvičení, praktika, e-learning, výzkumná činnost aj.), jsou ohodnoceny kredity. Jsou uvedeny požadavky na popis modulů.

- **Kreditový systém** (kreditové ohodnocení jednotlivých modulů a závěrečných prací aj.). Bc. 180 kreditů, Mgr. 300 kreditů (včetně předchozího Bc. stupně).
- **Speciální kritéria pro spolupráci s neuniverzitními institucemi:** Spolupráce je podložena smlouvami a uvedena na webu.
- **Speciální pravidla pro programy *joint degree*.** Jsou aplikována pravidla dohodnutá na setkání ministrů v Jerevanu 2015 (aby byla možná akreditace v různých právních systémech).

b) Odborná (akademická) kritéria:

- **Kvalifikační cíle a kvalifikační úroveň.** Musí být jasně formulovány kvalifikační cíle a očekávané výsledky učení. Obecné kvalifikační cíle studijního programu jsou uvedeny již ve státní smlouvě: vědecká nebo umělecká způsobilost (*Befähigung*) odpovídající požadované konečné kvalifikační úrovni, způsobilost pro kvalifikované zaměstnání a pro osobní rozvoj.
- Konkrétnější cíle mají odpovídat Německému vysokoškolskému kvalifikačnímu rámci (z roku 2017), který se opírá o kvalifikační rámec EHEA. Jsou též uvedeny obecné charakteristiky studijního programu bakalářského, magisterského navazujícího a magisterského poskytujícího další vzdělání (jak byly uvedeny již výše).
- **Koherentní koncepce studijního programu a adekvátní implementace.** V této a následující skupině kritérií jsou uvedeny požadavky, které se týkají konkrétních vlastností studijního programu. Ve výkladové části vzorové vyhlášky je poznamenáno, že příslušné požadavky jsou založeny na standardech ESG 1.2 až 1.6.
- Kurikulum je adekvátně strukturováno se zřetelem na stanovenou vstupní kvalifikaci a schopnost dosáhnout kvalifikační cíle. Kvalifikační cíle, název studijního programu, udělované tituly i modulární struktura jsou koherentně provázané (ESG 1.2). Koncepce programu zahrnuje různé vzdělávací formy, včetně praktických částí, kde je to vhodné; tyto formy odpovídají oboru studia a formátu studijního programu. Umožňuje to mobilitu studentů bez zbytečné ztráty času. Požaduje se aktivní zapojení studentů do organizace vzdělávacího procesu a vlastního studijního programu v souladu s požadavkem studia zaměřeného na studenty (ESG 1.3).
- Požadavky na personální zabezpečení studijního programu jsou formulovány jen obecně a stručně: na jeho uskutečňování se má podílet dostatečný počet učitelů s odpovídající specializací a metodicko- didaktickou kvalifikací (ESG 1.5). Kombinace výzkumu a výuky má být zabezpečena akademickými pracovníky na plný úvazek, a to jak v bakalářských, tak magisterských programech. Je požadováno rovněž vhodné a dostatečné materiální vybavení, informační infrastruktura, vzdělávací materiály apod. (ESG 1.6).
- Jsou uvedeny i požadavky na organizaci zkoušek, které by se měly vztahovat k modulům studijního programu (a tedy nikoli k jednotlivým předmětům) a měly by být zaměřeny na kompetence. Studijní program má být organizován tak, aby bylo možno jej absolvovat při přijatelné studijní zátěži ve standardní době; jeho jednotlivé části by se neměly nepřekrývat.
- **Uspořádání předmětů a jejich obsahu.** Uspořádání předmětů, jejich obsah a metodicko- didaktický přístup se mají průběžně hodnotit a aktualizovat. Je třeba soustavně sledovat odbornou diskusi na národní i mezinárodní úrovni.
- V další části jsou specifikovány požadavky na učitelské studijní programy.

- **Akademický úspěch** (včetně sledování absolventů) – soustavné monitorování zkušeností studentů a absolventů a přizpůsobování studijních programů těmto zkušenostem.
- **Genderová rovnost a vyrovnávání znevýhodnění** – vysoká škola má koncept pro zajištění rovných příležitostí; tento koncept se má promítat/implementovat i do studijních programů.
- **Zvláštní pravidla pro programy *joint degree*.**

c) Kritéria pro vnitřní systém zajišťování kvality:

- Při akreditačním hodnocení studijního programu se hodnotí i vnitřní systém zajišťování kvality. Příslušná kritéria (převzatá z kritérií pro systémovou akreditaci) jsou ve vzorové vyhlášce uvedena spolu s akademickými kritérii.
- **Koncepce vnitřního systému zajišťování kvality** (cíle, postupy, nástroje).
- **Opatření k implementaci této koncepce**
- **Spolupráce s neuniverzitními institucemi** (při uskutečňování studijního programu) – instituce, která neuděluje akademické tituly musí být v „podřadném“ postavení, odpovědnost má vysoká škola; spolupráci nutno řádně podložit smlouvou.
- **Spolupráce mezi vysokoškolskými institucemi** (při uskutečňování studijního programu) – musí být podložena smlouvou.

SHRNUTÍ

V SRN se nerozlišují bakalářské programy na „akademické“ a „profesní“. Toto rozlišení se do jisté míry uplatňuje až na magisterském stupni. Všechny bakalářské programy jsou koncipovány tak, aby poskytovaly i určitou profesní kvalifikaci, a tedy uplatnění na trhu práce.

Akreditace, jak programová, tak systémová (institucionální) slouží jako nástroj vnějšího zajišťování kvality. Rozvinula se především z potřeby zajišťovat (a deklarovat) kvalitu vzdělávání na hojně vznikajících odborných vysokých školách. (Tím se vysvětluje, že se vztahuje jen na bakalářské a magisterské studijní programy). Stát pro akreditaci sice posléze stanovil pravidla a kritéria, samotný akreditační proces je na státu zcela nezávislý.

Kritéria pro akreditační hodnocení jsou rozdělena na „formální“ a „akademická“. Splnění formálních kritérií ověřuje sama akreditační agentura (její administrativní aparát), takže se jimi nemusí zabývat hodnotící komise, která tak získává více času pro vlastní odborné/akademické hodnocení.

Akademická kritéria ve vzorové vyhlášce (a patrně i ve vyhláškách jednotlivých spolkových zemí) zahrnují široké spektrum aspektů, které mají vliv na kvalitu studijního programu a jeho uskutečňování. Jsou však vesměs formulována ryze **kvalitativně** (pomocí termínů jako „dostatečný“, „vhodný“ „přiměřený“...), neobsahují nikde kvantitativní ukazatele (s výjimkou studijní zátěže uváděné v kreditech ECTS nebo doby studia uváděné v rocích). Vychází se zřejmě z předpokladu, že akademičtí pracovníci a funkcionáři na vysokých školách a odborníci v hodnoticích komisích jsou natolik kvalifikovaní, že dokáží kvalitu splnění kritérií či požadavků samostatně posoudit, aniž by jen něco přepočítávali a „odškrtávali“ jednotlivé body v hodnoticím formuláři.

ZDROJE:

Kultusministerkonferenz (KMK): <https://www.kmk.org/kmk/information-in-english.html>

NIZOZEMSKO – INSTITUCIONÁLNÍ AUDIT, AKREDITACE STUDIJNÍCH PROGRAMŮ

V Nizozemsku jsou vysoké školy formálně rozděleny do dvou sektorů:

univerzity - celkem 14, včetně Open University;

univerzity aplikovaných věd (užívá se též název HBO institutions) - 36 financovaných vládou;

kromě toho působí kolem 60 právnických osob, které poskytují vyšší profesní vzdělání.

Celkový počet studentů (2018, Eurostat): cca 889 000.

Vysoké školy v Nizozemsku jsou hodnoceny v rámci auditu, který je nepovinný, povinná je programová akreditace. Tento „rámec hodnocení“ podléhá pravidlům, která upravuje nizozemský zákon o akreditaci (Dutch Accreditation Act 2018), který je součástí zákona o vysokém školství a dále pravidlům a požadavkům, které stanoví nezávislá **Nizozemská a vlámská akreditační organizace** (*Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders, NVAO*). **Kromě toho je zdůrazněno, že hodnotící rámec je vázán standardy ESG a že je uplatňuje v systému zajišťování kvality pro nizozemské vysoké školství.**

NIZOZEMSKÁ A VLÁMSKÁ AKREDITAČNÍ ORGANIZACE

byla zřízena na základě smlouvy mezi Nizozemským královstvím a Vlámskou komunitou v Belgii (holandsky mluvící část) v roce 2005. NVAO rozhoduje o hodnocení kvality (institucionální audit) a o akreditaci studijních programů. Je autorem publikace, která popisuje a vysvětluje procesy spojené s auditem a s akreditací studijních programů a poskytuje vysokým školám pečlivý, jasný a podrobný návod, jak bez problémů zvládnout jejich náročné požadavky (NVAO 2016).

Audit

slouží ke zjištění, zda je vnitřní systém zajišťování kvality v propojení s kulturou kvality, zda je zárukou toho, že instituce realizuje (je schopná realizovat) svoji individuální vizi kvalitního vzdělávání, a zda instituce pracuje na neustálém rozvoji a zlepšování kvality svých činností. V současné době probíhá druhé kolo institucionálních auditů, které zdůrazňují především vzájemnou důvěru a poskytují dostatečný prostor pro rozvoj systému zajišťování kvality, v němž je důvěra výchozím bodem pro jejich aktivity. Audit není pro vysoké školy povinný.

Standardy pro institucionální audit jsou kvalitativní (celkem 4), nejsou nijak odlišeny pro akademicky nebo profesně zaměřené instituce a žádají, aby

(1) vysoká škola měla svoji vizi a politiku,

(2) ji vhodně transformovala do konkrétních procesů a aktivit, jejichž jsou učitelé a studenti spoluvlastníky a přispívají k jejich realizaci,

(3) měla kvalitní zpětnou vazbu a metody pro zlepšování identifikovaných rizik a

(4) se zaměřila na svůj rozvoj a systematické zlepšování vzdělávání.

Standardy jsou stejné pro všechny vysoké školy obou výše uvedených sektorů a každá vysoká škola prokazuje jejich naplnění v souladu se svojí vizí a politikou, jak to žádá první standard.

Výsledek auditu má vliv na povinnou akreditaci studijního programu. Pozitivní nebo podmíněně pozitivní výsledek auditu umožňuje akreditační hodnocení studijního programu v limitovaném rámci, což znamená, že je následně hodnoceno plnění čtyř standardů pro studijní programy, v opačném případě (tj. když je výsledek auditu hodnocen negativně nebo když se mu vysoká škola nepodrobí) je potřeba projít v rámci hodnocení pro akreditaci studijního programu celkem 11 standardů.

Akreditace studijních programů

je povinná. Nový studijní program je akreditován na 6 let, další akreditace se pak uděluje na dobu neurčitou. Podstatné je, že všechny programy hodnotí každých 6 let komise nezávislých odborníků, kterou schvaluje NVAO. Rozsah akreditačního hodnocení studijního programu je určen na základě výsledku institucionálního auditu.

Procedura a požadavky týkající se auditu a programové akreditace nejsou nijak formálně rozděleny pro univerzity a univerzity aplikovaných věd.

Standardy pro akreditaci studijního programu jsou rovněž pouze kvalitativní, podobně jako v případě auditu se nerozlišují standardy pro profesní nebo akademické programy, tj. programy poskytované univerzitou nebo univerzitou aplikovaných věd. Je proto na vysoké škole, aby ve vlastní hodnotící zprávě a prostřednictvím požadovaných dokumentů doložila, jak z pohledu svého akademického nebo profesního zaměření standardy naplňuje.

Většina vysokých škol v Nizozemsku s úspěchem prochází institucionálním auditem, a proto projdeme především čtyři standardy pro akreditaci studijního programu, jejichž naplnění musejí tyto školy prokázat.

Základní požadavek je součástí prvního standardu (*Zamýšlené výstupy ze vzdělávání*) - zajistit, aby vzdělávací proces respektoval stanovené výstupy ze vzdělávání odpovídající Národnímu kvalifikačnímu rámci. **Na příslušné vysoké škole je ponecháno, jak v souladu se standardem svoje akademické nebo profesní zaměření prokáže**, což následně posoudí hodnotitelé. Pomocný je výklad k tomuto standardu, který uvádí, že výsledky učení musejí prokazatelně popsat úroveň programu (associate, bakalář, magistr²) tak, jak jsou definovány v Nizozemském národním kvalifikačním rámci, a zároveň **prokázat orientaci programu (akademickou nebo profesní)**. Dále musejí být výsledky učení **v souladu s regionálními, národními a mezinárodními** požadavky, kde se rovněž akademické nebo profesní zaměření významně uplatní, a samozřejmě v souladu s příslušným zákonem a dalšími předpisy nebo nařízeními.

Druhý standard (*Vzdělávací prostředí*) požaduje, aby osnovy studia, vlastní vzdělávací prostředí a kvalita učitelů **umožnily dosáhnout zamýšlených výsledků učení**. Přímo tak navazuje na první standard a vysoká škola prokazuje naplnění požadavků standardů v souladu se svým akademickým nebo profesním zaměřením.

Třetí standard (*Hodnocení studentů*) žádá, aby byl zaveden systém hodnocení studentů, který je spolehlivý, nezávislý a studentům srozumitelný, což je samozřejmě požadavek, který musí naplňovat akademické i profesně zaměřené programy.

² Studující doktorského studijního programu nejsou studenti vysoké školy, a proto doktorské studijní programy nejsou součástí popisovaného systému zajišťování kvality a akreditace.

Poslední standard (*Dosažené výstupy ze vzdělávání*) požaduje důkaz, že **zamýšlené výsledky učení byly dosaženy**. Vlastní hodnotící zpráva musí popsat, jak se dosažení výsledků učení testuje. **Splněním výsledků vzdělávání se zabývají poté hodnotitelé, složení panelu odborníků respektuje zaměření hodnocené vysoké školy**. Velmi zajímavé, a ne zcela běžné, je kromě jiného posuzování závěrečných prací studentů, což by mělo přispět k rozhodnutí, zda byly zamýšlené výsledky vzdělání dosaženy. K posouzení si hodnotitelé vybírají závěrečné práce studentů (podle zaměření vysoké školy může jít například o diplomovou práci, o portfolio studenta, profesní produkt, závěrečnou přednášku, více průběžných zkoušek, umělecké dílo apod.). Požaduje se, aby tým hodnotitelů vybral a posoudil závěrečné práce minimálně 15 absolventů daného studijního programu (vybírání se anonymně na základě studentských osobních čísel). Výběr musí být sestaven tak, aby umožnil sledovat přiměřenou rovnováhu mezi uspokojivými, dobrými a velmi dobrými projekty. V úvahu je nutné vzít také dostatečnou rozmanitost způsobů studia, absolvování studia apod. Hodnotitelé **svoje názory o závěrečných pracích vzájemně sdílejí; pokud je práce jedním členem panelu zpochybněna, je potřeba, aby ji posoudil alespoň jeden další člen panelu hodnotitelů**.

Procedura hodnocení týmem externích odborníků se pro institucionální audit i pro akreditaci studijního programu skládá z následujících základních částí:

Sestavení týmu odborníků (určí NVAO).

Zpracování vlastní hodnotící zprávy.

Návštěva týmu odborníků v hodnocené instituci.

Zpráva externích odborníků, na jejímž základě NVAO rozhodne.

Hodnotitelé užívají pro hodnocení, jak jsou jednotlivé standardy naplněny, následující **škálu: program splňuje obecný standard kvality, splňuje standard do určité míry a jsou požadována určitá zlepšení, nesplňuje standard**.

Doporučení týmu odborníků je vážený a zdůvodněný konečný výsledek týkající se celého studijního programu, který je vypracován na základě následujících pravidel:

Pozitivní hodnocení – program splňuje všechny standardy.

Podmíněně pozitivní hodnocení – program splňuje první standard a nejvýše dva další standardy s podmínkami, které panel hodnotitelů zformuluje.

Negativní hodnocení – program nesplňuje jeden nebo více standardů; program splňuje podmíněně první standard; program splňuje částečně jeden nebo dva standardy, ale bez podmínek stanovených panelem; program splňuje částečně tři nebo více standardů.

Určuje-li tým odborníků v případě částečného naplnění standardu podmínky, musí předem zvážit, je-li reálné, že je program do dvou let splní. Pokud se domnívá, že to reálné není, podmínky neuloží.

Pravidla pro určení konečného výsledku hodnocení jasně ukazují, že nejdůležitější je první standard (nepřipouští se ani splnění do určité míry), který od vysoké školy žádá důkaz, že **vzdělávací proces respektuje stanovené výstupy ze vzdělávání odpovídající Národnímu kvalifikačnímu rámci**.

V případě extenzivního rámce pro akreditační hodnocení zůstává první, třetí a čtvrtý standard stejný. Místo druhého standardu *Vzdělávací prostředí* se vkládá celkem 8 dalších standardů: *Studijní plán (curriculum): orientace, Studijní plán: obsah, Studijní plán: vzdělávací prostředí, Přijímání, Akademičtí pracovníci, Zařízení, Tutoring a Zajišťování kvality*, které podrobněji „mapují“ původní jeden standard a hodnotí se, do jaké míry jsou naplněny. **Standardy stejně jako v předcházejícím případě platí pro akademicky i profesně zaměřené studijní programy.**

Vnímání rozdílného zaměření studijního programu upravuje kromě prvního také druhý standard: „Studijní plán umožňuje studentům osvojit si vhodný (profesní nebo akademický) výzkum a odborné dovednosti.“ Výklad k některým dalším standardům se profesně zaměřeného studia dotýká konkrétněji: Získané odborné kompetence odpovídají orientaci a stupni studijního programu; vzdělávací prostředí podporuje studenty v aktivní roli při navrhování vzdělávacího procesu, který odpovídá vzdělávací filosofii instituce; učitelé jsou vhodně kvalifikováni z hlediska obsahu studia a odborných znalostí; do vnitřního hodnocení programu jsou aktivně zahrnuti absolventi a relevantní profesní odborníci.

Škála pro hodnocení týmem odborníků je stejná jako v případě limitovaného hodnocení, mění se pouze počet možných podmíněně naplněných standardů.

Výklad ke standardu *Zajišťování kvality* obsahuje návaznost na Standardy ENQA: „Postup při návrhu programu, jeho uznání a zajišťování kvality je v souladu s ESG.“

POŽADAVKY TÝKAJÍCÍ SE PROFESNĚ ZAMĚŘENÉHO STUDIA.

S využitím velmi obecných standardů pro studijní programy a stručného výkladu k jednotlivým standardům je možné najít požadavky, které se nějakým způsobem týkají profesně zaměřeného studia:

výsledky učení musí prokázat akademickou nebo profesní orientaci studijního programu,

výsledky učení musí být v souladu s regionálními, národními a mezinárodními požadavky,

obsah studia a vzdělávací prostředí umožňují dosáhnout zamýšlených výsledků učení,

kvalita učitelů umožňuje dosáhnout zamýšlených výsledků učení,

studijní plán umožňuje studentům osvojit si vhodný (profesní nebo akademický) výzkum a odborné dovednosti,

získané odborné kompetence odpovídají orientaci a stupni studijního programu,

vzdělávací prostředí podporuje studenty v aktivní roli při navrhování vzdělávacího procesu, který odpovídá vzdělávací filosofii instituce (tj. například filosofii zaměřenou na profesní vzdělávání),

učitelé jsou vhodně kvalifikováni z hlediska obsahu studia a odborných znalostí,

do vnitřního hodnocení programu jsou aktivně zahrnuti absolventi a relevantní profesní odborníci,

zamýšlené/plánované výsledky učení jsou v souladu s úrovní a orientací programu a jsou přizpůsobeny (profesnímu nebo akademickému) očekávání oboru, disciplíně a mezinárodním požadavkům,

tým učitelů je kvalifikován pro realizaci učebních plánů z hlediska obsahu a odborných znalostí.

Shrnutí

Oba sektory vysokých škol podléhají stejným standardům, v jejichž formulaci nebo v příslušném výkladu je vhodně zajištěno rozlišení požadavků pro akademicky a profesně zaměřené studijní programy. Zásadním požadavkem pro akreditaci studijního programu je plánování výstupů ze vzdělání, které musí odpovídat Národnímu kvalifikačnímu rámci, a jejich dosažení (první a poslední standard v případě limitovaného i extenzivního hodnocení).

Význam uvedeného požadavku vyplývá i ze škály pro hodnocení, která u prvního standardu připouští pro pozitivní nebo podmíněně pozitivní hodnocení jenom jeho úplné naplnění.

Akreditační hodnocení dává velký prostor hodnocené vysoké škole zajistit soulad se standardy v rámci svojí pravomoci (standardy jsou formulovány velmi volně) a zároveň dostatečný prostor týmu hodnotitelů k tomu, jak a na co zaměří peer-review hodnocení.

Z formulace některých standardů a z výkladu, který všechny standardy obsahují, je možné najít konkrétnější vazbu na profesní zaměření studia:

studijní plán umožňuje studentům osvojit si vhodný (profesní nebo akademický) výzkum a odborné dovednosti;

získané odborné kompetence odpovídají orientaci a stupni studijního programu;

vzdělávací prostředí podporuje studenty v aktivní roli při navrhování vzdělávacího procesu, který odpovídá vzdělávací filosofii instituce;

učitelé jsou vhodně kvalifikováni z hlediska obsahu studia a odborných znalostí;

do vnitřního hodnocení programu jsou aktivně zahrnuti absolventi a relevantní profesní odborníci.

Struktura standardů respektuje ESG 2015, u standardu o zajišťování kvality studijního programu je požadován soulad s ESG v postupu při návrhu, uznání a zajišťování kvality studijního programu.

Všechny standardy jsou kvalitativní, neužívají se žádné konkrétní indikátory nebo jiné pomocné ukazatele.

Příklad dobré praxe

Naplnění plánovaných výsledků učení

Poslední standard pro akreditační hodnocení studijního programu (*Dosažené výstupy ze vzdělávání*) požaduje důkaz, že **zamýšlené výsledky učení byly dosaženy**. Vlastní hodnotící zpráva musí popsat, jak se dosažení výsledků učení testuje a úkolem hodnotitelů je rozhodnout, zda a v jaké míře byly plánované výsledky učení dosaženy. Úkolem hodnotitelů je kromě jiného posoudit závěrečné práce studentů. Složení panelu odborníků respektuje zaměření hodnocené vysoké školy tak, aby

hodnotitelé mohli bez problémů závěrečné práce posoudit. Závěrečné práce studentů (podle zaměření vysoké školy může jít například o diplomovou práci, o portfolio studenta, profesní produkt, závěrečnou přednášku, více průběžných zkoušek, umělecké dílo apod.) vybírají k posouzení v souladu s požadavky, které určují, že panel hodnotitelů posuzuje závěrečné práce minimálně 15 absolventů daného studijního programu a vybírá je anonymně na základě studentských osobních čísel. Výběr musí být sestaven tak, aby umožnil sledovat přiměřenou rovnováhu mezi uspokojivými, dobrými a velmi dobrými projekty. V úvahu je nutné vzít také dostatečnou rozmanitost způsobů studia, absolvování studia apod. Hodnotitelé svoje názory o závěrečných pracích vzájemně sdílejí; pokud je práce jedním členem panelu zpochybněna, je potřeba, aby ji posoudil alespoň jeden další člen panelu hodnotitelů.

ZDROJE

NVAO (Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders). Assessment Framework for the Accreditation System of the Netherlands. NVAO, 2018. Dostupné na: <https://www.nvao.net/en/publications/assessment-framework-accreditation-system-the-netherlands-2018>.

Ministry of Education, Culture and Science. 2021. Dostupné z: <https://www.government.nl/ministries/ministry-of-education-culture-and-science>.

Ministry of Education, Culture and Science. Key Figures 2008-2012. 2021. Dostupné z: <https://www.government.nl/documents/reports/2013/07/31/key-figures-2008-2012>

www.NVAO.net/en.

POLSKO

POLSKÝ VYSOKOŠKOLSKÝ SYSTÉM

Polský vysokoškolský systém se delší dobu řídil zákonem o vysokém školství z roku 2005, který byl několikrát novelizován.³ V rámci reformy vědy a vysokého školství byl 20. 7. 2018 přijat nový zákon o vysokém školství a vědě (dále jen „zákon“),⁴ který nahradil čtyři dosavadní zákony (o vysokém školství, o financování vědy, o akademických titulech, o studentských půjčkách). Tento zákon, který byl prezentován pod názvem *Konstytucja dla Nauki* (někdy též pod přezdívkou „Zákon 2.0“), více propojuje systém vysokého školství se systémem vědeckých institucí, zavádí společné postupy hodnocení a zajišťování kvality jejich vědecké činnosti, nově upravuje doktorské studium, financování vědy, systém studentských stipendií a řadu dalších záležitostí. Některé změny mají platit až od října 2020, některé až v roce 2021. V návaznosti na nový zákon bylo vydáno několik prováděcích předpisů (ministrských nařízení aj.) a též nová klasifikace vědních oblastí (*dziedziny, fields*) a oborů (*dyscyplin*) – v této klasifikaci se 8 oblastí dále člení na 47 oborů. Tato klasifikace se uplatňuje v systému hodnocení vědecké činnosti (viz dále).

Základní struktura polských vysokých škol zůstala nezměněna. Podle zřizovatele se rozlišují vysokoškolské instituce:

- **veřejné**, zřizované státním orgánem, a

³ Jeho anglické znění z roku 2018 je dostupné např. na <https://drive.google.com/file/d/16wssHsXVWI3eOyZv4DTvjikPOPWpNMYD/view>

⁴ Anglický text viz <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/content/uploads/2020/06/act-of-20-july-2018-the-law-on-higher-education-and-science.pdf>.

- **neveřejné (soukromé)**, zřizované soukromou nebo právnickou osobou (jinou než státní nebo veřejnoprávní).
- Druhé dělení je na vysokoškolské instituce
- **univerzitní (akademické)**, které vykonávají vědeckou činnost a alespoň v jednom vědním nebo uměleckém oboru získaly vědeckou kategorii A⁺, A nebo B⁺; mohou uskutečňovat studijní programy prvního cyklu, druhého cyklu nebo dlouhého cyklu a mohou organizovat doktorské studium (podrobněji viz dále),
- **neuniverzitní či odborné (zawodowe)**, které uskutečňují jen programy prvního, druhého nebo dlouhého cyklu s praktickým profilem; vědeckou a výzkumnou činnost mohou, ale nemusí vykonávat.

Veřejné univerzitní vysoké školy jsou zřizovány (slučovány, zrušovány) zákonem. V Polsku jich je v současné době 98. Je mezi nimi 19 univerzit, 18 technických univerzit, 10 lékařských univerzit, 5 pedagogických univerzit, 6 univerzit tělesné výchovy, 19 vysokých škol uměleckých, 5 ekonomických, 6 zemědělských, 5 vojenských, 2 námořní, 2 vysoké školy veřejných služeb a 1 teologická.

Veřejné neuniverzitní vysoké školy začaly být zakládány v roce 1997. Zřizovatelem může být státní nebo veřejnoprávní orgán, oprávnění působit jako vysoká škola vydává ministr svým nařízením. Zaměření veřejných neuniverzitních vysokých škol je profesní, v současné době jich je 36.

Neveřejné (soukromé) vysoké školy existují v Polsku už od roku 1990. Zpočátku jejich počet rychle rostl až do akad. roku 2011/12, kdy jich bylo 328. Od té doby jejich počet zase klesá, v roce 2016/17 jich bylo 265. Neveřejná vysoká škola se stává právnickou osobou zápisem do rejstříku neveřejných vysokých škol na ministerstvu. Rozhodnutí o zápisu vydá ministr po konzultaci s Polskou akreditační komisí (PKA) zároveň se souhlasem uskutečňovat studijní programy ve stanoveném oboru, stanovené úrovni a se stanoveným profilem. Zápis platí 6 roků, před uplynutím této lhůty musí zřizovatel požádat o prodloužení platnosti zápisu, PKA provede hodnocení školy a ministr v případě kladného hodnocení platnost prodlouží (zákon neuvádí, na jak dlouho). Mezi neveřejnými vysokými školami převládají školy neuniverzitní, nicméně 20 z nich dosáhlo úrovně univerzitní vysoké školy.

Zákon se nevztahuje (až na některé výjimky) na vysoké školy a vysokoškolské semináře zřizované církvemi nebo náboženskými společnostmi, s výjimkou Katolické univerzity v Lublinu. Tyto školy se řídí zvláštními ustanoveními obsaženými v dohodách mezi polským státem a příslušnými církvemi nebo náboženskými společnostmi. Církevních vysokých škol je v Polsku nyní 8.

V roce 2019 studovalo na polských vysokých školách cca 1 431 000 studentů (Eurostat, 2019), z toho něco přes čtvrtinu na neveřejných vysokých školách.

Zákon zaručuje vysokým školám akademické svobody a poskytuje jim vysokou míru autonomie. Stanoví jejich řídicí orgány (rektor, senát, na veřejných vysokých školách ještě rada vysoké školy) a rámcově složení těchto orgánů a jejich kompetence; mnoho dalších záležitostí (např. členění na součásti a jejich řízení) ponechává na statutu vysoké školy. Zákon mj. posílil postavení a kompetence rektora, který nyní zastává např. funkci předsedy senátu.

Zákon rozlišuje tyto úrovně vysokoškolských studijních programů:

- a) programy prvního cyklu (bakalářské): doba studia nejméně 6 semestrů, student musí získat nejméně 180 kreditů ECTS; absolventi mohou získat titul *licencjat, inżynier* (program trvá nejméně 7 semestrů) nebo titul ekvivalentní titulu bakalář;

- b) programy druhého cyklu (magisterské): doba studia od 3 do 5 semestrů, nutno získat nejméně 90 kreditů ECTS; absolventi mohou získat titul *magister* nebo *magister inżynier*;
- c) programy dlouhého cyklu: mohou se uskutečňovat v oborech stanovených nařízením ministra (např. lékařství, práva); doba studia je v rozsahu od 9 do 12 semestrů; trvá-li studium 9 až 10 semestrů, je nutno získat nejméně 300 kreditů ECTS, trvá-li 11 až 12 semestrů, kreditů je nutno získat 360; příklad titulu *lekarz – M.D.*

Doktorské studium má podle nového zákona samostatné postavení (viz dále).

Studijní programy mohou mít buď praktický nebo obecně akademický profil. Ve studijním programu s **praktickým** profilem obsahuje více než jeho polovina (vyjádřeno v kreditech) činnosti, které rozvíjejí praktické dovednosti a sociální kompetence; vyžaduje se pedagogická činnost odborníků z praxe. Programy prvního a dlouhého cyklu obsahují nejméně 6 měsíců praxe, programy druhého cyklu nejméně 3 měsíce praxe. Programy s **obecným akademickým profilem** obsahují moduly odpovídající výzkumné činnosti dané vysoké školy a více než polovina programu poskytne studentům hluboké znalosti.

Studijní programy mohou být uskutečňovány prezenční formou (*stacjonarna forma, full-time mode*) nebo kombinovanou formou (*niestacjonarna forma, part-time mode*). Programy v kombinované formě mohou být delší než odpovídající programy v prezenční formě a studenti platí školné. Na veřejných vysokých školách musí více než polovina studentů studovat prezenční formou. To je patrně důvod, proč na neveřejných vysokých školách zase dosti výrazně převažují studenti v kombinované formě studia (kolem 70 %).

Pro hodnocení studijní zátěže se používá systém kreditů ECTS, výsledky učení ve studijních programech musí být formulovány v souladu s Polským kvalifikačním rámcem, který byl přijat v roce 2015 formou zákona.

Státní správu v oblasti vysokého školství vykonává polské ministerstvo pro vědu a vysoké školství (*Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego*). Ministr má poměrně široké kompetence. Zákon mu umožňuje vykonávat nad všemi vysokými školami „supervizi“, která zahrnuje oprávnění provádět inspekční činnost a vyjadřovat se k obsahu studijních programů. Oprávnění supervize nad některými vysokými školami mají i někteří další ministři:

- ministr obrany nad vojenskými vysokými školami,
- ministr vnitra nebo spravedlnosti nad vysokými školami veřejné služby,
- ministr kultury nad uměleckými vysokými školami,
- ministr zdravotnictví nad vysokými školami s lékařským studiem,
- ministr námořního hospodářství nad vysokými školami námořními.

Polský vysokoškolský systém je i z právního hlediska propojen s oblastí vědy. Ukazuje to už samotný název příslušného ministerstva, ale i některá ustanovení zákona. Podle § 45 až 47 je zřízena Rada pro vědu a vysoké školství (*Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego*) jako volený orgán, který zastupuje obě uvedené oblasti vzhledem ke státní správě, podílí se na tvorbě koncepcí a politik týkajících se těchto oblastí a zajišťuje jejich efektivní spolupráci na domácí půdě i v mezinárodním

prostředí. Vědecké a výzkumné ústavy mohou např. samostatně uskutečňovat doktorské studijní programy.

HODNOCENÍ A ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY

POLSKÁ AKREDITAČNÍ KOMISE

Polská akreditační komise (*Polska Komisja Akredytacyjna*, PKA) je podle zákona nezávislá instituce, která má za úkol zvyšovat kvalitu vysokoškolského vzdělávání. Fakticky provádí vnější hodnocení jeho kvality. Byla zřízena v roce 2002, její současný statut je z roku 2018. Úkoly PKA se od jejího založení v zásadě neměnily, jen se občas přejmenovávají podle měnící se terminologie užívané v měnících se právních předpisech – např. místo „institucionálního“ hodnocení nyní provádí „komplexní“ hodnocení. (Název PKA její činnost nevystihuje – termín „akreditace“ se v polských právních předpisech týkajících se vysokého školství nevyskytuje.) Od roku 2009 je PKA řádným členem ENQA.

Členy PKA v počtu nejméně 80 a nejvýše 90 jmenuje ministr odpovědný za vědu a vysoké školství na návrh Polské konference rektorů univerzitních vysokých škol, Polské konference rektorů neuniverzitních vysokých škol, Studentského parlamentu Polské republiky, Národní reprezentace doktorských studentů, senátů vysokých škol, národních akademických asociací a zaměstnavatelských organizací. Předseda Studentského parlamentu je členem PKA za zákona. Ministr též jmenuje předsedu PKA a jejího sekretáře. PKA má svůj sekretariát, který zajišťuje její administrativní činnosti.

Komise sestává z 10 sekcí: 8 sekcí pro oblasti vědeckých oborů a umění, sekce pro vzdělávání učitelů a sekce pro odvolání. Ve své činnosti využívá dosti početný tým dalších odborníků.

PKA podle zákona předkládá ministrovi pro vědu a vysoké školství (a podle potřeby i dalším ministrům, kterým je svěřena supervize nad určitými vysokými školami):

- stanoviska k zápisu neveřejných vysokých škol do rejstříku,
- stanoviska ke splnění podmínek pro uskutečňování studijních programů v daném oboru, na dané úrovni a s daným profilem,
- výsledky hodnocení studijních programů (programového hodnocení),
- výsledky hodnocení vysokoškolských institucí (komplexního hodnocení),
- stanoviska k dalším záležitostem, o která ministr požádá,
- stanoviska ke zřízení zahraničních vysokých škol nebo jejich poboček.

Podle zákona plní PAK tyto úkoly:

- vyjadřuje se k zápisu neveřejné vysoké školy do rejstříku;
- vyjadřuje se ke splnění podmínek pro uskutečňování studia v určitém oboru, stupni a profilu a ke vztahu studia a strategie vysoké školy;
- provádí hodnocení studijních programů (programové hodnocení);
- provádí hodnocení vysokoškolských institucí (komplexní hodnocení);
- provádí analytickou a vzdělávací činnost a šíření dobré praxe v oblasti kvality vzdělávání; spolupracuje s národními a mezinárodními institucemi a organizacemi působícími v oblasti vysokého školství;
- vydává stanoviska ke zřízení zahraničních vysokých škol nebo jejich poboček;

- vydává stanoviska k dalším otázkám předloženým ministrem.

Programová i komplexní hodnocení provádí PKA buď z vlastní iniciativy (na základě plánu hodnocení), nebo na žádost ministra nebo na žádost vysoké školy.

PKA má vypracované metodiky pro tvorbu stanovisek a provádění hodnocení s jasně stanovenými kritérii (viz dále). Tyto metodiky využívají jak Polský kvalifikační rámec, tak Evropské standardy a směrnice pro zajišťování kvality (ESG).

Hodnocení prováděná PKA probíhají takto: Hodnocená vysoká škola vypracuje vlastní hodnotící zprávu (podle směrnice a struktury dané PKA). Poté je sestaven sedmičlenný hodnotící panel, v němž jsou zastoupeni jak členové PKA, tak další odborníci, který vykoná návštěvu na místě a vypracuje zprávu. Tu předloží předsednictvu PKA a hodnocené vysoké škole k vyjádření stanoviska.

Předsednictvo projedná zprávu i stanovisko vysoké školy a vydá rozhodnutí o výsledku hodnocení.

Pokud jde o **vnitřní zajišťování kvality**, zákon je vyžaduje, ale nestanoví žádné podrobnosti – ty v rámci široké autonomie ponechává na vysoké škole. PKA uvádí, že však tyto systémy časem získaly (jistě i vlivem prováděných hodnocení) řadu společných rysů, které v podstatě odpovídají standardům ESG.

KOMISE PRO HODNOCENÍ VĚDY

Komise pro hodnocení vědy (*Komisja Ewaluacji Nauki*, KEN) je jmenována ministrem pro vědu a vysoké školství. Každá vědní oblast v ní má tři zástupce, dalších sedm členů jsou osoby se zkušeností ve vědní politice.

KEN hodnotí vědeckou činnost v jednotlivých vědeckých oblastech a oborech a její výsledky u pracovníků univerzitních vysokých škol, ústavů Polské akademie věd a mezinárodních ústavů působících v Polsku. Hodnotí se též společenské a ekonomické dopady vědeckých výsledků. Hodnocení se provádí jednou za čtyři roky. O hodnocení své vědecké činnosti mohou požádat i neuniverzitní vysoké školy, výzkumné ústavy a další instituce.

KEN předloží hodnocení ministrovi a ten na jeho základě přidělí hodnocené instituci vědeckou kategorii A⁺, A, B⁺, B nebo C, kde kategorie A⁺ je nejvyšší a C nejnižší. Toto ohodnocení platí do příštího hodnocení.

Pro vysoké školy má toto hodnocení zásadní význam: vysoká škola může být univerzitní jen v případě, že alespoň v jednom vědním oboru získá vědeckou kategorii A⁺, A nebo B⁺. Pokud toto hodnocení získá, může uskutečňovat studijní programy prvního, dlouhého nebo dlouhého cyklu a může organizovat doktorské studium. Pokud některou z uvedených kategorií v žádném vědním oboru nezíská, stává se neuniverzitní vysokou školou.

DOKTORSKÉ STUDIUM, VĚDECKÉ HODNOSTI A TITULY

V Polsku je možno získat dvě vědecké hodnosti: *doktor* a *doktor habilitowany*. Zákon dosti podrobně stanoví požadavky, zejména pokud jde o kvalitu publikovaných výsledků, které musí uchazeči o tuto hodnost splňovat.

V případě hodnosti **doktor** je to zejména vypracování a obhajoba doktorské disertace, která obsahuje originální řešení vědeckého nebo technického problému, a publikace příslušných výsledků v mezinárodně hodnocených časopisech. Disertaci posuzují 3 recenzenti, kteří pracují v jiných organizacích než doktorand.

Příprava disertace může probíhat formou doktorského studia v doktorské škole, nebo formou externí. **Doktorskou školu** mohou zřizovat vysoké školy, ústavy Polské akademie věd, výzkumné ústavy nebo mezinárodní ústavy, které získaly vědecké hodnocení kategorie A⁺, A nebo B⁺ alespoň ve dvou vědeckých oborech. Tuto školu mohou uvedené oprávněné instituce zřizovat samostatně nebo ve vzájemné spolupráci. Studium probíhá pouze prezenční formou, trvá od 6 do 8 semestrů, doktorandi dostávají stipendium. Současně je možno být doktorandem pouze v jedné doktorské škole.

Nejméně jednou za 6 let hodnotí kvalitu doktorského studia uskutečňovaného na doktorských školách KEN. (Na žádost ministra může být hodnocení provedeno i v jiném termínu.) KEN jmenuje pro hodnocení odborníky, z nichž alespoň jeden je ze zahraničí a jeden je jmenován Polskou národní asociací doktorských studentů. Rámcová kritéria hodnocení jsou uvedena v zákonu (§ 261), podrobnější stanoví ministr. Hodnocení je poskytnuto ministrovi, který je zveřejní. V případě negativního hodnocení ztrácí poskytovatel (zřizovatel doktorské školy) právo doktorské studium uskutečňovat.

Instituce, která má v daném oboru vědecké hodnocení kategorie A⁺, A nebo B⁺, může v tomto oboru udělovat i vědeckou hodnost **doktor habilitowany**. Tuto hodnost mohou získat osoby s hodností **doktor**, které dosáhly dalších významných vědeckých nebo uměleckých výsledků. Do procesu udělování této hodnosti vstupuje **Rada pro vědeckou excelenci (Rada Doskonałości Naukowej, RDN)**. Tento orgán nahrazuje dosavadní Ústřední komisi pro vědecké hodnosti a tituly. Každá vědecká a umělecká oblast je v něm zastoupena třemi členy, kteří jsou celostátně voleni akademickými a vědeckými pracovníky. Oprávněná instituce podá RDN návrh na udělení titulu **doktor habilitowany**, RDN po kontrole formálních náležitostí jmenuje předsedu a další tři členy habilitační komise a tři oponenty. Další dva členy a zpravodaje jmenuje instituce organizující habilitační řízení. Vědeckou hodnost pak uděluje rektor nebo ředitel vědeckého ústavu. RDN působí i jako odvolací orgán v případě stížností při neudělení vědecké hodnosti.

Osobám s vědeckou hodností **doktor habilitowany** může být udělen titul **profesor**, pokud dosáhly vynikajících vědeckých výsledků doma nebo v zahraničí, podílely se na řešení grantových projektů domácích či zahraničních, absolvovaly vědecké stáže doma nebo v zahraničí nebo vedly vědeckou práci na vysokých školách nebo vědeckých ústavech včetně zahraničních. Řízení k udělení tohoto titulu se zahajuje na žádost příslušné osoby podané Radě pro vědeckou excelenci (RDN). Ta jmenuje 5 oponentů s náležitou kvalifikací, kteří posoudí splnění požadavků uvedených v zákoně. Na základě jejich posudků pak RDN rozhodne o předložení návrhu na udělení titulu profesor prezidentu Polské republiky, který tento titul uděluje. Mezi okolnostmi, které podle zákona brání udělení titulu profesor, je také to, že v letech 1945 až 1990 daná osoba spolupracovala s orgány státní bezpečnosti. V případech pochybností nebo sporů rozhoduje soud.

KRITÉRIA A STANDARDY PRO HODNOCENÍ STUDIJNÍCH PROGRAMŮ

PAK v roce 2019 na svém webu zveřejnila příručku „Hodnocení kvality vzdělávání“ (71 str.), která obsahuje informace ke dvěma úkolům PAK „provádění hodnocení studijních programů“ a „vyjadřování ke splnění podmínek pro uskutečňování studia v určitém oboru, stupni a profilu a ke vztahu studia a strategie vysoké školy“. Budeme se podrobněji zabývat informacemi pro hodnocení studijních programů.

Ministerstvo pro vědu a vysoké školství stanovilo v roce 2018 svým nařízením 10 kritérií pro hodnocení studijních programů (kritérium zde znamená oblast, která se má hodnotit). PAK tato kritéria upřesnil takt⁵o:

1. Struktura studijního programu: koncepce, cíle vzdělávání a výsledky učení.
2. Realizace studijního programu: obsah učiva, studijní plán (harmonogram), formy a organizace výuky, metody výuky, odborná praxe, organizace vzdělávacího procesu.
3. Přijetí ke studiu, ověření dosažení výsledků vzdělávání, ukončení jednotlivých semestrů a ročníků a ukončení studia.
4. Kompetence, zkušenosti, kvalifikace a počet pedagogických pracovníků a jejich rozvoj a zdokonalování.
5. Infrastruktura a vzdělávací zdroje používané při uskutečňování studijního programu a jejich zlepšování.
6. Spolupráce se společenským a ekonomickým prostředím při tvorbě, uskutečňování a zdokonalování studijního programu a její vliv na rozvoj oboru.
7. Podmínky a způsoby zvyšování míry internacionalizace vzdělávání v oboru.
8. Podpora studentů při učení, sociálním, akademickém nebo profesním rozvoji a při vstupu na trh práce a rozvoj a zlepšování forem podpory.
9. Veřejný přístup k informacím o studijních programech, podmínkách jejich uskutečňování a dosažených výsledcích.
10. Politika kvality, tvorba, schvalování, monitorování, přezkoumávání a zlepšování studijního programu.

V příručce je tabulka, v níž je ukázána korespondence těchto kritérií se standardy ESG. PAK ke každému kritériu připojila 2 až 4 standardy, podle nichž se má každé kritérium posuzovat. Tyto standardy jsou uvedeny zvlášť pro programy obecně akademické a pro programy praktické/profesní, obě skupiny standardů se však liší jen velmi málo.

Několik inspirativních příkladů **standardů pro profesní programy**:

⁵ Poznámka: U prvních pěti kritérií je u většiny standardů připojen doplňující standard, který uvádí, že při posuzování/hodnocení studijních programů pro přípravu na určitá povolání uvedená v zákoně (lékař, dentista, farmaceut, zdravotní sestra, porodní asistentka, laboratorní diagnostik, fyzioterapeut, zdravotnický záchranář, veterinární lékař, architekt a učitel) se zohledňují vzdělávací standardy stanovené vyhláškou příslušného ministerstva.

1.1. Koncepce a cíle vzdělávání jsou v souladu se strategií vysoké školy, jsou v souladu s oborem nebo s obory, do kterých je program zařazen, zohledňují pokrok v oblastech odborné/ekonomické činnosti relevantních pro obor a jsou orientovány na potřeby socioekonomického prostředí, včetně zejména profesního trhu práce.

1.2. Výsledky učení jsou v souladu s koncepcí a cíli vzdělávání a oborem nebo obory, do kterých je program zařazen, jsou popsány přesně, konkrétně, reálně a umožňují vytvořit systém ověření, znalostí, dovedností a sociálních kompetencí dosažených studenty a odpovídají příslušné úrovni Polského kvalifikačního rámce a praktického profilu.

2.1. Obsah studijního programu je v souladu s výsledky učení a zohledňuje současné poznatky a jejich aplikace v rámci oboru nebo oborů, do kterých je program zařazen, normy a zásady, jakož i současný stav praxe v oblastech odborné/podnikatelské činnosti a profesního trhu práce relevantních pro studijní program.

2.3. Metody výuky jsou zaměřeny na studenta, motivují studenty k aktivní účasti na vzdělávacím procesu a umožňují studentům dosáhnout výsledků učení, včetně zejména přípravy na profesní činnost v oblastech profesního trhu práce relevantních pro studovaný obor.

2.4. Program odborné praxe, organizace a dohled nad jejím prováděním, výběr míst, kde se bude konat, a prostředí, ve kterém se bude konat, včetně infrastruktury, jakož i kompetence vedoucích pracovníků zajišťují řádné provádění praxe a u studentů dosažení výsledků učení, zejména těch, které se týkají odborné přípravy.

4.1. Kompetence, zkušenosti, kvalifikace a počet akademických pracovníků a dalších osob, které vedou výuku se studenty, zajišťují řádnou výuku a u studentů dosažení výsledků učení.

4.2. Personální politika zajišťuje výběr akademických pracovníků a dalších osob, které vedou výuku, na základě transparentních principů a umožňujících řádnou realizaci výuky, zohledňuje systematické hodnocení pedagogického sboru prováděné za účasti studentů, jehož výsledky jsou využívány při zlepšování personálu, a vytváří podmínky stimulující personál k neustálému rozvoji.

6.1. Probíhá spolupráce se společenským a ekonomickým prostředím, včetně zaměstnavatelů, při tvorbě studijního programu, jeho uskutečňování a zdokonalování.

8.1. Podpora studentů v procesu vzdělávání je komplexní, má různé formy adekvátní výsledkům učení, zohledňuje různorodé potřeby studentů, podporuje sociální a profesní rozvoj studentů zajištěním dostupnosti akademických pracovníků, pomoci v procesu učení a dosahování výsledků učení, jakož i přípravy na profesní činnost v oblastech profesního trhu práce relevantních pro studijní obor, motivuje studenty k dosahování velmi dobrých výsledků učení, jakož i zajišťuje kompetentní pomoc administrativních pracovníků při řešení problémů studentů.

8.2. Podpora studentů ve vzdělávacím procesu je předmětem systematických přezkumů, kterých se účastní studenti, a výsledky těchto přezkumů jsou využívány při zlepšování činnosti.

ZDROJE

Webové stránky ministerstva pro vědu a vysoké školství <https://www.gov.pl/web/nauka/>

[Webové stránky](http://www.pka.edu.pl) Polské akreditační komise www.pka.edu.pl

Příručka PAK „Hodnocení kvality vzdělávání“. Dostupné na: https://pka.edu.pl/wp-content/uploads/2019/07/prezentacj-ewaluacja_jakos%CC%81ci_kszta%C5%82cenia.pdf

PORTUGALSKO, ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY A AKREDITACE

SYSTÉM VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ

Vysoké školství je organizováno jako binární systém s vysokoškolským vzděláním zaměřeným na akademické vzdělávání a polytechnické vzdělávání, které je profesně zaměřené.

Organizace binárního systému musí odrážet potřeby stále diverzifikovanější poptávky po vysokoškolském vzdělávání a splňovat požadavky absolventů středních škol i dalších zájemců o odborné kurzy a celoživotní učení.

Systém tvoří veřejné a soukromé vysoké školy a člení se na:

- **univerzitní** vzdělávací instituce, tj. univerzity, univerzitní instituty a ostatní univerzitní vzdělávací instituce. Poskytují vzdělání na vysoké úrovni a jsou zaměřeny na vytváření, přenos a šíření kultury, znalostí, vědy, výzkumu a experimentálního vývoje (17 veřejných, 23 soukromých);
- **polytechnické** vzdělávací instituce, tj. polytechnické instituty a ostatní polytechnické vzdělávací instituce (28 veřejných, 50 soukromých). Jde o vzdělávací zařízení na vysoké úrovni, zaměřené na vytváření, přenos a šíření kultury a profesně zaměřených znalostí prostřednictvím studia, výuky, aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje.

Univerzity a univerzitní instituty poskytují všechny tři úrovně vysokoškolského vzdělávání a udělují bakalářské (licenciado), magisterské a doktorské tituly, ostatní univerzitní instituce a všechny polytechnické instituce poskytují první dvě úrovně vzdělávání a příslušné tituly.

Celkový počet studentů (2019, Eurostat): 368 181.

Agentura pro hodnocení a akreditaci vysokoškolského vzdělávání (A3ES, dále jen Agentura) byla zřízena zákonem č. 369/2007, který určil její cíle: podporovat a zajišťovat kvalitu vysokoškolského vzdělávání.

Agentura je veřejně prospěšná soukromoprávní nadace zřízená na dobu neurčitou. Ve svých rozhodnutích je agentura nezávislá, musí ale brát v úvahu pokyny stanovené státem. Zákon stanoví, že je finančně zajištěna státem a využívá svoje vlastní příjmy a majetek.

Plné znění Statutu Agentury je součástí zákona, popisuje její členění na výbory a podrobně specifikuje jejich složení, práva a povinnosti.

V souladu se zákonem musí Agentura věnovat speciální pozornost následujícím mezinárodním dokumentům:

Zpráva o hodnocení portugalského systému vysokého školství zpracovaná odborníky OECD v roce 2006 na žádost portugalské vlády.

Standardy a návody pro zajišťování kvality v Evropském prostoru vysokého školství (v době schválení zákona šlo o ESG 2005).

Zpráva zpracovaná ENQA na žádost portugalské vlády v roce 2006, která formulovala pro vládu doporučení týkající se organizace, metod a procedur nového systému akreditace z pohledu jejich souladu s ESG.

Hlavním cílem Agentury je zajišťovat kvalitu portugalského vysokého školství prostřednictvím hodnocení a akreditace vysokých škol a jejich studijních programů a odpovídat za provádění auditů, jejichž účelem je certifikace vnitřních systémů zajišťování. K zajištění uvedených cílů Agentura vydává povinná a závazná pravidla.

Kromě výše uvedených základních činností poskytuje státu poradenství a oficiální názory, o které požádá, zpracovává studie, uskutečňuje činnosti související s propojením Portugalska s Evropským systémem zajišťování kvality a koordinuje portugalské hodnotící a akreditační činnosti s příslušnými mezinárodními mechanismy.

Agentura zdůrazňuje zásadu, že konečnou odpovědnost za kvalitu výuky nesou především samotné instituce, a to prostřednictvím vnitřních systémů zajišťování kvality.

ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY

Vnitřní zajišťování kvality je odpovědností vysoké školy, vytvoření a využívání vnitřního systému zajišťování kvality je pro všechny školy (univerzity a polytechniky) povinné a základní pravidla pro tyto systémy upravuje zákon.

Institucionální audit je vnější hodnocení, hodnotí procedury, které instituce používá k řízení a zdokonalování kvality svých činností. Cílem je ověřit, že vnitřní systém zajišťování kvality instituce je v souladu s jejími stanovenými cíli, že je efektivní a přizpůsobený účelu (fit for purpose).

Vnější hodnocení kvality (podklad pro akreditaci) posuzuje v souladu se zákonem kvalitu výkonu vysokých škol prostřednictvím výkonových parametrů. Zákon specifikuje dvě skupiny parametrů a zdůrazňuje, že **při definování a aplikaci výkonových parametrů hodnocení se bere v úvahu rozdíl mezi cíli vysokoškolského vzdělávání a polytechnického vzdělávání**. Parametry jsou kvalitativní a hodně obecné, první skupina souvisí s činností vysokých škol, druhá s výsledky této činnosti.

Na příkladech některých parametrů je možné potvrdit, že berou v úvahu rozdílné cíle univerzitního a polytechnického vzdělávání:

Vědecká, technologická a umělecká činnost je odpovídajícím způsobem posouzena, uznána a přizpůsobena poslání instituce;

Existuje mechanismus pro sociální aktivitu;

Vědecká, technologická a umělecká produkce je vhodná (přizpůsobená) misi instituce;

Ekonomická optimalizace aktivit souvisejících s výzkumem a technologickým rozvojem odpovídá misi instituce;

Existují ustanovení o službách pro komunitu;

Příspěvek k regionálnímu a národnímu rozvoji odpovídá misi instituce.

VNĚJŠÍ HODNOCENÍ KVALITY A AKREDITACE

Cílem hodnocení kvality je zlepšovat kvalitu vysokých škol, poskytovat veřejnosti dobře podložené informace o činnosti vysokých škol, rozvíjet kulturu kvality uvnitř vysokých škol. Hodnocení kvality je povinné pro všechny vysoké školy a jejich studijní programy a je prováděno periodicky.

Cílem akreditace je zajistit splnění minimálních požadavků, které vedou k oficiálnímu uznání vysokých škol a jejich studijních programů. Akreditace je povinná, akreditační proces zahrnuje všechny vysoké školy a všechny studijní programy.

Akreditace studijního programu je založena na ověření, že program naplňuje požadavky na jeho vytvoření a uskutečňování.

Pro získání akreditace studijního programu se požaduje, aby program měl svůj/svoje vlastní

Vzdělávací, vědecký a kulturní projekt příslušný účelu daného programu.

Učitelství sbor složený z přiměřeného osob kvalifikovaných v dané oblasti.

Lidské a materiální zdroje, které jsou schopné garantovat stupeň a kvalitu vzdělávání (zejména učební prostory, vybavení, knihovny a vhodné laboratoře).

Metodika vnějšího hodnocení odpovídá běžným pravidlům: podílí se na něm studenti a různé externí organizace. Hodnocení s využitím vlastní hodnotící zprávy provádí hodnotící panel (tým nezávislých odborníků, které jmenuje Agentura), obsahuje návštěvu hodnocené instituce, slyšení reprezentantů hodnocené instituce a externích, zejména profesních organizací, využívá náměty/příspěvky od všech zájmových skupin a zpracuje první verzi externí hodnotící zprávy. Agentura tuto verzi postoupí hodnocené škole k potenciálním připomínkám, které následně tým odborníků projde a případně upraví. Konečné rozhodnutí na základě finální verze hodnotící zprávy učiní Řídící rada (Management Board) Agentury.

Výsledkem vnějšího hodnocení je vydání stanoviska o kvalitě, které obsahuje

- doporučení týkající se učiněného stanoviska,
- kvalitativní klasifikaci každého požadavku, který byl hodnocen,
- doporučení týkající se specifických aspektů v souvislosti se zdokonalováním kvality činnosti vysoké školy a

je základem pro rozhodnutí o akreditaci vysoké školy a jejich studijních programů.

Akreditace je procedura, kterou Agentura formálně ověří a uzná, že studijní program nebo vysokoškolská instituce plní stanovené podmínky a požadavky pro danou akreditaci.

Návody pro vnější hodnocení/akreditaci studijního programu poskytují podrobnosti o tom, jak hodnotící tým při hodnocení postupuje, jak jsou naplněna jednotlivá kritéria.

Hodnotící formulář obsahuje nejprve obecnou charakteristiku studijního programu, kterou hodnotitelé posoudí. Pak následují kritéria, která jsou členěna do skupin (Učení zaměřené na

studenta a vzdělávací metody, Učitelé, Neakademičtí pracovníci, Studenti, Akademické výsledky, Výsledky vědeckých, technologických a uměleckých aktivit, Internacionalizace, Vnitřní organizace a mechanismus zajišťování kvality, Zlepšování studijního programu – vývoj od předchozího hodnocení a zdokonalující aktivity do budoucna, Restrukturalizace sylabu (pokud je potřeba), Konečná pozorování, Závěry). Pro každou skupinu kritérií zpracují hodnotitelé globální hodnocení, připojí shledané silné stránky a doporučení ke zlepšení.

Každé kritérium je doplněno návodem, který usnadní/podpoří rozhodnutí, do jaké míry je kritérium naplněno.

Příklad - stabilita učitelského sboru

Kritérium: Většina učitelů má na vysoké škole stabilní zaměstnání.

Návod: Zhodnocení stupně stability učitelského sboru, zejména zda většina učitelů je již na vysoké škole zaměstnána déle než tři roky.

Příklad – publikační činnost

Kritérium: Existence pedagogických publikací nebo jiných publikací souvisejících se studijním programem je považována za pozitivní faktor.

Návod: Hodnocení produkce dalších publikací pedagogickými pracovníky relevantních pro oblast studijního programu, zejména publikací pedagogické povahy.

Hodnocení se provádí na třístupňové škále, což znamená, že kritérium může být plněné takto: ANO, NE, ČÁSTEČNĚ.

Rozdělení kritérií do výše uvedených skupin prakticky nijak nesouvisí s akademickou nebo profesní orientací studijního programu a převážná většina kritérií se týká univerzit i polytechnik. V některých skupinách však lze najít jednotlivá kritéria, která mají s profesně zaměřenými studijními programy nějakou souvislost.

Jedná se o tato kritéria:

Existence pedagogických publikací nebo jiných publikací souvisejících se studijním programem je považována za pozitivní faktor.

Podpora vztahů s okolním prostředím, zejména s podnikatelskou sférou a veřejným sektorem.

Existence činností technologického a uměleckého rozvoje, poskytování služeb komunitě nebo další vzdělávání, které je uznávanou hodnotou.

Činnosti instituce významně přispívající k národnímu, regionálnímu a místnímu rozvoji a k podpoře akcí pro spolupráci s komunitou (kulturní, sportovní a umělecké akce).

Aktivní role učitelů vysoké školy ve vědeckém výzkumu, umělecké produkci, aplikovaném výzkumu a ve vysoké úrovni profesního rozvoje v souladu s univerzitní nebo polytechnickou povahou vysoké školy.

Rozdíl mezi akademickou a profesní orientací někdy vyplývá i z připojených návodů, které odkazují na charakter instituce nebo studijního programu:

Zhodnocení, jak jsou dodrženy požadavky na složení učitelského sboru s ohledem na charakter univerzity nebo polytechniky

Zhodnocení aktivit v základním a aplikovaném výzkumu podle povahy instituce (univerzitní, polytechnická).

Posouzení úrovně účasti instituce v mezinárodních sítích relevantních pro studijní program.

Velmi důležité je zmínit obecné kritérium, platící pro univerzitní i polytechnické vzdělávání:

Instituce má prostředky k zajištění toho, aby metodiky učení a výuky byly v souladu s výsledky učení (znalostmi, dovednostmi a kompetencemi), kterých mají studenti dosáhnout, a upřednostňuje jejich aktivní roli při vytváření procesu učení.

UČITELÉ

V zajišťování kvality a v akreditaci mají podstatnou úlohu učitelé (akademičtí pracovníci).

Požadavky na učitele pro univerzity a polytechniky jsou především součástí zákona (Law 62/2007).

Zákon obsahuje specifické ustanovení pro polytechniky. V rámci polytechnického vzdělávání lze v souladu s tímto zákonem udělit titul „odborník“ (62/207, čl. 48). Titul je důkazem kvality a zvláštní důležitosti uznávaných odborných zkušeností v konkrétní oblasti. Zákon dále uvádí, že většina učitelů s tímto titulem musí pracovat v oblasti, pro kterou je titul udělen.

Pro učitele je obecně stanoveno, že pokud jsou zaměstnáni na plný úvazek, lze o nich uvažovat pro tento účel pouze v dané konkrétní instituci.

Pro univerzitní vysoké školy zákon stanoví, že mezi učiteli a vědeckými pracovníky, kteří se podílejí na výuce, musí být minimálně jeden absolvent doktorského studia v jakékoli pozici na škole na 30 studentů. Zároveň určuje, že nejméně polovina těchto učitelů musí být zaměstnána na plný úvazek.

Na polytechnikách je uvedený požadavek týkající se 30 studentů upraven v tom smyslu, že držitel doktorského titulu je ekvivalentní pracovník s výše uvedeným titulem odborník. Dále se požaduje, aby v rámci instituce bylo alespoň 15 % absolventů doktorského studia zaměstnaných na plný úvazek a 35 % učitelů může mít doktorský titul nebo titul odborník.

Kromě zákona upravuje požadavky na učitele samostatná publikace Kritéria pro akreditaci studijních programů – kvalifikace učitelského sboru.

Pro univerzity i pro polytechniky je povinností mít pro studijní program full-time koordinátora. Pro polytechniky musí mít koordinátor doktorský titul nebo titul „odborník“, další, kvantitativní požadavky na kvalifikaci učitelů pro první i druhý stupeň studia na polytechnikách jsou v tomto dokumentu velmi podrobně zpracovány a souhrnně uvedeny v tabulce č.1 (podobná tabulka je zpracována samozřejmě i pro univerzity).

Tabulka č. 1 Požadavky na složení učitelů

Učitelé na polytechnice	1. stupeň	2. stupeň
Full-time pracovníci, tzv. „vlastní“ učitelé	60%	75%
Full- time PhD	15%	40%
PhD/odborníci v základních oblastech studijního programu	50%	50%
PhD specializovaní v základních oblastech programu	-	20%

PŘÍKLAD INSPIRATIVNÍ PRAXE

Titul odborník

Zajímavým příkladem pro inspiraci je zavedení titulu „odborník“ pro profesně kvalifikované učitele na polytechnicích, který v určitých případech nahrazuje pracovníka s titulem PhD. Vzhledem k tomu, že doktorské studium je obvykle zaměřeno spíše akademicky, je tento titul pro polytechniky patrně velmi užitečný. Zatím není nikde k dispozici analýza, která by poskytla zkušenosti s danou kvalifikací a s jejím formálním využitím pro účely hodnocení a akreditace.

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Publikace související se studijním programem

Jedno z kritérií ve skupině hodnotící výsledky vědeckých, technologických a uměleckých aktivit uvádí existenci pedagogických publikací nebo jiných publikací souvisejících se studijním programem jako pozitivní faktor. Návod k hodnocení navrhuje hodnotit „další“ publikace pedagogických pracovníků, které jsou relevantní pro oblast, ve které se uskutečňuje studijní program, a to zejména publikace pedagogické povahy.

Vědecká, technologická a umělecká činnost je odpovídajícím způsobem posouzena, uznána a přizpůsobena poslání a misi instituce.

POTENCIÁLNÍ PROBLÉMY

Portugalsko_Práce se zákony

Vysoké školství je upraveno řadou zákonů, které byly již od svého vzniku (většinou v letech 2006, 2007) poměrně často novelizovány. Některé jsou dostupné na www stránce Agentury, některé jsou citovány a použity v různých dokumentech, ale nejsou k dispozici. Navíc se některé tématicky v různých zákonech překrývají, je proto potřeba ustanovení často porovnávat, a proto se se zákony pracuje obtížně. Různé návody a další dokumenty jsou většinou velmi podrobné a poskytují spoustu informací, ale odvolávky na některé zákony není možné použít. Všechny uvedené dokumenty na jedné straně poskytují spoustu využitelných informací, na druhé straně jejich množství práci s nimi komplikuje.

SHRNUTÍ

- Veškeré požadavky, které jsou pro vysoké školy formulovány, včetně konkrétních kritérií týkajících se hodnocení studijního programu, jsou kvalitativní, s výjimkou požadavků na učitelské sbory v univerzitním i polytechnickém sektoru.
- Portugalský vysokoškolský systém je binární (univerzity a univerzitní instituce, polytechniky a polytechnické instituce), ale zákony a další právní předpisy se vždy týkají celého vysokoškolského systému. Uvnitř předpisů existují buď zvláštní paragrafy nebo články v případě, kdy je potřeba univerzitní a polytechnické instituce zcela odlišit, nebo jsou ustanovení formulována tak, že požadované cíle, činnosti apod. jsou uváděny s doplněním, že mají být vždy v souladu/přizpůsobeny misi instituce. Ukázat je to možné na základních parametrech pro vysoké školy definované zákonem pro oba sektory: Vědecká, technologická a umělecká činnost a její produkce je odpovídajícím způsobem posouzena, uznána a přizpůsobena poslání/misi instituce; ekonomická optimalizace aktivit a příspěvek k národnímu a regionálnímu rozvoji odpovídá misi instituce. Dva z těchto parametrů se týkají především polytechnik:
 - existuje mechanismus pro sociální aktivitu,
 - instituce se zabývá službami pro komunitu.
- Mezi několika desítkami kritérií pro hodnocení studijního programu jsou následující kritéria týkající se přímo či nepřímo polytechnik:
 - *Existence pedagogických publikací nebo jiných publikací souvisejících se studijním programem je považována za pozitivní faktor.
 - *Existují činnosti technologického a uměleckého rozvoje, poskytování služeb komunitě nebo další vzdělávání, které je uznávanou hodnotou.
 - *Činnosti významně přispívající k národnímu, regionálnímu a místnímu rozvoji a k podpoře akcí pro spolupráci s komunitou (kulturní sportovní a umělecké akce).
 - *Jsou podporovány vztahy s okolním prostředím, zejména s podnikatelskou komunitou a veřejným sektorem.
 - *Učitelé vysoké školy hrají aktivní roli ve vědeckém výzkumu, umělecké produkci, aplikovaném výzkumu a ve vysoké úrovni profesního rozvoje v souladu s univerzitní nebo polytechnickou povahou vysoké školy.
- Podobně jako poslední uvedené kritérium je řada dalších kritérií doplněna poznámkou o misi/povaze vysoké školy, kterou je potřeba brát v úvahu a vyjasnit tak jeho akademické nebo profesní zaměření.
- Velký důraz je kladen na kvalifikaci a dostatečnou pracovní kapacitu učitelského sboru, což vyplývá kromě jiného z návodů pro některá kritéria, které současně odkazují na charakter instituce nebo studijního programu:
 - *Zhodnocení, jak jsou dodrženy požadavky na složení učitelského sboru s ohledem na charakter univerzity nebo polytechniky.
 - *Zhodnocení aktivit v základním a aplikovaném výzkumu podle povahy instituce (univerzitní, polytechnická).
 - *Posouzení úrovně účasti instituce v mezinárodních sítích relevantních pro studijní program.
- Kromě zákonných opatření týkajících se učitelů je k dispozici zvláštní publikace – Qualification criteria for teaching staff, která se velmi podrobně zabývá dostatečným a kvalitním učitelským sborem, tentokrát samostatně pro univerzity a polytechniky. Jde o jedinou

kategorii v rámci zajišťování kvality, pro kterou jsou stanoveny kvantitativní požadavky, jak to dokládá výše uvedená tabulka (podobná platí i pro univerzitní instituce).

- Specifická záležitost v oblasti profesního vzdělávání je zvláštní titul „odborník“, který z pohledu zajištění kvality učitelů odpovídá absolventovi doktorského studia.

ZDROJE

A3ES. 2013. Assessment Handbook_final. Lisbon. Dostupné z: https://www.a3es.pt/sites/default/files/Assessment%20Handbook_Final.pdf.

A3ES. Guidelines for External assessment/accreditation of study programmes in operation.

AACSF 2018-2023. 2018. Dostupné z: https://www.a3es.pt/sites/default/files/Guidelines%20AAACEF%202018-2023-EN_V1.0.pdf.

A3ES. 2013. Criteria for the accreditation of study programmes – qualification of teaching staff. Dostupné z: <https://www.a3es.pt/sites/default/files/Qualification%20Criteria%20for%20Teaching%20Staff-Set%202013.pdf>.

A3ES. Regulations no. 392/2013. Dostupné z: <https://www.a3es.pt/en/accreditation-and-audit/normative-framework>

Decree-Law No. 74/2006. Dostupné z https://www.a3es.pt/sites/default/files/Decree_law74-2006.pdf.

Decree-Law No. 369/2007. Dostupné z https://www.a3es.pt/sites/default/files/Decree_law369-2007.pdf.

Law No. 38/2007, Approves the legal framework for the evaluation of higher education. Dostupné z https://www.a3es.pt/sites/default/files/Law_38-2007.pdf.

Law No. 62/2007. The legal framework of higher education institutions. Dostupné z <https://www.a3es.pt/sites/default/files/Law%2062-2007.pdf>.

www.a3es.pt/en/about-a3es.

RAKOUSKO – AKREDITACE A STANDARDY

SYSTÉM VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ

V Rakousku působí čtyři typy (sektory) vysokých škol (v závorce je uveden jejich počet a počet studentů ke konci roku 2019):

- veřejné univerzity (22; 265 tis.),
- odborné vysoké školy (*Fachhochschulen*, 21; 55 tis.)
- soukromé vysoké školy (16; 12 tis.),
- pedagogické vysoké školy (14; 16,5 tis.).

Každý sektor se řídí samostatným zákonem. V roce 2011 byl přijat zákon o zajišťování kvality ve vysokém školství ([Hochschul-Qualitätssicherungsgesetz Nr. 74/2011, HS-QSG](#)), který upravuje metody a postupy vnějšího zajišťování kvality. Podle tohoto zákona byla v roce 2012 ustavena Rakouská agentura pro zajišťování kvality a akreditaci (*Agentur für Qualitätssicherung und Akkreditierung Austria*, AQ Austria)

Akreditace, institucionální a programová, kterou uděluje AQ Austria, se týká jen odborných a soukromých vysokých škol. Veřejné univerzity jsou financovány státem na základě „výkonnostní dohody“ uzavírané každé tři roky mezi státem (zastoupeným ministerstvem pro vzdělávání, výzkum a vývoj) a univerzitou. Do dohody se promítá jak rozvojový plán univerzity, tak státní plán rozvoje univerzit. Státní správa tak má dosti detailní přehled o činnosti a záměrech veřejných univerzit, takže jejich akreditace se nevyžaduje. Pokud jde o pedagogické vysoké školy, o vnější zajišťování jejich kvality pečuje zvláštní Rada pro zajišťování kvality vzdělávání pedagožek a pedagogů zřízená při ministerstvu pro vzdělávání, výzkum a vývoj.

Institucionální akreditací se v Rakousku rozumí oprávnění působit jako vysoká škola daného typu, programová akreditace znamená oprávnění uskutečňovat daný studijní program.

V roce 2020 došlo v oblasti vysokého školství k některým legislativním změnám. Byl přijat nový zákon o soukromých vysokých školách, který nahradil zákon o soukromých univerzitách, a v souvislosti s tím byly novelizovány dva zákony: zákon o zajišťování kvality a zákon o odborných vysokých školách.

Soukromé vysoké školy mohou být zřizovány právníckými osobami, které sídlí v Rakousku a vykonávají tam příslušnou vědeckou nebo uměleckou činnost. Musí nabízet nejméně dva bakalářské a dva na ně navazující magisterské studijní programy. Pokud nabízejí i doktorský program, mohou používat název soukromá univerzita.

Odborné vysoké školy jsou zaměřeny na profesní vzdělávání a aplikovaný výzkum. Mohou být zřizovány státem, veřejnoprávními právníckými osobami a soukromoprávními právníckými osobami, pokud působí v oblasti, které se nabízené vzdělávání týká. Musí nabízet nejméně dva bakalářské a dva s nimi související magisterské studijní programy. Mohou vybírat školné až do výše 363 € za semestr.

V návaznosti na uvedené legislativní změny vydala AQ Austria počátkem roku 2021 dvě nová nařízení:

- „Nařízení Rady AQ Austria o akreditaci odborných vysokých škol“ (FH-AkkVO 2021) a
- „Nařízení Rady AQ Austria o akreditaci soukromých vysokých škol (PrivH-AkkVO 2021).

Struktura obou nařízení je shodná: první část obsahuje předmět úpravy a definice pojmů, druhá část uvádí pravidla postupu při akreditaci a třetí část obsahuje kritéria⁶ pro hodnocení při první institucionální akreditaci, při opakované akreditaci (reakreditaci) a při akreditaci studijních programů.

Pravidla postupu při akreditaci jsou pro oba typy vysokých škol obdobná. Zřizovatel vypracuje žádost, ve které uvede informace ke všem kritériím obsaženým v třetí části nařízení. V případě první akreditace žádost obsahuje i údaje o studijních programech, které žadatel hodlá nabízet. Rada AQ Austria pak určí hodnotitele, kteří po prostudování žádosti vykonají návštěvu na místě a vypracují posudek. K němu se může žadatel vyjádřit. Rada AQ Austria na základě všech předložených materiálů žádost buď schválí, nebo zamítne. Před vydáním rozhodnutí si vyžádá souhlas spolkového ministra,

⁶ Používání termínu „kritérium“. Z textu nařízení Rady AQ Austria pro akreditaci se zdá, že termín „kritérium“ se používá pro označení oblasti nebo tématu, kterým je třeba se zabývat při hodnocení pro udělení akreditace. Některá témata/oblasti jsou v nařízeních specifikována poměrně stručně (např. poradenské služby, infrastruktura, spolupráce, informace), jiné dosti podrobně. Až na jednu výjimku (personální zabezpečení) nejsou nikde uváděny kvantitativní požadavky. Zřejmě se předpokládá, že hodnotitelé jsou odborníci, kteří dokáží posoudit kvalitu projektu nebo realizace studijního programu či celé školy, aniž by museli mít předepsáno, jak tuto kvalitu „měřit“.

do jehož kompetence patří obor nabízených studijních programů. V případě lékařských a zdravotnických oborů musí být uzavřena dohoda s ministerstvem zdravotnictví.

První institucionální akreditace se vydává na dobu 6 let, její součástí je i akreditace předložených studijních programů. Po šesti letech pak probíhá analogickým postupem reakreditace. Další postup se u jednotlivých typů vysokých škol poněkud liší: zatímco u odborných vysokých škol probíhají reakreditace nadále vždy po 6 letech, u soukromých vysokých škol může Rada AQ Austria stanovit termín dalších akreditací v rozmezí od 6 do 12 let. Doba platnosti akreditace studijních programů je svázána s dobou platnosti institucionální akreditace. Samostatná programová akreditace probíhá jen v případě, že vysoká škola hodlá uskutečňovat nový studijní program. S výjimkou první institucionální akreditace může být rozhodnutí o udělení akreditace spojeno s podmínkou, pro jejíž splnění může být stanoven termín až do dvou let.

Po vydání rozhodnutí o akreditaci Rada toto rozhodnutí, spolu s odůvodněním, příslušnými podklady a jmény hodnotitelů, zveřejní na svých webových stránkách. Zprávu o rozhodnutí o akreditaci zveřejní podobným způsobem i příslušná vysoká škola.

Žadatel o akreditaci musí po dokončení řízení uhradit AQ Austria paušální procesní poplatek a poplatky za hodnotitele. Procesní poplatek činí při první institucionální akreditaci 18 000 €, při reakreditaci 15 000 € a při programové akreditaci 6 000 €. Poplatek pro každého hodnotitele při institucionální akreditaci je 2 500 € a při programové akreditaci 1 500 €.

KRITÉRIA PRO AKREDITACI

Kritéria pro **první institucionální akreditaci** jsou pro oba typy vysokých škol členěna shodně do 12 oblastí/témat. Většina kritérií je pro oba typy škol stejná, hlavní rozdíly jsou dány tím, že u odborných vysokých škol je kladen důraz na aplikovaný výzkum a vývoj a na přípravu na určitá povolání, zatímco u soukromých vysokých škol se požaduje obecně výzkum nebo umělecká činnost a širší akademické zaměření.

Probereme nyní stručně jednotlivé oblasti (zaměříme se především na odborné vysoké školy). Názvy některých oblastí dostatečně vystihují jejich obsah a není třeba je blíže komentovat.

1) Profil a cíle. Škola má stanovený svůj profil a z něj odvozené cíle své činnosti. Zajišťuje při tom dodržování akademických standardů, jako je svoboda vědeckého bádání a výuky, propojení (aplikované) vědy s výukou, rozmanitost vědeckých teorií a metod, vnímání společenské odpovědnosti.

(2) Plán rozvoje. Škola má plán rozvoje, který je v souladu s jejím profilem a jejími cíli, a má dlouhodobou strategii k jejich dosažení. Pro dobu platnosti akreditace (zpravidla 6 let) plán stanoví konkrétní opatření a prostředky.

(3) Organizační struktura školy, její statut.

(4) Management kvality výuky a výzkumu. Jsou uvedeny základní požadavky na systém managementu kvality (v naší terminologii systém vnitřního zajišťování kvality). Tento systém musí především zajistit dodržování kritérií pro akreditaci studijních programů a kvalitu prováděné výzkumné, příp. umělecké činnosti.

(5) Studijní program a management studijního programu. Uvedená kritéria jsou stejná, jako v části věnované akreditaci studijního programu – uvedeme je samostatně.

(6) Poradenství a podpůrné služby pro studenty.

(7) Aplikovaný výzkum a vývoj/Výzkum a vývoj příp. rozvoj umělecké činnosti. Tyto aktivity mají být rozvíjeny a podporovány v souladu s profilem školy a jejími cíli; uskutečňuje se spolupráce na národní i mezinárodní úrovni; akademičtí pracovníci jsou zapojeni do výzkumu a vývoje ve svém oboru; je zajištěn přenos výsledků výzkumu a vývoje do ekonomiky a společnosti.

(8) Personální zabezpečení. Uvedená kritéria jsou velmi podobná, jako v části věnované akreditaci studijního programu – uvedeme je samostatně.

(9) Financování. Požaduje se realistická a plausibilní prezentace všech očekávaných nákladů a výnosů a způsob finančního zajištění školy a uskutečňovaných studijních programů po dobu akreditace.

(10) Infrastruktura. Škola má dostatečné prostory a vybavení, aby mola své úkoly realizovat v souladu s rozvojovým plánem. Pokud využívá externí zdroje, je její dispoziční právo smluvně zaručeno a je přiloženo k žádosti o institucionální akreditaci.

(11) Spolupráce. Škola spolupracuje s domácími i zahraničními vysokoškolskými i nevysokoškolskými institucemi, což podporuje mobilitu studentů i zaměstnanců. Mimoto má zajištěnu spolupráci v oblasti výzkumu a vývoje.

(12) Informace. Na webu školy jsou snadno dostupné aktuální informace o nabízených studijních programech, dále tam jsou vnitřní předpisy (statut, studijní a zkušební řád apod.) a popis systému řízení kvality.

Kritéria pro reakreditaci jsou, až na drobné odchylky ve formulaci, stejná jako pro první institucionální akreditaci, neobsahují však oblast věnovanou studijním programům.

Kritéria pro akreditaci studijního programu jsou členěna do 7 oblastí, které většinou odpovídají příslušným oblastem pro institucionální akreditaci:

(1) Rozvoj a zajištění kvality studijního programu. Požaduje se zapojení zainteresovaných skupin do systematického rozvíjení studijního programu a propojení zajišťování jeho kvality se systémem managementu kvality celé školy.

(2) Studijní program a management studijního programu. Tato oblast je stejná jako oblast (5) v kritériích pro první institucionální akreditaci - uvádíme ji samostatně.

(3) Personální zabezpečení. Tato oblast je stejná jako oblast (8) v kritériích pro institucionální akreditaci a též ji uvádíme samostatně.

(4) Financování.

(5) Infrastruktura.

(6) Aplikovaný výzkum a vývoj.

(7) Spolupráce.

V posledních čtyřech oblastech jsou obdobné požadavky, jako ve stejně nazvaných oblastech pro institucionální akreditaci, jsou zaměřeny konkrétněji na příslušný studijní program.

Kritéria pro akreditaci studijního programu na soukromých vysokých školách obsahují navíc několik požadavků týkajících se doktorských studijních programů – např. povinnost uzavřít písemnou dohodu mezi doktorandem a jeho školitelem (v naší terminologii).

Kritéria pro studijní program. Uvádíme překlad části nařízení Rady AQ Austria týkající se odborných vysokých škol (§ 15, odst. (5)):

1. Zaměření studijního programu odpovídá profilu vysoké školy a jejím strategickým cílům.
2. Společenská potřeba studijního programu a zájem studentů o něj jsou jasně prezentovány ve vztahu k jasně definovaným profesním oborům činnosti.
3. Profil [*není uvedeno, co se tím přesně míní*] a očekávané výsledky učení
 - a. jsou jasně formulované,
 - b. zahrnují jak odborné, tak personální a sociální kompetence,
 - c. splňují požadavky příslušných profesních oblastí činnosti
 - d. odpovídají příslušným kvalifikačním úrovním Národního kvalifikačního rámce.
4. Název studijního programu a akademický titul odpovídají profilu a očekávaným výsledkům učení.
5. Studijní program
 - a. odpovídá vědeckým nebo vědecko-uměleckým, praktickým a didaktickým požadavkům příslušného oboru;
 - b. zahrnuje definované hlavní specializované oblasti, které představují základní předměty studijního programu, a tedy centrální kompetence, které je třeba v programu získat;
 - c. obsah a struktura programu zajistí dosažení očekávaných výsledků učení;
 - d. zahrnuje moduly a/nebo kurzy s vhodnými metodami učení/výuky a zkušební metody k dosažení zamýšlených výsledků učení, které souvisejí s celkovou koncepcí kurzu;
 - e. zajišťuje spojení aplikovaného výzkumu a vývoje s výukou;
 - f. podporuje aktivní účast studentů v vzdělávacím procesu;
 - g. zahrnuje v rámci bakalářských programů stáž, která představuje výcvikově relevantní část studijního programu.
6. Je správně zaveden kreditový systém ECTS. Studijní zátěž spojená s jednotlivými moduly vyjádřená v kreditech ECTS umožňuje dosáhnout očekávané výsledky učení ve stanovené době studia. V případě studia při zaměstnání se bere v úvahu pracovní činnost.

7. Je připraven Dodatek k diplomu, který podporuje mezinárodní mobilitu a akademické a profesní uznávání získaných kvalifikací.

8. Podmínky přijetí ke studiu

- a. jsou jasně definovány,
- b. přispívají k dosažení kvalifikačních cílů,
- c. jsou nastaveny tak, že podporují prostupnost vzdělávacího systému.

9. Přijímací řízení

- a. je jasně definováno;
- b. je pro všechny zúčastněné transparentní
- c. zajišťuje spravedlivý výběr uchazečů.

Příslušná pravidla jsou obsažena ve statutu a jsou veřejně přístupná na webu vysoké školy.

10. Postupy uznávání kompetencí získaných ve formálním, neformálním nebo a informálním vzdělávání jsou

- a. jasně definovány a
- b. jsou pro všechny zúčastněné transparentní.

Příslušná pravidla jsou obsažena ve statutu a jsou veřejně přístupná na webu vysoké školy.

Kritéria pro personální zabezpečení (§ 15, odst. (8)):

1. Odborná vysoká škola má dostatek pedagogických a výzkumných pracovníků na plný i částečný úvazek a dostatečný počet neakademických pracovníků na všech místech k plnění úkolů v souladu s rozvojovým plánem. Zaměstnanci jsou didakticky, vědecky nebo odborně kvalifikovaní, aby splňovali požadavky zamýšlených činností.

2. Každý z vývojových týmů studijních programů zahrnuje nejméně čtyři osoby, které mají vědeckou nebo odbornou kvalifikaci ve vztahu k profilu studijního programu. Přitom

- a) dvě osoby musí prokázat vědeckou kvalifikaci habilitací nebo rovnocennou kvalifikací;
- b) dvě osoby musí být schopny prokázat, že mají praktické zkušenosti v profesionální oblasti relevantní pro daný program a
- c) dvě vědecky a dvě odborně kvalifikované osoby z vývojového týmu musí v programu vyučovat na plný nebo částečný úvazek.

Jako doklad o kvalifikaci rovnocenné habilitaci se uznává výkon příslušné profesury na uznané domácí nebo zahraniční univerzitě nebo zařazení do návrhu na příslušnou profesuru na uznané domácí nebo zahraniční univerzitě.

3. Složení pedagogických a výzkumných pracovníků na plný i částečný úvazek zajišťuje, že studentům je věnována dostatečná péče.
4. Odborné/specializované hlavní oblasti programu pokrývají pedagogičtí a výzkumní pracovníci na plný úvazek, vědecky a profesionálně kvalifikovaní.
5. Odborná vysoká škola má poziční plán pro pedagogické a výzkumné pracovníky (*je uvedeno 9 požadavků*)
6. Zatížení pedagogických a výzkumných pracovníků na plný úvazek pedagogickými, výzkumnými a administrativními činnostmi zajišťuje jak vhodnou účast na výuce v studijních programech, tak dostatek času na výzkumnou a vývojovou práci související s aplikacemi.
7. Vedení studijních programů spočívá na vědecky kvalifikovaných pedagogických a výzkumných pracovnících, kteří tuto činnost provádějí na plný úvazek.
8. Odborná vysoká škola používá transparentní a kvalitně vedené postupy výběru personálu pro přijímání pedagogických a výzkumných pracovníků na plný i částečný úvazek i neakademických pracovníků.
9. Odborná vysoká škola plánuje vhodné další vzdělávání a opatření pro rozvoj personálu.
10. Odborná vysoká škola pamatuje na vhodná opatření pro integraci lektorů na částečný úvazek do organizace výuky a studia.
11. Odborná vysoká škola počítá s dostatečným počtem neakademických pracovníků.

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Každý studijní program má nejméně čtyřčlenný „rozvojový tým“, v němž jsou zastoupeni jak vysoce kvalifikovaní akademičtí pracovníci, tak velmi zkušení odborníci z praxe (v naší terminologii). To se jeví jako efektivnější způsob zajištění kvality než naše praxe jednoho garanta, byť náležitě kvalifikovaného.

ZDROJ

Webová stránka AQ Austria www.aq.ac.at

SLOVENSKO – SYSTÉM VNITŘNÍHO ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY A AKREDITACE

Na Slovensku platí od roku 2018 nový zákon o zajišťování kvality, který potvrdil výrazné úpravy a změny v celém systému zajišťování kvality. Zkušeností se zásadními změnami je zatím jen málo, ale komplexní myšlenka podřídit celý systém vnitřnímu systému zajišťování kvality je zcela nová a zajímavá, proto jsme mezi sledované země Slovensko také zařadili.

SLOVENSKÉ VYSOKÉ ŠKOLY

Na Slovensku je celkem 34 vysokých škol (20 veřejných, 3 státní, 11 soukromých) a 4 zahraniční vysoké školy. Z pohledu uskutečňovaného studia nejde o binární systém, který by členil vysoké školy do dvou sektorů na školy akademicky a profesně zaměřené.

Celkový počet studentů (2019, Eurostat): cca 141 000.

Vysoké školy se řídí se zákonem o vysokých školách (2002) a zákonem o zajišťování kvality (2018).

SLOVENSKÁ AKREDITAČNÍ AGENTURA

Za vykonávání činností spojených s externím zajišťováním kvality odpovídá Slovenská akreditační agentura pro vysoké školství (SAAVŠ), veřejnoprávní instituce zřízená zákonem o kvalitě jako právnická osoba se sídlem v Bratislavě. Svoji činnosti začala SAAVŠ vykonávat v roce 2019.

Základním posláním SAAVŠ je přispívat ke zlepšování kvality vysokého školství a využívat přitom ESG 2015.

SAAVŠ rozhoduje o souladu vnitřního systému a jeho činnosti se standardy pro vnitřní systém, o udělení akreditace studijnímu programu, habilitačnímu a inauguračnímu řízení, o uložení nápravného opatření, zastavení řízení o udělení souhlasu působit jako soukromá vysoká škola a námitce zaujatosti ke složení pracovní skupiny.

Ministerstvu SAAVŠ poskytuje vyjádření k udělení státního souhlasu, podněty na úpravu standardů, vyjádření k návrhům, týkajícím se vysokého školství.

SAAVŠ vydává a na své webové stránce zveřejňuje standardy (pro vnitřní systém, pro studijní program a pro habilitační a inaugurační řízení) poté, kdy je předloží ministerstvu k připomínkám, metodiku na vyhodnocení standardů, zásady na zápis do seznamu hodnotitelů (vnitřní předpis) a seznam hodnotitelů, z nichž výkonná rada vytváří pracovní skupiny.

SAAVŠ zpracovává analýzy vývoje slovenského vysokého školství včetně hodnotících zpráv, které se týkají vnitřních systémů a zajišťuje profesní rozvoj svých zaměstnanců, členů svých orgánů a hodnotitelů v rozsahu působnosti agentury.

VNITŘNÍ SYSTÉM ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY, HODNOCENÍ SYSTÉMU A AKREDITACE STUDIJNÍHO PROGRAMU

Zákon o kvalitě (dále jen zákon) stanovuje zásadní úlohu vnitřního systému zajišťování kvality (dále jen vnitřní systém) a ukládá mu povinnost upravit pravidla pro vytváření, schvalování, uskutečňování a úpravy studijního programu a celkem 15 dalších pravidel, která se systému zajišťování kvality týkají.

V souladu se zákonem vnitřní systém rovněž upravuje způsob naplňování poslání vysoké školy.

Vnitřní systém podléhá hodnocení kvality a každá vysoká škola je povinna požádat SAAVŠ o toto hodnocení nejméně jednou za 10 let (poprvé musí vysoká škola o hodnocení požádat nejdříve za 6 a nejpozději za 10 let od svého zřízení nebo od udělení státního souhlasu).

Při hodnocení souladu implementace vnitřního systému se standardy pro vnitřní systém pracovní skupina vyhodnocuje také soulad studijních programů se standardy pro studijní program a plnění požadavků standardů pro habilitační a inaugurační řízení.

Na základě hodnocení SAAVŠ rozhodne, zda je vnitřní systém a jeho činnost v souladu se standardy pro vnitřní systém a v rozhodnutí uvede studijní oblasti a stupně, ve kterých je vysoká škola oprávněna vytvářet, uskutečňovat a upravovat studijní programy, případně vyznačí zrušení omezení,

kteří škola do této doby měla. Jsou-li při hodnocení vnitřního systému shledány nedostatky, odrazí se to na možnosti vytvářet, uskutečňovat a upravovat studijní programy. SAAVŠ podle povahy nedostatků uloží příslušná opatření.

Kromě toho SAAVŠ pravidelně vykonává dohled na soulad činnosti vnitřního systému se standardy pro vnitřní systém (nejméně jednou za 2 roky, může ale rovněž iniciovat hodnocení na základě vlastního podnětu). Využívá při tom diskuse s vědeckou radou vysoké školy, případně s vědeckou radou fakulty, o všech činnostech vysoké školy.

Vysoká škola může požádat o akreditaci studijního programu ve studijní oblasti a stupni, ve kterém zatím nemá oprávnění na uskutečňování studijních programů (omezení jsou vyznačena v registru studijních oblastí a v registru studijních programů). SAAVŠ akreditaci udělí, jestliže žadatel splňuje standardy pro studijní program. Soulad uskutečňování tohoto studijního programu se standardy posoudí znovu po dvou letech od data řádného absolvování prvním studentem (nejdříve však po uplynutí standardní doby studia od udělení akreditace). Na základě potvrzení požadovaného souladu zruší omezení ve výše uvedených registrech.

STANDARDSY PRO ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY, METODIKA

Zajišťování kvality je kromě zákona upraveno Standardy pro vnitřní systém zajišťování kvality Standardy pro studijní program, Standardy pro habilitační a inaugurační řízení a Metodikou na vyhodnocování standardů.

Standardy pro studijní programy a také standardy pro vnitřní systém zajišťování kvality jsou koncipovány tak, aby v požadované a zároveň pro slovenské školství vhodné míře odpovídaly ESG 2015. SAAVŠ na svojí www stránce zveřejnila globální náhled na soulad jednotlivých slovenských standardů týkajících se vnitřního systému zajišťování kvality a akreditace studijního programu s příslušnými standardy ESG 2015.

Standardy pro vnitřní systém v úvodním článku zohlednění ESG 2015 explicitně uvádějí. Nadpis každého z článků (kromě úvodu a závěru) lze z pohledu ESG považovat za znění standardu. Texty pro každý z článků obsahují většinou poměrně rozsáhlý a konkrétní výčet požadavků, které jsou zaměřeny na celou vysokou školu, na politiky, struktury a procesy systému, a který může do jisté míry odpovídat návodům užívaným v ESG.

Standardy pro studijní program jsou členěné obdobně, obsahují úvodní ustanovení a 10 článků, názvy lze opět považovat za standardy. S ESG je zcela srovnávat nelze, protože ESG standardy pro studijní programy samostatně neuvádějí. Strukturu mají standardy velmi podobnou, jako standardy pro vnitřní systém, tj. název jednotlivých článků/standardů a příslušný text, který se zaměřuje na studijní program.

Metodika na vyhodnocování standardů v úvodní části konstatuje, že ověřování souladu se standardy pro vnitřní systém je možné považovat za externí část zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání ve smyslu ESG.

Metodika nejprve velmi podrobně popisuje celý postup na vyhodnocování standardů (peer-review), který zahrnuje:

- posouzení podkladů žádosti, dostupné údaje a informace, včetně zkoumání vlastní hodnotící zprávy,
- návštěvu na vysoké škole a konzultace se zainteresovanými osobami,
- ověřování informací a důkazů,
- zpracování hodnotící zprávy.

Dále popisuje podrobně postupy, kritéria a ukazatele, jejichž prostřednictvím pracovní skupiny výkonné rady agentury a zaměstnanců SAAVŠ vyhodnocují plnění standardů a plnění opatření, která jsou uložena pro zajištění souladu se standardy.

Pro účely této studie je důležité především podrobně probrat standardy pro studijní programy, stručně popsat kritéria, která jsou pro jednotlivé standardy zpracována, vysvětlit použití ukazatelů pro vyhodnocení standardů a najít možnou inspiraci týkající se odborně/profesionálně zaměřených studijních programů. Vhodné je stručně pojednat i standardy pro vnitřní systém, které se týkají celé vysoké školy a její politiky, ale některé z nich se rovněž zabývají profesionálně orientovaným studiem.

STANDARDY PRO STUDIJNÍ PROGRAMY

Standardy pro studijní program jsou zpracovány v samostatné publikaci, standardů je celkem 10, názvy článků 2-11 jsou zněním příslušného standardu, první článek publikace obsahuje úvodní ustanovení, poslední dva články jsou věnovány vymezení pojmů a přechodným ustanovením. Standardy mají obdobnou formu jako ESG (standard a „návod“; i když ESG se přímo studijních programů netýkají), „návodů“ jsou však daleko podrobnější, než jak je užit v ESG. Ve skutečnosti se nejedná o návod nebo výklad standardu, ale o konkrétní relativně podrobné požadavky, které se týkají tématiky příslušného standardu. Všechny standardy jsou kvalitativní, nejsou nijak konkrétně rozděleny na požadavky profesního nebo akademického charakteru, ale z celého dokumentu lze řadu požadavků na profesionálně zaměřené studijní programy vybrat.

Vybrané požadavky zaměřené nějakým způsobem na profesní orientaci studijního programu jsou uvedeny u příslušného standardu (číslování odpovídá článkům v publikaci):

2. Návrh nového studijního programu a návrh úpravy studijního programu

- Do přípravy studijního programu jsou zapojeni studenti, zaměstnavatelé a další zájmové strany.
- Ve studijním programu je jasně vymezený profil absolventa a specifikovaná úroveň kvalifikace a odpovídá příslušné úrovni podle kvalifikačního rámce.
- Získaná kvalifikace naplňuje očekávání příslušného odborného sektoru. Ve studijním programu jsou označena povolání, pro která je získaná kvalifikace v tomto programu potřebná.
- Obsah studijního programu obecně umožňuje získat vědomosti, zručnosti, kompetence i přenositelné způsobilosti, které mohou být využitelné v budoucím kariérním uplatnění i v životě.

- Profesně orientovaný studijní program je sestavený tak, aby umožnil dosáhnout výstupy ze vzdělávání, které očekávají zaměstnavatelé, s důrazem na rozvoj praktických profesních zručností v příslušném odvětví hospodářství nebo společenské praxe.
- Součástí profesně orientovaných bakalářských studijních programů je povinná odborná praxe studentů v organizaci spolupracující na základě smlouvy, v celkovém rozsahu nejméně jeden semestr.
- Studenti si musí na praxi osvojit pracovní postupy typické pro úroveň kvalifikace a obor, podíl na odborných procesech, na projektech a na odborných úlohách, při kterých získávají potřebné vědomosti, zručnosti a kompetence pro příslušné profese.
- Odborná praxe se uskutečňuje jako souvislá nebo rozdělená na kratší časová období, je navázána na potřeby studijního programu a na podmínky spolupracující instituce, kde se uskutečňuje.

Metodika uvádí, že pracovní skupiny se při hodnocení plnění standardů opírají o soubor ukazatelů, které vysoká zpracovává a sbírá potřebná data v souladu s vlastními postupy vnitřních systémů zajišťování kvality. Vysoká škola vyhodnocuje ukazatele jednou ročně, zpravidla za uplynulých 10 let a v přiměřeném rozsahu za studijní program, celou vysokou školu, případně za její součást. Ukazatele hodnotitelům slouží především pro hodnocení vývoje v čase a v kontextu vysoké školy, pro důkazy stálého zlepšování a pro porovnání s typickými hodnotami v oblasti hodnocení. Ukazatele jsou tematicky členěny na vstup do studia, studium (členěno na další 4 tematické skupiny) a výstup ze studia. Z obecného pohledu na zajišťování kvality ve vysokoškolském vzdělávání jsou mezi nimi velmi zajímavé ukazatele, které se v ČR při hodnocení kvality prakticky nepoužívají (například podpora a rozsah služeb kariérového poradenství, podíl učitelů – absolventů jiné vysoké školy, počet studentů s předčasně ukončeným studiem, podíl učitelů s praxí v zahraničí delší než 1 rok apod.), ale nejsou mezi nimi (další) ukazatele zaměřené přímo na profesní studium.

STANDARDSY PRO VNITŘNÍ SYSTÉM ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY (VÝBĚR TĚCH POŽADAVKŮ, KTERÉ SE TÝKAJÍ PROFESNÍHO ZAMĚŘENÍ STUDIA)

Slovenské standardy pro vnitřní systém zajišťování kvality jsou jak počtem, tak obsahem prakticky totožné s ESG 2015. Rozdílný je „návod“ ke každému standardu. Ve srovnání s ESG je podobně jako u studijního programu daleko konkrétnější a obsažnější a ve skutečnosti se opět nejedná pouze o návod nebo výklad standardu, ale o požadavky, které se týkají tématu příslušného standardu. Jsou všechny pouze kvalitativní, nejsou nijak konkrétně rozděleny na požadavky profesního nebo akademického charakteru, ale z celého dokumentu lze řadu požadavků na profesně zaměřené vysoké školy vybrat.

- Politiky zaručují, že obsah a úroveň kvalifikace naplňuje očekávání zaměstnavatelů a jiných zájmových stran v souladu se specifiky různých sektorů
- Studijní programy poskytují studentům přenositelné způsobilosti, které ovlivňují jejich osobní rozvoj, mohou být použitelné v jejich kariérním uplatnění a životě jako aktivních občanů v demokratické společnosti
- Vzdělávání v profesně orientovaných studijních programech zajišťují učitelé, kteří jsou zkušenými odborníky z příslušného odvětví hospodářství nebo společenské praxe (vyžaduje se, aby

měli stanovený pracovní úvazek). Rozvrh pracovní zátěže musí zajistit kromě jiného účast na tvůrčích aktivitách souvisejících s profesním rozvojem.

- Vysoká škola má smluvní partnerství se zařízeními, která jsou potřebná na dosažení výstupů vzdělávání týkajících se praktické přípravy na výkon povolání.
- Mezi žádanými informacemi je míra spokojenosti zaměstnavatelů a dalších zájmových stran s kvalitou absolventů. Do shromažďování informací jsou zapojeny všechny zainteresované strany.

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

STANDARDY

Obsah standardů a zejména jejich forma je do velké míry odvozena od ESG 2015. „Návody“, které jsou k jednotlivým standardům připojeny, jsou výrazně obsáhlejší než návody, které užívají ESG, přispívá to však k pochopení obsahu standardu a vede ke snadnějšímu zpracování, jak jsou požadavky naplněny. Pojetí a obsah standardů zjednoduší zpracování žádosti o členství v ENQA, bude-li o to Slovensko žádat.

PROBLÉM

Náročná (příliš) práce hodnotitelů

Pro vyhodnocení plnění standardů pro studijní program (podobně i pro vnitřní systém zajišťování kvality) pracovní skupiny hodnotitelů nejprve vyhodnocují kritéria, která jsou stanovená ke každému standardu. Kritéria podrobněji specifikují ustanovení jednotlivých standardů, což může práci hodnotitelů usnadňovat. Na druhé straně je vyhodnocení kritérií velmi náročné vzhledem k jejich počtu (5 až 27 pro jednotlivé standardy), protože je potřeba vyhodnotit soulad s každým kritériem standardu na čtyřstupňové škále. Pracovní skupiny při hodnocení plnění standardů využívají soubor ukazatelů, které zpracovává vysoká škola a které hodnotitelům slouží především pro hodnocení vývoje v čase a v kontextu vysoké školy, pro důkazy stálého zlepšování a pro porovnání s typickými hodnotami v oblasti hodnocení. Tento prvek je zcela jistě při hodnocení velmi důležitý, přináší ale další nároky na práci hodnotitelů.

SHRNUTÍ

- Vysoké školy nejsou nijak rozčleněny podle toho, zda a do jaké míry se zabývají profesně zaměřeným vzděláváním.
- Pro hodnocení vnitřního systému zajišťování kvality, studijních programů a habilitačního a inauguračního řízení jsou zpracovány standardy, jejichž forma je do značné míry odvozena od ESG (u vnitřního systému se to explicitně uvádí). Znamená to, že ke každému standardu (článku) je připojen text, který lze zčásti považovat za „návod“, jak standard správně pochopit, a zároveň se jedná o podrobněji upravené požadavky, které je potřeba v rámci daného standardu naplňovat.
- V textu k jednotlivým standardům pro studijní program, zejména ke standardům týkajících se návrhů a úprav studijních programů a učitelů, jsou uvedeny kromě jiného i požadavky související s profesně orientovaným studiem.

- U standardů pro vnitřní systém zajišťování kvality se požadavky vztahují především ke strategiím, politikám a procedurám. I zde je možné najít požadavky na profesně orientované studium.
- Pro zhodnocení, jak jsou standardy naplňovány, je sestavena pracovní skupina (externí odborníci a zaměstnanci SAAVŠ), která používá metodiku peer-review. K dispozici má dostatečné podklady, organizuje návštěvu na místě, konzultace se zainteresovanými osobami, ověřuje získané informace a důkazy.
- Výběru hodnotitelů se věnuje velká pozornost. Výběr je prováděn podle Zásad na zápis do seznamu posuzovatelů, zásady jsou zveřejněny na www stránce SAAVŠ. Jde-li o žádost o akreditaci profesně zaměřeného studijního programu, navrhuje se pracovní skupina tak, aby v ní byl alespoň jeden zástupce odborníkem v oboru/oborech, ve kterém se má studijní program uskutečňovat, a alespoň jeden posuzovatel má být významným odborníkem z praxe.
- Z uvedeného je zřejmé, že pracovní skupina jako celek je dostatečně kvalifikovaná a může studijní program posuzovat v souladu s jeho akademickým nebo profesním zaměřením.

Standardy pro studijní program

- Do přípravy a schvalování studijního programu jsou zapojeni studenti, zaměstnavatelé a další zájmové strany.
- Ve studijním programu je jasně vymezený profil absolventa a specifikovaná úroveň kvalifikace a odpovídá příslušné úrovni podle kvalifikačního rámce.
- Získaná kvalifikace naplňuje očekávání příslušného odborného sektoru. Ve studijním programu jsou označena povolání, pro která je získaná kvalifikace v tomto programu potřebná.
- Obsah studijního programu obecně umožňuje získat vědomosti, zručnosti, kompetence i přenositelné způsobilosti, které mohou být využitelné v budoucím kariérním uplatnění i v životě.
- Profesně orientovaný studijní program je sestavený tak, aby umožnil dosáhnout výstupy ze vzdělávání, které očekávají zaměstnavatelé, s důrazem na rozvoj praktických profesních zručností v příslušném odvětví hospodářství nebo společenské praxe.
- Součástí profesně orientovaných bakalářských studijních programů je povinná odborná praxe studentů v organizaci spolupracující na základě smlouvy, v celkovém rozsahu nejméně jeden semestr.
- Studenti si musí student na praxi osvojit pracovní postupy typické pro úroveň kvalifikace a obor, podíl na odborných procesech, na projektech a na odborných úlohách, při kterých získává potřebné vědomosti, zručnosti a kompetence pro příslušné profese.
- Odborná praxe se uskutečňuje jako souvislá nebo rozdělená na kratší časová období, je navázána na potřeby studijního programu a na podmínky spolupracující instituce, kde se uskutečňuje.
- Do schvalování studijního programu jsou zapojeni studenti, zaměstnavatelé a další zainteresované strany.

- Profesně zaměřený studijní program podporuje profesní etiku.
- Vysoká škola zaručuje pro studijní program učitele, kteří mají potřebnou kvalifikaci, včetně tvůrčích činností a praktických zkušeností.
- Učitelé zabezpečující praxi a odborníci z praxe nemusejí mít v odůvodněných případech vyšší kvalifikaci, než je kvalifikace dosahovaná ukončením daného programu (obecně to platí).
- V případě profesně zaměřeného vzdělávání zajišťují profilové předměty též odborníci z příslušného odvětví hospodářství nebo společenské praxe, na škole působí na plný nebo kratší pracovní úvazek.
- Osoby vedoucí závěrečné práce vykonávají aktivní tvůrčí činnost nebo praktickou činnost na úrovni odpovídající stupni studijního programu.
- Profesně zaměřený studijní program je zajištěn v oblasti praxe a praktické výuky prostřednictvím smluv s příslušnými organizacemi, které mají dostatečné prostorové, materiální, technologické a personální podmínky, které studentům umožňují dosahovat plánované výstupy ze vzdělávání.
- Do získávání a analýzy informací jsou zapojeni také zaměstnavatelé a další zainteresované strany studijního programu.
- Součástí monitorování a hodnocení studijního programu je získávání relevantní zpětné vazby od zájmových stran daného programu, které se účastní i přípravy metodiky na toto hodnocení.

Standardy pro vnitřní systém

- Politiky zaručují, že obsah a úroveň kvalifikace naplňuje očekávání zaměstnavatelů a jiných zájmových stran v souladu se specifiky různých sektorů.
- Studijní programy poskytují studentům přenositelné způsobilosti, které ovlivňují jejich osobní rozvoj, mohou být použitelné v jejich kariérním uplatnění a životě jako aktivních občanů v demokratické společnosti.
- Vzdělávání v profesně orientovaných studijních programech zajišťují učitelé, kteří jsou zkušenými odborníky z příslušného odvětví hospodářství nebo společenské praxe (vyžaduje se, aby měli stanovený pracovní úvazek). Rozvrh pracovní zátěže musí zajistit kromě jiného účast na tvůrčích aktivitách souvisejících s profesním rozvojem.
- Vysoká škola má smluvní partnerství se zařízeními, která jsou potřebná na dosažení výstupů vzdělávání týkajících se praktické přípravy na výkon povolání.
- Mezi žádanými informacemi je míra spokojenosti zaměstnavatelů a dalších zájmových stran s kvalitou absolventů. Do shromažďování informací jsou zapojeny všechny zainteresované strany.

ZDROJE

Zákon č.131/2002 Z.z. o vysokých školách.

Zákon č. 269/2018 Z.z. o zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání.

Slovenská akreditační agentura pro vysoké školství (SAAVŠ): www.saavs.sk.

SAAVŠ. Standardy pro vnitřní systém zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání. 2020. Bratislava. Dostupné z: <https://saavs.sk/wp-content/uploads/2020/09/Standardy-pre-vnutorny-system-zabezpecovania-kvality-2.pdf>.

SAAVŠ. Standardy pro studijní program.2020. Bratislava. Dostupné z: <https://saavs.sk/wp-content/uploads/2020/09/Standardy-pre-studijny-program-2.pdf>.

SAAVŠ. Metodika na vyhodnocení standardů. 2020. Bratislava. Dostupné z: <https://saavs.sk/wp-content/uploads/2021/02/Metodika-na-vyhodnocovanie-stadardov-uplne-znenie-v-zneni-zo-dna-18.-2.-2021-schvalene-VR-SAAVS-rr.pdf>.

VELKÁ BRITÁNIE

VYSOKOŠKOLSKÝ SYSTÉM

Vysokoškolský systém ve Velké Británii je tradičně velmi pestrý, jak pokud jde o působící instituce, tak i o nabízené studijní programy a získané kvalifikace. (Tato pestrost byla jedním z důvodů, proč byl zaveden Evropský kvalifikační rámec.)

Vysokoškolské instituce ve Velké Británii se v zásadě dělí na ty, které mají právo udělovat tituly (*degree awarding power, DAP*), tzv. "uznané subjekty", kterými jsou univerzity a univerzitní koleje, a na ty, které toto právo nemají. (O tom, jak toto právo lze získat se zmíníme níže.)

Univerzity a univerzitní koleje. Ve Velké Británii existuje 160 univerzit a univerzitních kolejí. Mezi ně patří cca 20 vysoce prestižních univerzit, které se umísťují v první stovce světových žebříčků. Rozdíl mezi univerzitami a univerzitními kolejami spočíval v právu udělovat vědecké (doktorské) tituly, postupně byl redukován na rozdíl v počtu studentů. Tato hranice se čas od času mění – např. mezi roky 2005 až 2012 byla 4 000 studentů, pak byla snížena na 1 000. Univerzity a univerzitní koleje nabízejí studijní programy ve všech oborech, a to jak na bakalářské, tak na postgraduální úrovni. Mohou tedy studentům udělovat bakalářské, magisterské a doktorské tituly (a také vybraná další vysokoškolská ocenění v závislosti na charakteru instituce). Univerzity a univerzitní koleje mají právo na financování ze státních prostředků.

Ostatní poskytovatelé vysokoškolského vzdělávání financovaní z veřejných zdrojů. ale nabízejí řadu profesně zaměřených a překlenovacích programů, které mohou vést přímo k zaměstnání, nebo se zaměřují na rozvoj specifických, technických dovedností. Kurzy v těchto institucích mohou být též validovány institucemi, které mají pravomoc udělovat tituly, a to na základě formální dohody o uznávání. Tito další poskytovatelé vysokoškolských programů mohou používat jiné institucionální názvy, například "college". Používání těchto názvů není upraveno zákonem. Financování těchto institucí z veřejných prostředků může probíhat přímo, nebo prostřednictvím koncesní smlouvy se spolupracující univerzitou nebo univerzitní kolejí. V případech, kdy 55 % studentů takové instituce studuje kurzy vysokoškolského vzdělávání, může instituce přejít do sektoru vysokoškolského vzdělávání a stát se vysokoškolskou vzdělávací korporací (*higher education corporation, HEC*).

Alternativní poskytovatelé. Vysokoškolské vzdělávání poskytuje také stále větší počet soukromých institucí nezávislých na vládě, označovaných jako "alternativní poskytovatelé". Jedná se o jakéhokoli poskytovatele vysokoškolských kurzů, který není kolejí dalšího vzdělávání a není přímým příjemcem

veřejných finančních prostředků. Mezi alternativní poskytovatele patří jak ziskové, tak neziskové organizace.

V roce 2019 studovali na britských vysokých školách cca 2 618 000 studentů (Eurostat, 2019).

Struktura vysokoškolského studia. Vysokoškolské studium ve Velké Británii je tradičně strukturované do tří stupňů, bakalářského, magisterského a doktorského. Podle tohoto vzoru bylo ostatně strukturováno studium i v dalších evropských zemích v rámci Boloňského procesu.

Bakalářské studium trvá v prezenční formě většinou tři roky. Studenti obvykle absolvují program v obecné oblasti studia a poté si v rámci této oblasti vyberou specializaci, na kterou se zaměří. Tato oblast se nazývá "hlavní obor". Typickým bakalářským titulem může být například *Bachelor of Science* (BSc), obor Anatomie. Bakalářské tituly se udělují buď jako "*Ordinary*", nebo "*Honours*" v závislosti na úrovni studijních výsledků studenta. Obvykle je titul *Honours* udělován v bakalářském programu s vyšším stupněm akademické náročnosti. Ve Skotsku je titul *Honours* udělován ve čtyřletém prezenčním studiu na rozdíl od tříletého programu, kde se uděluje titul *Ordinary*.

V rámci prvního stupně existují i další typy programů. Studijní program *Foundation degree* kombinuje akademickou práci s praktickou výukou u zaměstnavatele. Může být absolvován jako samostatný program nebo může sloužit jako překlenovací kvalifikace k poslednímu ročníku studia *Honours*.

Studenti, kteří absolvují programy *Diploma of Higher Education* (DipHE) nebo *Higher National Diploma* (HND), mohou podobně využít tyto kvalifikace pro vstup do třetího ročníku studijního programu. Tituly DipHE mohou být akademická, ale obvykle jsou spojeny s určitou profesí, jako je ošetrovatelství nebo sociální práce, zatímco programy HND nabízejí studium v obecnějších oblastech.

Osvědčení o vysokoškolském vzdělání je nejzákladnější kvalifikací nabízenou na úrovni bakalářského studia. Studenti mohou toto ocenění využít pro vstup na univerzitu, do programu *Foundation degree*, DipHE nebo do plného studijního programu *Honours*.

Studium v rámci **druhého stupně** zahrnuje **magisterské** studijní programy (tituly např. MSc a MA) a **postgraduální** programy s různými diplomy a certifikáty. Většinou se jedná o výukové programy, existují však i výzkumné magisterské tituly. Doba studia se pohybuje od 1 roku do několika let.

Doktorské studium. Titul doktora filozofie, zkráceně PhD (nebo DPhil na některých univerzitách), se uděluje za vytvoření a interpretaci nových poznatků nebo za aplikaci stávajících poznatků novým způsobem, a to na špičkové úrovni akademické disciplíny. Obvykle se jedná o původní výzkum. Doktorské studium trvá zpravidla tři až čtyři roky na plný úvazek nebo pět až sedm let na částečný úvazek. Většina doktorských studijních programů se uskutečňuje na univerzitách a univerzitních kolejích, existují však i možnosti studia ve vládních laboratořích, nemocničních laboratořích a výzkumných institucích - ve spolupráci s univerzitou.

Doktorské studium "New Route PhD" neboli integrované doktorské studium zahrnuje jednoleté magisterské studium zaměřené na výzkum, po němž následuje tříleté doktorské studium.

Odborný doktorát zahrnuje významnou vyučovanou část a menší výzkumný projekt. Často se studuje na částečný úvazek a může trvat dva až osm let. Tento typ doktorátu je určen především odborníkům v profesních odvětvích, jako je zdravotnictví, výuka a vzdělávání, strojírenství a výroba, od nichž se očekává, že jejich výzkum přispěje k teorii i odborné praxi.

Akademičtí pracovníci s rozsáhlými zkušenostmi, kteří však nemají doktorát, se mohou ucházet o titul "*PhD by publication*". Jedná se o předložení dříve publikovaných prací (např. knih, kapitol v knihách a článků v časopisech, které dohromady tvoří ucelený soubor prací a prokazují originální přínos k danému oboru) spolu s podpůrným prohlášením.

ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY

Vysokoškolské instituce ve Velké Británii jsou soukromé instituce, jejichž autonomie je omezena pouze právem udělovat příslušné tituly. Mohou si samy vytvářet studijní programy, systém akreditací není zaveden. Existují však agentury, které hodnotí kvalitu těchto institucí, což mělo sloužit hlavně k orientaci zájemců o studium. Jelikož se ve Velké Británii tradičně platí školné, vzniklo široké spektrum poskytovatelů vzdělávání označovaného jako terciární.

V posledních letech se vlády snažily o prosazení několika reforem, které měly britský vysokoškolský systém učinit přehlednějším a zavést nová pravidla pro poskytování potřebných finančních zdrojů. S tím souvisí i změny v poskytování práva udělovat tituly.

Tradičně toto právo uděloval král nebo parlament. Postup pro získání oprávnění k udělování titulů se změnil v dubnu 2018 v důsledku zákona o vysokoškolském vzdělávání a výzkumu z roku 2017. Tento zákon zřídil novou instituci **Office for Students** (OfS), jako nezávislý regulační orgán vysokoškolského vzdělávání, která působí ve spolupráci se stávající **Quality Assurance Agency for Higher Education** (QAA).

Od té doby se instituce, které chtějí získat nové oprávnění udělovat tituly, musí zaregistrovat u OfS a požádat o oprávnění. Když se OfS přesvědčí, že jsou splněna kritéria způsobilosti, požádá o konzultaci QAA a poté rozhodne. Kritéria, podle nichž QAA posuzuje žádosti o udělení oprávnění, jsou uvedena v publikaci *Degree Awarding Powers in England* (říjen 2018).

OfS reguluje všechny registrované anglické poskytovatele (ve Skotsku působí jiný regulační orgán), ovšem ne každý poskytovatel vysokoškolského vzdělávání v Anglii je registrován u OfS. Podle zákona o vysokém školství a výzkumu z roku 2017 je poskytovatel vysokoškolského vzdělávání v Anglii povinen se zaregistrovat u OfS, pokud si přeje (kromě oprávnění udělovat tituly) získat přístup k veřejnému financování formou grantu nebo k financování podpory studentů. Pouze studenti, kteří studují (nebo chtějí studovat) na registrovaných institucích, mohou požádat o státní půjčku na školné.

V roce 2020 bylo v registru OfS 427 institucí, včetně všech univerzit a univerzitních kolejí.

STANDARDS PRO ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY

V oblasti zajišťování kvality působí kromě již zmíněné agentury QAA ještě **UK Standing Committee for Quality Assessment** (UKSCQA). Jako reakci na zmíněný zákon o vysokém školství a výzkumu z roku 2017 vydaly obě instituce společně v březnu 2018 publikaci „*The revised UK Quality Code for Higher Education*“, QAA pak prosinci 2019 publikaci „*Quality and Standards Review for Providers Applying to Register with the Office for Students: Guidance for Providers*“.

Jádrem obou publikací je tabulka obsahující *UK Quality Code*. Tabulka je rozdělena do dvou sloupců, nadepsaných „Očekávání pro standardy“ a „Očekávání pro kvalitu“. Ve sloupci jsou nejprve uvedeny obecné požadavky, pak následují „základní postupy“ a jsou připojeny i „společné postupy“, které

nejsou součástí regulačních požadavků OfS. V dalších částech publikace jsou ještě porady a pokyny pro poskytovatele při vytváření jejich vlastních účinných postupů zajišťování kvality.

Uvádíme zde překlad *UK Quality Code*:

Očekávání pro standardy

Akademické standardy kurzů splňují požadavky příslušného národního kvalifikačního rámce.

Hodnota kvalifikací udělených studentům je v době získání kvalifikace i potom v souladu se standardy uznávanými v daném odvětví.

Základní postupy

Poskytovatel zajišťuje, že prahové standardy pro jeho kvalifikaci jsou v souladu s příslušnými národními kvalifikačními rámci.

Poskytovatel zajišťuje, aby studenti, kterým jsou uděleny kvalifikace, měli příležitost dosáhnout standardů nad prahovou úrovní, které jsou přiměřeně srovnatelné se standardy dosaženými v jiných zemích.

Poskytovatel v případě, že spolupracuje s jinými organizacemi, má zavedena účinná opatření, která zajišťují, že standardy jeho titulů jsou důvěryhodné a spolehlivé bez ohledu na to, kde nebo jakým způsobem nebo kdo kurzy poskytuje.

Poskytovatel využívá externí odborníky, postupy hodnocení a klasifikace, které jsou spolehlivé, spravedlivé a transparentní.

Společné postupy

Poskytovatel pravidelně přezkoumává své základní postupy z hlediska standardů a využívá výsledky ke zlepšování a zdokonalování.

Očekávání pro kvalitu

Kurzy jsou dobře navrženy, poskytují všem studentům kvalitní akademické zkušenosti a umožňují spolehlivé hodnocení studijních výsledků.

Od přijetí až po ukončení studia je všem studentům poskytována podpora, která jim umožní uspět ve vysokoškolském studiu a mít z něj prospěch.

Základní postupy

Poskytovatel má spolehlivý, spravedlivý a inkluzivní systém přijímacího řízení.

Poskytovatel navrhuje a/nebo poskytuje vysoce kvalitní kurzy.

Poskytovatel má dostatek vhodně kvalifikovaných a zkušených pracovníků, aby mohl poskytovat.

vysoce kvalitní akademické zkušenosti.

Poskytovatel má dostatek vhodných zařízení, studijních zdrojů a služeb na podporu studentů, aby mohl poskytovat vysoce kvalitní akademické zkušenosti.

Poskytovatel aktivně zapojuje studenty, individuálně i kolektivně, do zajišťování kvality jejich vzdělávacích zkušeností.

Poskytovatel má spravedlivé a transparentní postupy pro vyřizování stížností a odvolání, které jsou přístupné všem studentům.

Pokud poskytovatel nabízí výzkumné tituly, poskytuje je ve vhodném a podpůrném výzkumném prostředí.

Pokud poskytovatel spolupracuje s jinými organizacemi, má zavedena účinná opatření, která zajišťují, že akademické zkušenosti jsou vysoce kvalitní bez ohledu na to, kde nebo jak jsou kurzy poskytovány a kdo je poskytuje.

Poskytovatel podporuje všechny studenty, aby dosáhli úspěšných studijních a profesních výsledků.

Společné postupy

Poskytovatel pravidelně přezkoumává své základní postupy v oblasti kvality a využívá jejich výsledky ke zlepšování a zdokonalování.

Přístup poskytovatele k řízení kvality zohledňuje externí odborné znalosti.

Poskytovatel zapojuje studenty individuálně i kolektivně do rozvoje, zajišťování a zvyšování kvality jejich vzdělávacích zkušeností.

QAA vydala též řadu brožur *Subject Benchmark Statements*, které pro jednotlivé obory (např. matematika, fyzika, astronomie a astrofyzika, geologie atd.) popisují znalosti, dovednosti a kompetence, které by studenti měli získat absolvováním jednotlivých stupňů vysokoškolského studia. Jednotlivé brožury vytvořily týmy odborníků z příslušného odboru. Mají sloužit jako „referenční body“ při navrhování, realizaci a přezkoumávání studijních programů. (Do značné míry tyto brožury připomínají výstupy z našeho IPN Q-RAM pro jednotlivé oblasti vzdělávání.)

ZÁVĚRY

Přestože se britský vysokoškolský systém v mnohé liší od ostatních evropských systémů, základní postupy hodnocení kvality institucí a studijních programů jsou shodné či velmi podobné. Příslušné standardy či požadavky/očekávání jsou formulovány obecně, nejsou výslovně uváděny různé standardy pro profesně zaměřené a akademicky zaměřené programy. Souvisí to zřejmě se širokým spektrem nabízených studijních programů a nesnadným stanovením hranice mezi různými zaměřeními.

ZDROJE

Euridice: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/higher-education-91_en

Office for Students: <https://www.officeforstudents.org.uk/>

Quality Assurance Agency for Higher Education (QAA) <https://www.qaa.ac.uk/>

